

Flacăra

ÎN ACEST NUMĂR:

răspunsuri la întrebările
rubricii «Flacăra la dis-
poziția dumneavoastră»

PUTEREA ȘI ADEVĂRUL
FILMULUI POLITIC

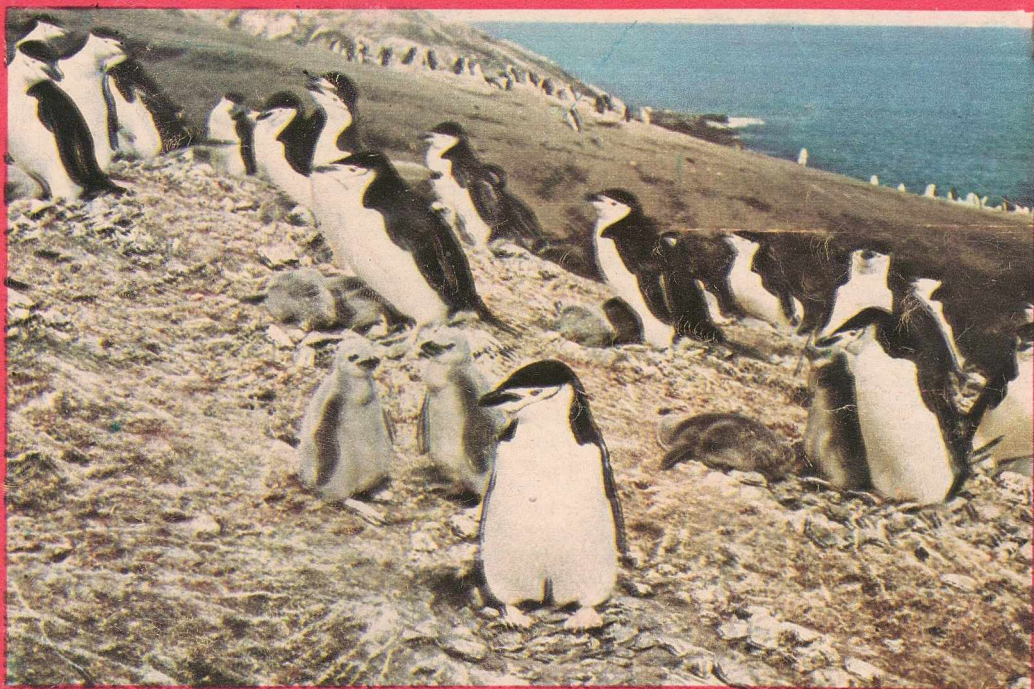
Vorbiți și scrieți românește

JURNAL DIN ANTARCTICA:
doi români în drum spre insula
Deception

DE PRIMĂVARĂ ASPRĂ

*Ciudată primăvară, mai aspră ca oricare,
se zdruncină lumina, apoi se regăsește,
asprimea este probă, durată e nădejde,
zăpada florii doare, floarea zăpezii doare.*

*Climatul nostru-i lupta și lupta ne așteaptă,
pe-un drum care e unul, un neam care e unul.
În primăvara aspră, ce ne încearcă drumul,
renaștem mai puternici, ființa ni-i mai dreaptă.*

Flacăra la dispoziția dumneavoastră

CĂ SÎNTEM SAU CĂ NU SÎNTEM DE ACORD CU OPINIILE CELOR ÎNTREBĂȚI PUBLIC, ÎN REVISTA NOASTRĂ, ASUPRA UNOR PROBLEME DE CARE DOMNIILE-LOR RĂSPUND — NE FACEM DATORIA DE A TIPĂRI ACESTE SCRISORI, RESPECTÎND UN PRINCIPIU, PE CARE N-AR FI BINE SĂ-L APĂRĂM NUMAI CÎND SÎNTEM ÎN CAUZĂ — ȘI ANUME DREPTUL LA REPLICĂ. FIREȘTE, ACESTE REPLICI ȘI-AR PUTEA PRIMI ELE ÎNSELE REPLICĂ.

ÎN LEGĂTURĂ CU TĂIEREA COPACILOR DIN JUDEȚUL DÎMBOVIȚA

Urmare articolului și grupajului foto apărut în revista «Flacăra» nr. 11 (927) din 10 martie a.c., pag. 25, intitulat «De ce sînt doborîți copacii din jud. Dimbovița?», vă aducem la cunoștință că în ședința din 20 martie a.c. Comitetul oamenilor muncii din unitatea noastră, luînd în discuție aspectele semnalate, a tras următoarele concluzii:

— drumul național nr. 7 București-Pitești se află în administrarea DRDP București pînă la km 84, din care o parte se află pe teritoriul jud. Dimbovița;

— în anumite porțiuni șoseaua are în părțile laterale vegetații de esență moale (plopi) în vîrstă de circa 80-120 ani. Din cauza îmbătrînirii, acești copaci prezintă scorburi, ramuri uscate, coroane asimetrice și în general vegetație lîncedă, ceea ce constituie un permanent pericol pentru siguranța circulației, mai ales că prin înălțimea acestor arbori întreținerea și curățirea lor este imposibilă, cu atît mai mult cu cît este vorba de un drum de importanță internațională (E 15 a).

Din cauza acestei stări de vegetație a ploșilor care se rup cu ușurință în timpul ploilor, al vînturilor și poleiului s-au produs întreruperi de circulație și accidente din care unele soldate cu victime omenești.

Conform art. 18 din Decretul 142/1953, «Plantațiile aflate pe zonele drumurilor de toate categoriile nu sînt supuse legii regimului silvic și vor fi administrate după criteriile tehnice specifice drumurilor de către organul care are în sarcină drumul».

Pe această bază, Ministerul Transporturilor și Telecomunicações a emis ordinul nr. 440/19 mai 1962 care prevede defrișarea eșalonată a plantațiilor de pe drumul național București-Pitești.

Această acțiune continuă în fiecare an deoarece tăierea unor arbori de asemenea dimensiuni este o operațiune greoaie și care necesită numeroase măsuri de protecție și mîna de lucru calificată. Se urmărește de asemenea înlăturarea cu precădere a acelor arbori care prezintă un grad mai mare de pericol pentru circulație sau împiedică vizibilitatea.

În acest sens, în cursul anului 1972 Secția de drumuri și poduri Tîrgoviște a întocmit două tabele cu arborii de pe DN 7 care urmează să fie defrișați, luînd și avizul Ocolului silvic Găești.

Deoarece masa lemnoasă rezultată este total necorespunzătoare (adresa M.E.F. nr. 84750/2024/2030/12 dec. 1962) s-a trecut la valorificarea materialului prin organele locale, unități socialiste de stat, cooperatiste și populație în conformitate cu dispozițiile legale în vigoare.

De asemenea, vom înlocui arborii defrișați cu plantații tinăre care va da drumului un aspect estetic superior situației existente, așa cum dealtfel s-a procedat în sectorul din fața zonei industriale a orașului Găești, pe același drum național.

Întrucît materialul apărut în revistă pune sub semnul întrebării necesitatea defrișării acestor arbori, concluzionăm asupra pericolozității pe care existența lor o aduce siguranței circulației rutiere pe drumul internațional E 15 a, drum cu trafic foarte important și în continuă creștere:

— la orice vînt de intensitate medie, datorită esenței lor slabe, îmbătrînirii peste limita biologică și a mărimii coronamentului (ce se întinde peste partea carosabilă), copaci întregi se rup, crengi de dimensiuni mari cad pe drum, pe cablurile telefonice și electrice sau pe casele învecinate, producînd accidente, unele din ele avînd caracter deosebit de grav, provocînd pagube materiale atît mijloacelor de transport, bunurilor ce se transportă, instalațiilor din zonă și întreruperi de circulație;

— în perioadele de formare a poleiului, chiciurii și zăpezii, din cauza friabilității materialului lemnos la temperatură scăzută se întîmplă același fenomen; în plus, chiciura ce se scutură de pe crengile situate deasupra drumului formează straturi de polei deosebit de periculoase pentru siguranța circulației și care nu pot fi combătute avînd o alimentare continuă; situația se agravează în punctele în care drumurile laterale și ieșirile din curți debrușează în drumul național, datorită lipsei totale de vizibilitate;

— datorită distanței mici dintre copaci (în lungul drumului), precum și a amplasării lor lîngă și în acostamentul drumului, orice situație incidentală în care un vehicul este nevoit să iasă din partea carosabilă se transformă datorită ciocnirii inevitabile de aceste plute în accidente grave de circulație.

Față de cele arătate, vă rugăm să considerați că măsura luată pentru defrișarea unor copaci de pe drumul național nr. 7 București-Pitești (E 15 a) este de utilitate socială.

Ing. Ion Predescu
președintele
Comitetului oamenilor muncii
din Direcția regională drumuri
și poduri București

CONTRA «POLUĂRII FOLCLORULUI»

Neplăcut surprins de faptul că, număr de număr, publicați cîte o fotografie frumoasă reprezentînd chipuri de tîrâni în costume specifice peste care se aplică o banderolă cu orita expresie «poluarea folclorului», mi-am propus să vă fac cunoscute cîteva opinii cîștigate după ani de frecventare a manifestărilor de cultură populară.

Nu doresc să credeți că pun la îndoială bunele intenții din care au izvorît articolele publicate de cunoscutul folclorist Hari Brauner, dar sînt obligat să constat cum în articole sînt puse din nou în circulație păreri pe care le întîlnim la numeroși intelectuali ce cunosc la suprafață fenomenele discutate. Ca să mă explic, ar trebui să arăt că în grădina conceptelor ce se vehiculează cu privire la folclor și artă populară stăruie numeroase noțiuni înțelese fals. Mă întreb, de pildă, cum poate fi «poluat» un domeniu de creație artistică, fie el folclor, literatură cultă sau sculptură? Ar fi mai corect să se spună că domeniului i se substituie o altă producție, a falsurilor, și că publicul ar trebui să învețe să le deosebească, să cîștige în discernămint. Într-adevăr, am văzut, nu o dată, figuri de operetă, costume bizare, ce chinuiau cîte o melodie tîrînească, deseori la televizor, dar și pe scenele unor case de cultură, sau suite coregrafice cu fetișcane îmbrăcate cu «minifote» ce nu voiau să se decidă între sîrbă și «pas de deux».

Un sondaj făcut pe litoral în vara trecută m-a obligat să constat că sub oblăduitoarea firmă «artă populară», instalată pe căsuțe «rustice» cu pridvor, se desfac cu mîile tot felul de subproduse, măști africane, buzdu-gane, «indianca cu cercei», aplicații cu «arici la doctor», lupi cu limbă roșie, «tărîncuța» de Grigorescu, șarpe ulcior și alte minunății. Industria falsurilor ia în antrepriză nu doar prestigiul artei românești, ci și pe cel din Africa și Oceania, Mexic... sau Egiptul antic. De ce trebuie să numim însă acest fenomen «poluarea artei populare»? Apărăm oare, în

acest fel, artiștii autentici cu sint Stelian Ogrzeanu și alți zeci de ceramiști de la Horezu, pe cei din Oboga, pe Maria Spiridon și atîtea harnice și îndemnatice continuatoare de tradiții? Deschidem prin aceasta drumul către înțelegerea formelor produse la Poiana Deleni (jud. Iași) sau Biniș (Caraș-Severin), a căutărilor pline de inventivitate în creația lui Neculai Popa din Tîrpești, Stan Pătraș din Săpînta sau Elisabetei Ștefăniță din Cîmpulung?

În articolele publicate de dv. sînt citate părerile unor inspectori de la comitetele județene de cultură și educație socialistă, care susțin că instructorii de tot felul «sosesec și intervin» în autenticitatea folclorului local. Nedumorește de-a dreptul. Cum adică, poate fi un inspector atît de străin de realități? Să nu știe oare că instructorii sînt chemați și plătiți ca să intervină, de către comitetele respective? E drept, unii din acești instructori nu prea știu mare lucru despre folclorul local și atunci încep falsificări, adaptări operetiste, unele dezgustătoare ticuri profesionale. Dar de ce să aruncăm vîlul invinuirilor și asupra unor instructori care au condus echipe din sate la succese internaționale indiscutabile? La Efes, la Agrigento, Zakopane, în Olanda, Franța și Suedia, echipele noastre cu săteni au cîștigat zeci de trofee, succese care, fără instructori pricepuți, ar fi fost imposibile. Știu oare, după trei, patru ani de filologie sau istorie, proaspeții inspectori mai mult despre folclor decît cei care, seară de seară, trudesesc cu tîrâni după orele de la cîmp, pentru a împune în festivaluri naționale și internaționale «Purtata» fetelor de la Căpîlna, Călușul de pe valea Cotmenei sau Corăgheasca? Spuneți-le cum doriți, instructorii sau altfel, dar sînt necesari oamenii capabili să descopere talente, să le îndrume către expresivitate stilistică, să construiască din materialul folcloric local un spectacol. Fără el «autenticitatea» folclorului ia direct drumul spre arhivă sau spre neant, iar scenele căminelor culturale și caselor de cultură, ale festivalurilor, rămîn la discreția improvizaiților de import.

Știu că va fi greu să obțîn adeziunea dv., cînd voi susține că «poluarea» se află în altă parte, nu în folclor sau arta populară. Totuși, în cazul în care imi veți publica această intervenție, promit să scriu încă trei-patru articole în care să-mi spun părerea despre modul cum sînt vehiculate în presă, nu totdeauna de către specialiști, noțiuni ca autenticitate, stilizare, valorificare, cu referiri la folclor și artă populară, răspîndindu-se confuzii care se interpun între receptivitatea publicului și fenomenul viu de creație populară.

Aș dori ca acestea, precum și alte opinii, să contribuie la afirmarea talentelor reale în perimetrul valorii, la ideea de promovare a culturii noastre populare.

Pînă atunci, permiteți-mi să vă propun ca pe banderola tipărită de pe fotografiile ce le publicați să apară întrebarea: «Folclorul, frumoasa necunoscută?»

Vasile Savonea
șef serv. artă plastică și artă populară
Centrul de îndrumare a creației
populare și a mișcării
artistice de masă

DE LA MINISTERUL SĂNĂTĂȚII

În legătură cu scrisorile și articolele referitoare la sectorul sanitar, publicate în nr. 9/1973 al revistei «Flacăra», vă comunicăm

următoarele:

Sub titlul «Omenie și repartitie» se tratează felul în care a fost repartizată la post medical absolvent Maminuț Viorică. Se relatează nemulțumirea acestui medic pentru motivul că nu i s-a acordat prioritate absolută pentru comuna Dobîrlău, județul Covasna.

În urma scrisorilor trimise de dr. Maminuț Viorică la organele superioare de partid, ziarelor Scinteia și Munca, Ministerul Sănătății a cercetat cele sesizate, constatîndu-se următoarele:

— postul din comuna Dobîrlău, județul Covasna, a fost ales în mod legal de dr. Dobai Dionisie, absolvent al facultății din Tg. Mureș, cu media 8,54, pe motiv că soția și părinții acestuia domiciliază în comuna Ozun, județul Covasna, limitrofă cu localitatea Dobîrlău;

— pentru a obține repartizarea în comuna Dobîrlău, medicul Maminuț Viorică a indus în eroare atît organele locale, cît și Ministerul Sănătății. Astfel, în 25 septembrie 1972, dînsa a declarat la Ministerul Sănătății că este căsătorită, soțul inginer, ambii cu domiciliul în Brașov, iar mama sa s-a mutat cu puțin timp înainte de repartizare în comuna Dobîrlău.

În 30 septembrie 1972, după repartizare, medicul Maminuț Viorică s-a prezentat la miliția comunei Dobîrlău și la consiliul popular comunal unde a declarat că are media 10 și că a fost repartizată în această comună rugînd cele două organe să-i faciliteze viza de domiciliu stabil în comună cu data de 30 august 1972, pentru că altfel buletinul nu este luat în considerație de comisia de repartizare. Întrucît președinta consiliului popular comunal a primit-o în spațiu, organul de miliție a aplicat pe buletin viza cu dată retroactivă solicitată;

— la media pe care o avea medicul Maminuț Viorică, 8,72 — neavînd nici dreptul de a beneficia de 50 sutimi, nefiînd căsătorită — a fost repartizată în circumscripția sanitară Valea Salciei, județul Buzău;

— repartizarea pe un post suplimentar în județele Brașov sau Covasna ar fi creat nemulțumiri în rîndul celorlalți absolvenți, cu medii mai mari, aceste județe fiind frecvent solicitate.

Pentru rezolvarea situației actuale, tovarășii Maminuț Viorică i s-au propus două soluții: fie să se prezinte la postul în care a fost repartizată de comisie, apoi să se transfere în condițiile reglementate de lege, fie să fi repartizată pe un alt post pe care l-ar fi putut alege la repartizare în baza mediei și a situației sale familiale.

Pînă în prezent medicul Maminuț Viorică nu a acceptat nici una din aceste soluții, nici nu s-a prezentat la post, în comparare cu sutele de medici din promoția 1972 care s-au prezentat imediat la locul de muncă unde au fost repartizați.

Considerăm că presa centrală nu trebuie să încurajeze și să fie eoul unor asemenea elemente, nefiînd stimulative pentru politica de repartizare a medicilor la locul de muncă.

Sub titlul «Despre medicul satului» se făcuse unele aprecieri privind competența medicilor repartizați în mediul rural, după absolvirea facultății.

În ceea ce privește calificarea, competența, eficiența și problematica pe care o are rezolvat medicul de medicină generală, facem cunoscut că acesta are o solidă pregătire profesională care-i permite să asigure asistență de medicină generală de calitate. Astfel, prin programa analitică teoretică, practic și instructajele practice efectuate timpurile anilor de învățămînt, absolventul faci

Anunțăm pe cititorii noștri că revista «Flacăra», redactorii și colaboratorii ei nu primesc scrisori anonime.

tății de medicină generală este instruit cu precădere asupra problematicei cu care va fi confruntat în dispensar.

De asemenea, la spitalul județean, atât la prezentarea la post cât și periodic, în cursul activității desfășurate la circumscripție, medicul de medicină generală efectuează stagii practice, fiind astfel la curent cu cuceririle științei medicale. În plus, prin îndrumarea permanentă pe care o primește din partea medicilor primari și specialiști din spital și policlinică, el beneficiază și de experiența acestora. În acest fel, medicul de medicină generală reușește să rezolve complet și la nivel calitativ corespunzător cazurile care-l solicită. Rezultatele obținute de medicii de medicină generală, stabilite științific, pe baza indicatorilor demografici de morbiditate, de eficiență, ne îndreptățesc să apreciem, cel puțin pentru etapa actuală, că sistemul de asistență medicală pentru populația rurală este corespunzător.

Ministerul Sănătății, organele locale cărora le sînt subordonate unitățile de medicină generală din mediul rural, spitalele teritoriale, au sarcina de a supraveghea și lua măsuri pentru continua îmbunătățire a asistenței medicale a populației sătești, să depună eforturi pentru a, înlătura deficiențele ce se mai semnalează, izolat, în unele locuri. Menționăm însă că asemenea deficiențe, în marea majoritate, nu sînt generate de gradul de competență al medicului, ci mai ales de condițiile de viață și de muncă ale medicului din mediul rural. Credem că problemele legate de condițiile de lucru, de locuință, de alimentație, care se asigură absolvenților facultății de medicină, navetismul în contextul cauzelor care-l generează, pot și trebuie să facă obiectul unor dezbateri constructive. Aprecierea competenței medicilor de medicină generală considerăm că trebuie să fie făcută de tehnicienii de profil. Atitudini și acțiuni contrare acestor principii elementare pot crea confuzii neprincipiale în rindurile personalului medical, precum și manifestări dăunătoare, de neîncredere a populației față de medic.

În legătură cu articolul «Ei sînt copiii noștri», vă informăm următoarele:

Cauza principală a neorganizării tratamentelor la domiciliu pe timpul nopții o constituie lipsa mijloacelor de transport. Ministerul Sănătății a informat la vreme asupra necesității de mijloace de transport pentru asigurarea asistenței medicale la domiciliu, problema care pînă în prezent nu a fost soluționată.

Cu actualele posibilități de bază materială, Direcția sanitară a municipiului București va organiza în mod experimental începînd din luna martie a.c. un serviciu de tratamente la domiciliu în cursul nopții, la policlinica Drumul Taberei care va deservi sectorul 7.

Se va studia de asemenea posibilitatea asigurării mijloacelor de transport pentru echipele de tratamente la domiciliu, prin închirierea unor taximetre.

În concluzie, din felul în care sînt tratate problemele ce fac obiectul referirilor de mai sus reiese că aprecierile formulate nu au avut la bază o suficiență și competență documentare în materie.

Acest procedeu poate avea implicații negative sau chiar dăunătoare atât asupra opiniei publice cât și asupra disciplinei personalului medico-sanitar.

Considerăm că pentru o mai justă informare a populației referitor la aspectele de sănătate publică ar fi utilă o consultare prealabilă a organelor de presă cu aparatul tehnic al Ministerului Sănătății.

Director
Dr. Claudiu Taindel

O SCRISOARE DE LA U.N.C.A.P.

În legătură cu articolul publicat în revista «Flacăra» nr. 8 (924) din 17 februarie 1973, intitulat «Intervenim locului în drept», vă comunicăm următoarele:

La data de 4.XII.1972 cooperatoarea Elionora C. Alexa s-a adresat Uniunii naționale a cooperativelor agricole de producție printr-o scrisoare (dealtfel, unica scrisoare adresată organelor agricole cooperatiste) prin care făcea cunoscut că, «din diferite motive», nu a primit lot «complet» în folosință personală, solicitînd să i se rezolve favorabil cererea.

Din cercetările întreprinse rezultă că pînă în anul 1970 Elionora C. Alexa, împreună cu soțul său, a deținut un lot în folosință personală, în suprafață de 30 ari. După moartea

soțului, survenită în anul 1970, Elionora C. Alexa a continuat să dețină aceeași suprafață de teren, cu toate că i se cuveneau, conform statutului cooperativei agricole, numai 15 ari teren arabil. Normal, încă din 1970, conducerea cooperativei agricole trebuia să atribuie petiționarei un lot în suprafață de pînă la 15 ari. Acest lucru l-a făcut de-abia în 1973, dar greșit, deoarece a atribuit Elionorei C. Alexa numai 10 ari. Uniunea județeană a cooperativelor agricole de producție Botoșani a primit indicații din partea Uniunii naționale să intervină la Cooperativa agricolă Românești ca Elionora C. Alexa să primească încă 5 ari, completîndu-i-se astfel lotul în mărimea celui corespunzător stabilit de adunarea generală pentru ceilalți cooperatori.

Vicepreședinte,
Gheorghe Popa

NE RĂSPUNDE MINISTERUL MUNCII

În articolul apărut în nr. 9 al revistei dv. din 24 februarie 1973, la rubrica «Flacăra—marmor ocular», semnat de Gh. Filimon, în legătură cu problema calității pîinii din Valea Jiului, se arată că tovarășul Negruț, primarul municipiului Petroșani, solicită sprijinul Ministerului Muncii pentru completarea forței de muncă calificată necesară fabricii de piine și critică Ministerul Muncii pentru întîrzierea acordării unui spor de 10% la salariul tarifar al brutarilor, conform prevederilor H.C.M. nr. 914/1968, solicitat de către consiliul popular.

Față de cele arătate, pentru informarea corectă a cititorilor cit și a dv. vă facem cunoscute următoarele:

— Ministerul Muncii nu are în atribuțiile sale calificarea de muncitori pentru diferitele nevoi ale economiei, neavînd în subordine școli profesionale de muncitori calificați, ci numai școli speciale pentru deficienți.

Completarea forței de muncă calificată, necesară bunei desfășurări a producției de piine, este o sarcină a conducerii colective a întreprinderilor, care cu sprijinul organelor locale ale administrației de stat, cărora le sînt subordonate, trebuie să ia măsurile corespunzătoare pentru recrutarea și calificarea muncitorilor. Calificarea acestora se poate realiza în cadrul planului de școlarizare aprobat în întreprinderii, de către organul tutelar al acesteia, prin cursuri de calificare la locul de muncă sau prin școli de specialitate, conform contractelor de muncă încheiate cu cei în cauză, așa cum este reglementat și se procedează de către toate întreprinderile din economia națională.

— Reglementările în vigoare cu privire la remunerarea muncii nu prevăd salarii tarifare majorate cu 10% pentru muncitorii brutari — în general, și deci nici pentru cei din Valea Jiului — care să poată fi acordate cu avizul Ministerului Muncii. Ele prevăd însă într-adevăr salarii mai mari pentru muncitorii care lucrează în abatajele din mină, ceea ce este desigur justificat.

Vă rugăm să publicați acest răspuns în revista «Flacăra», ce cu onoare o conduceți.

Director
Ing. Florian Constantin

UN RĂSPUNS PROMPT

Urmare a articolului «Un cart care nu mai vine» apărut în revista «Flacăra» nr. 11 (927) din 10.03.1973, vă comunicăm că cele sesizate sînt întemeiate, situația datorîndu-se lipsei, în perioada expierii cartului, a anvelopelor 350 X 10 cu care se echipează.

Întreprinderea producătoare I.I.L. «Clemet» Tirgoviște se face vinovată de neexpedierea ulterioară a acestor anvelope, fiind omis acest beneficiar dintre cei peste 20 aflați în aceeași situație la livrarea carturilor.

Am luat măsuri, și astăzi 16.03.1973 au fost expediate anvelopele către Școala generală Măiag, județul Gorj, cu avizul de expediție nr. 299143.

Cei vinovați au fost sancționați.

Vă mulțumim pentru sprijinul acordat.

Director
Ing. Diaconescu Longin
Consiliul popular județean Dîmbovița
Direcția de industrie locală

Secunda dinaintea pîinii

Sfărîmînd țîșnile gerului, luînd de aici și
însămînzînd în univers boala de viscol,
predînd din nou pămîntul
luminii soarelui natal,
a venit primăvara;
Brazdele se-ntorc greoi
pe partea cealaltă
și asupra Țării Românești
se anunță, de pe acum,
în secunda dinaintea grîului,
viitorul miros de pîne coaptă
al cărei izvor îl poartă
în taina lui, pămîntul
împrișăvîrat cu încăpăținare
într-o țîrzie și dulce și rodnică
și ireductibilă ceață de martie

mediul înconjurător

Revoluția tehnico-științifică mondială a dezvoltat, în ritmurile adeseori buimăcitoare, descoperiri, metode, aparate, substanțe și mașini față de care, cu tot respectul ce li-l datorăm, rămânem năuci, încercând delicii de care, uneori, nu-i străină o doză de masochism intelectual. Ne entuziasmează să constatăm că propria noastră inteligență, vreau să zic a speciei, poate, prelungită prin computere, să ne confrunte cu nimicnicia absolută. Stăm trăsnii în fața televizoarelor, respirând în ritmul pașilor grotești ai selenauților, citim cu o secretă înfumurare că, chiar ascunși în păduri, oamenii pot fi detectați de la zece kilometri înălțime și ochii în direcția căldurii pe care o degajă, aflăm că se pot învăța limbi străine în somn, printr-un procedeu care este, la urma urmei, o violare a conștiinței, resimțim ca o ofensă acută eșecurile transplanturilor de inimă, deși cauzate de intoleranța organismului la corpurile străine, pe scurt, imaginația noastră și civilizația noastră abordează, realizează și recepționează, cu o imensă și modelatoare voluptate, parametrii de vîrf ai înfrîngerilor naturii.

În ce mă privește, am coborît din copac de suficiente generații pentru a participa febril la această aventură.

Și totuși, din cîte ramuri oferă știința admirației mele nelimitate, cred că sînt pe punctul să declar dragoste ecologiei.

Ca tuturor științelor acestor ani, reproșez ecologiei excesul de fantastic în calcule și perspective. Refuz, de pildă, calculul avansat de unii specialiști care afirmă că, dacă pe fiecare locuitor al globului ar reveni o cantitate de consum de energie electrică egală consumurilor pe cap de locuitor ale Statelor Unite, căldura degajată ar risca să ducă la topirea calotelor glaciare ale polilor. Deși, dracu' știe, s-ar putea întîmpla să fie necesară, într-un viitor previzibil, o reimpărțire, la scara mondială, a consumului electric pe cap de locuitor.

Deocamdată, să refuzăm utopia unei științe a echilibrului natural cum este ecologia. Deocamdată să ne asumăm răspunderile ecologice pentru ceea ce ne privește concret și imediat.

Mai mult decît oricare altă societate, socialismul și constructorii săi se raportează la viitor. Ne simțim adînc răspunzători pentru ceea ce va fi viața urmașilor noștri, deși n-are rost să părem mai visători și mai altruști decît sîntem: înainte de orice ne interesează ce va fi propria noastră viață.

Construim și desăvîrșim în ritmuri înalte industrii avansate, chimizăm, irigăm, pe scurt, tîndem către industrializarea agriculturii. Prețul progresului tehnico-științific nu poate să nu greveze și să nu reazeze echilibrul natural.

Încelești revoluționar într-un efort de dezvoltare unic prin proporțiile eforturilor, covîrșitor prin consecințe, am ridicat la proporții mitice, dintr-o nevoie firească, ceea ce am tot numit, poate prea apăsător, *lupta cu natura*. E absolut firesc să ne entuziasmeze fiecare nou coș de fabrică; totuși, coșul acesta poluează. Iubesc deopotrivă cetățile Moldovei lui Ștefan și cetățile învecinate ale chimiei; totuși, toată Valea Trotușului miroase a farmacie. N-am fi realizat nici odată recoltele record ale ultimilor doi ani fără cooperativizarea agriculturii; dar ogoarele de mii de hectare sînt o nouă natură, echilibrul schimbat al pămîntului cere compensație, alt tratament, în hidroameliorații, de pildă.

Comitetul Executiv al Comitetului Central al partidului a discutat, recent, proiectul de lege privind protecția mediului înconjurător, stabilind să fie supus dezbaterii publice și înaintat, apoi, Marii Adunări Naționale.

Rîndurile de față nu intenționează să anticipeze o dezbatere pe care, mai ales, specialiștii au datoria să o privească — și o privesc deseori — cu cea mai drastică responsabilitate. Rîndurile de față ar vrea, doar, să sublinieze o realitate **politică** a mediului înconjurător: am depășit de mult faza **cantitativă** a dezvoltării noastre. Și nu numai opțiunile noastre sînt fundamentate pe criterii calitative, dar însuși echilibrul nostru este condiționat de **calitatea criteriilor**. De la urbanistică la tarlale, nu putem concepe, organiza și realiza nimic «în lupta cu natura», ci în acord cu ea, cu natura înconjurătoare și cu natura oamenilor noștri.

Putem și trebuie să schimbăm natura și oamenii, în acord cu ea însăși și cu ei înșiși.

Revoluția noastră este în faza în care legiferează și trebuie să asigure realitatea protecției acestor acorduri.

Eugen MANDRIC

proba solidarității

Vremea a pus săptămîna trecută la încercare capacitatea de mobilizare și de acțiune a unor instituții naționale. O iarnă rebelă întîrzie cu furiile sale pe străzile Capitalei și prin județe, o nedreptate a elementelor, subită, venea să încurce planurile de primăvară ale municipalităților și să amenințe desfășurarea cursului normal al vieții. Nimic de zis, ne-au ajutat și meteorologii să fim nepregătiți! Este un prilej de a analiza mersul treburilor la instituția asta, mai importantă decît pare, după ironiile curente acumulate pe seama sa. Vreau să spun, de fapt, că ar trebui să fie serioasă și să participe mai intens la viața fiecăruia dintre noi. Se cere însă un studiu mai riguros și o estimare mai corectă a fenomenelor, cît este omeneste posibil. În orice caz, mi-e greu să accept eroarea, în cazul unei ierni de asemenea proporții. Zăpada asta n-a venit de sub pămînt, ci s-a format în straturi atmosferice și observațiile ar fi putut să dea indicații asupra evoluției lucrurilor. Cunosc țări unde meteorologii se adresează din oră în oră diferitelor categorii de cetățeni cu indicații dintre cele mai nuanțate. Un biometeorolog prestigios îmi spunea odată că nu lipsesc avertismente serioase legate de activitatea solară și de intensitatea exploziilor pe steaua noastră, capabile să influențeze ritmul cardiac și sensibilitatea organismului la diferiți stimuli. S-a pornit de la o cercetare, conchizîndu-se că numărul accidentelor rutiere crește amețitor în cazul anumitor conformații ale petelor solare. Iată cît de departe poate merge ajutorul meteorologiei. Cu atît mai mult, atunci cînd are în vedere mișcarea anotimpurilor și tulburări ale naturii apropiate, s-ar cuveni măcar o acuratețe a prevederilor și un oarecare avans în timp față de realizarea lor. După cîte înțelegem din comentariile televizate, se estimează circulația continentală sau chiar de proporții mai mari a unor cureni atmosferici, putem să apreciem, înainte de a ajunge la noi, cam ce ne vor aduce.

Dînd meteorologiei ce este al meteorologiei, să ne întoarcem din cerul ei frămîntat pe pămîntul nostru vrednic, și să aducem omagiul de admirație pentru dăruirea oamenilor și hărăzirea lor de a înfrunta elementele. N-a fost o glumă și să nu ne uităm cu ușurință înapoi, acum că a trecut vîntoasa. Se puneau probleme de circulație, de aprovizionare a populației și de funcționare a economiei naționale. Muncitorii nu mai puteau ajunge la fabrici, medicii la spitale, pîinea și laptele în magazinele alimentare. Călea ferată era blocată, nămeții paralizau legătura dintre orașe. Totul a durat însă cîteva ore. Au intervenit măsurile energice ale conducerii partidului și statului, instituindu-se starea de necesitate. A fost chemată în ajutor armata, s-au precizat obligațiile fiecărui cetățean și s-au concentrat eforturile, prin constituirea comandamentelor locale. Viața a decurs normal, fără perturbări majore, datorită acestei solicitări a forței colective.

Armata este în conștiința noastră o instituție care exprimă întreaga națiune. În momentele de cumpănă, intervenția cetățenilor în uniformă este însoțită nu numai de atributele rapidității de execuție și ale eficacității, dar și de sentimentul certitudinii și al participării integrale. Am verificat încă o dată capacitatea de a îndeplini cele mai diverse misiuni, răspunsul prompt la ordinele Comandantului Suprem și devotamentul față de țară. Îmi amintesc un clasic al teoriei militare, admirat și de Lenin, dacă nu mă înșel, care spunea că cele trei forțe morale sînt reprezentate într-o armată modernă de talentul și valoarea comandantului, de virtutea unităților și de sentimentul național al soldaților. Am avut prilejul, în lupta cu elementele, de a aprecia înaltul spirit de corp și conștiința cetățenească a militarilor. Armata și-a îndeplinit sarcinile cu discreție și la timp, intervenind în momentele cele mai dificile. Am citit în ziare despre un drum deschis cu tancheta. În mașina blindată se aflau medicii pentru urgență, soldații din prima linie a bălăiei pentru sănătatea populației. Într-un sat urma să se nască cel de-al nouălea copil al unei familii... Cîte asemenea exemple nu se pot da?! Se cuvine a spune deci un cuvînt de laudă fiilor de muncitori și țărani, comandanților, elevilor școlilor militare, pe care i-am urmărit lucrînd chiar în Piața Științei! Il merită din plin. Instituția militară se află în România în slujba poporului, ceea ce devine cu atît mai evident în momente grele.

Ca o doua armată au funcționat salariații întreprinderilor de transport în comun. Fiecare traseu era o aventură, punînd la încercare perspicacitatea conducătorului auto, excelența lui profesională și voința de a-i sluji pe ceilalți. Am văzut autobuze trecînd unul pe lîngă celălalt într-o jumătate de oră, atît de îngust era spațiul și de reduse posibilitățile de manevră. Îți trebuiau nervi mai solizi decît în povestea aceea dintr-un film de groază cu șoferi, care a rulat la noi în urmă cu mai mulți ani. Era vorba de blocarea unei întregi artere a orașului, de interesele a mii de oameni. Responsabilitatea a fost extraordinară, n-am înregistrat nici un abandon. Era frig, era umezeală, oamenii deveniseră desigur mai nervoși. Mașinile se împotmoleau la fiecare pas și pasagerii trebuiau să le împingă. Te credeai la capătul puterilor. Și totuși... Oamenii săreau pe scară, din mers, și autobuzul pleca mai departe. Orice oprire putea însemna sfîrșitul cursei, un vehicul inutil și gol la marginea drumului. M-am gîndit că nu lipsește decît aceeași abnegație conducerii I.T.B.-ului, pe vreme bună de astă dată, pentru ca transportul în comun să fie cel mai bine organizat și cel mai eficient.

A urmat apoi duminica entuziasmului colectiv. La chemarea comandamentului municipal și a organizației de partid, întreaga populație și-a petrecut ziua de repaus în zăpadă, eliberînd ultimele trasee. Elevii din licee, muncitorii, bătrîni, tineri, bărbați și femei, cot la cot, într-o impresionantă unanimitate. Era proba solidarității genuine. Nimeni n-a așteptat să fie chemat de două ori. Un apel presimțit al primăverii, o opțiune simbolică pentru orașul curățit de troiene, în așteptarea soarelui zîmbitor.

Zilele nămeților din martie au fost un exemplu de disciplină și de participare. Ele întăresc încrederea noastră în capacitatea țării de a înfrunta momente mai grele, pe care nu le dorește nimeni. La urma urmei, așa o zăpadă în cea dintîi lună a primăverii este un fenomen absurd. Natura va renaște, oricum, și lumina va urca sus, pe cer.

Aurel Dragoș MUNTEANU

zăpezi- document

Au trecut și zăpezile, urmă n-a mai rămas. Realitatea lor rece, apăsătoare, sufocantă se va evapora pînă și din amintiri. Va fi de ajuns o ploaie cu soare, va fi de ajuns un oțtat de țigancă cu tămioare și brebenei sub șort, răsărînd la prima răsruce de april, în întîmpinarea unor îndrăgostiți, ca acest remember popular al zăpezilor din '73 să se pulverizeze precum un zîmbet. Din păcate sau din fericire, la noi, numai zîmbetul și amintirea răului trec la fel de repede. Deci, pentru zăpezi nu vom mai avea nici un document. Poate hîrțile barice care vor descrie, pentru specialiști, traseele lor aeriene.

Cum am făcut ca să uităm atît de repede? Păi, păi aici intervine un mecanism social fără reproș: societatea, o societate normală nu suportă prea multă vreme stările excepționale, starea de calamitate. Cînd intervine starea de calamitate, o societate serioasă se mobilizează pe loc: omul pune mina pe țar, pe lopată, pe găleată, pe pompa de incendiu, sare în apă sau în foc, se aruncă înainte, cu riscul propriei sale ființe — pentru ce?, pentru a pune capăt stării de calamitate, pentru a face ca lucrurile să intre în normal, pentru a uita. Nu poți să-ți încarci memoria cu nenorociri, e firesc să le uiți, te lupti în fond să lichidezi răul, ca să uiți răul. Sentimentul e individual și social în egală măsură (înghiți antinevralgice ca să nu te doară capul, pui mina pe lopată, împreună cu toți colegii de birou, ca să scapi de troiene).

De ce oare n-am reacționat la fel cînd interveni alt fel de calamități? De ce oare ne alarmăm mai puțin cînd unele proiecte sînt înzăpezite, cînd idei productive zac sub troiene de impasibilitate, cînd inițiativa generoasă îngheață sub gerul stupid al refuzului sau al neînțelegerii, cînd invenții sau descoperiri importante sînt puse la rece, cu anotimpurile, în blocurile de gheață ale dulapurilor de arhivă! Simțul nostru de normalitate pare în asemenea cazuri mai puțin frustrat. De vreme ce nu întri în zăpadă pînă la brîu, de vreme ce nu-ți trosnesc urechile de ger, de vreme ce nu-ți intră zloata în cizme puțin îți pasă dacă alături de tine, pe același trotuar uscat, pe același palier al vieții sociale, se află un înzăpezit, un înghețat, un înecat, o victimă a stării invizibile de calamitate, care, ici-colo, în unele birouri, în unele instituții, acoperă cu nămol sau troiene ideile care pot accelera dezvoltarea noastră. Accelerarea trebuie să pornească, să aibă ca albie un climat normal. Ca să nu existe troiene pe cîmpuri. Sau, dacă există, ici și colo, trebuie să le dai la o parte cu lopata, trebuie să lichidezi urmările unei stări de calamitate.

Dar calamitățile invizibile, asupra cărora meteorologii nu ne previn? Cum să ne luptăm cu ele? Avem ca document lupta cu zăpezile din '73.

Paul ANGHEL

lumea în care trăim

ne grăbim

Dacă ar fi să facem procesul prejudecăților care ne domină, ar trebui să începem cu ideea noastră despre timp. De-a lungul atîtor secole s-a trăit după mișcările soarelui și activitatea umană, productivă sau nu, era condiționată de orarele naturii. Nimeni nu se grăbea și toți păreau fericiți în bratele unei naturi care își consumă ciclurile imperturbabilă. Industrializarea are marele merit de a fi eliberat pe om de constrîngerile tradiționale ale naturii. Dar ea a impus și alte ritmuri pentru existență și a dat noi valori timpului. De aceea ne grăbim. Nu numai noi, ci întreaga planetă. Și nici nu ar trebui să ne mirăm atît de mult...

Prejudecata ideii de timp creează și decalajul dintre cercetare și practica industrială. La Conferința Națională a Partidului Comunist Român se sublinia imperios necesitatea orientării cercetării științifice spre problemele, de interes major ale economiei și mai ales spre «scurtarea termenelor de finalizare a cercetărilor și aplicarea rapidă în producție a rezultatelor acestora...» Istoria unui secol ne demonstrează, fără drept de apel, că timpul s-a redus drastic de la înregistrarea unei descoperiri pînă la punerea ei în practică. Astfel, dacă pentru aplicarea industrială a polistirenului au fost necesari 96 de ani, iar pentru esterii vinilici 55 de ani, timpul pentru nailon s-a redus la 10 ani, pentru tranzistori la 5 ani, pentru polietilenă de mare densitate la numai 2 ani etc.

Dacă ar fi să ne întrebăm de ce noi înșine ne grăbim atît de mult, am putea invoca și datorită sacră față de istoria țării, și faptul că socialismul e incompatibil cu înapoierea economică; și momentul strategic în care trăim și care ne plasează într-o lume cu decalaje economice flagrante între națiuni, decalaje care nu pot fi învinse decît prin accelerarea ritmurilor dezvoltării, în sfîrșit pentru simplul fapt că «mai avem multe de făcut pentru a asigura poporului nostru un înalt nivel de civilizație și bunăstare...»

Aplicarea rapidă a rezultatelor cercetării în producție a revenit și la recenta Plenară a C.C. al P.C.R., ideea înscriindu-se ca o componentă în marele ansamblu de forțe angajate în soluționarea problemelor complexe de care depinde dezvoltarea economică și modernizarea țării. Dacă pînă acum cîteva decenii universitarii detineau ponderea în cercetare, centrul de greutate s-a mutat în institutele specializate (261 la număr în 1970). Dar o imensă rezervă de creiere zace neori și în birouri, unde este ascunsă în obscure posturi în centrale sau întreprinderi. O rezervă de materie cenușie — cu un potențial creator nebănuit — care stă, care nu produce, dar pentru formarea căreia s-au cheltuit miliarde de lei și timp, într-o epocă în care timpul e mai prețios decît aurul. Dacă din punctul de vedere al statului asta înseamnă blocarea birocratică a unor investiții uriașe, din punctul de vedere al individului cu statut de specialist o atare situație poate avea multiple semnificații sociale. În primul rînd, birocrăția împiedică o selecție justă a valorilor umane ale unui grup social, care are un rol important în dezvoltare. Excluzi de la procesul de creație-producție ei nu pot aduce dovada capacității lor. În al doilea rînd ar putea să însemne negarea unui ideal sau, mai exact spus, imposibilitatea afirmării unei personalități care lucrează într-un domeniu special. Dar auto-blocarea într-un post birocratic mai înseamnă și o problemă de conștiință. Și mereu sîntem datori să invocăm cuvîntul *participare*. El nu are virtuți magice, nu este o soluție pentru toate misterele tehnologice pe care le avem de rezolvat, dar cu siguranță el numește exact atitudinea pe care sîntem datori să ne-o asumăm în fața națiunii în acest moment hotărîtor al istoriei sale.

Cornel BOZBICI

munca mea

Academician profesor Grigore C. MOISIL răspunde la întrebarea redactorului nostru Sandu Naumescu «La ce lucați acum?»

Preocupările mele se îndreaptă în momentul de față, ca și întotdeauna, în două direcții. Prima privește activitatea mea științifică, despre care nu știu cînd va interfera cu cea didactică. A doua este cea didactică, despre care nu știu cînd va da și rezultate științifice. Voi începe cu cea de-a doua, poate e mai accesibilă. În acest an școlar țin un șir de lecții asupra unor capitole moderne ale matematicilor: informatica, cercetarea operațională, logica matematică, filozofia științelor matematice, la facultățile de drept, de medicină și de filozofie. Deși subiectul este același, lecțiile sînt complet diferite, la fiecare facultate ele adresîndu-se unor ascultători cu interese diferite.

Despre munca mea științifică vă voi spune că mă ocup de «negație». Adică de trecerea de la o propoziție cum ar fi: «plouă», la propozițiile «nu plouă», «e imposibil să plouă», «poate că nu plouă». Această trecere ne arată că noi negăm în mai multe feluri. Negăm uneori spunînd pur și simplu «nu», alteori negația e tare, de forma: «E imposibil» sau «e absurd»; alteori negația e mai slabă: «Poate că da, poate că nu». Aceste diferite moduri de a nega dau loc la proprietăți diferite în domeniul logicii formale.

Există pe lume o tendință foarte răspîdită de a folosi noul aparat inventat de oameni: calculatorul electronic în foarte multe feluri de activități. Se știe că el e întrebuintat în inginerie, la proiectare și în economie pentru planificare și pentru gestiunea întreprinderilor. La noi în țară, în ultimii 17 ani, de cînd am început să țin lecții la Facultatea de matematici asupra acestor probleme, pe atunci pentru toată lumea foarte noi, s-au făcut progrese deosebite. La decada cărții am fost impresionat, dîndu-mi seama că în ultimul an au apărut foarte multe volume de informatică: unele dintre ele datorate unor foști elevi de-ai mei.

Ceea ce se știe mai puțin este că au început să se utilizeze calculatoarele și în studiile de gramatică, și în cele de istorie, de arheologie, de biologie, de drept, de arte plastice, de arhitectură și de muzică. La multe universități din străinătate există cadre de informatică medicală și de informatică juridică. Prin cursurile mele pregătesc viitoarele cadre de acest tip ale universităților din țara noastră. Privitor la folosirea calculatoarelor în arte nu sîntem rămași în urmă: precum se știe, marele nostru compozitor Aurel Stroe a utilizat calculatorul în unele dintre compozițiile sale. Alți tineri compozitori o fac și ei, iar acum mă duc la un concert-dezbatere organizat de Radioteleviziunea română, unde se vor executa lucrări în care matematica, electronica și calculatoarele își au locul lor. Menționez că la Institutul de arte plastice am organizat niște cursuri privind folosirea calculatoarelor de către artiștii plastici. Despre lucrurile acestea vom mai vorbi...

un sat al munților carpați: rucăr

Într-una din zilele acestei ierni, norocul m-a dus în acel sat-minune pe care îl spală aerul curat al unui relief ce se încăpățînează de cîteva mii de ani să rămînă Munții Carpați, în acel sat-minune al cărui nume trosnește ca o bucată de lemn sănătos pus pe foc, în acel sat-minune unde se poartă respectul față de om și unde se poartă iubirea față de cele bătrîne, în acel sat-minune care se numește Rucăr și care rămîne unul din nucleele frumosului ținut al Muscelului. Era o zi de iarnă, o zi curată, în care sufletul se degaja de bagajele lui temporare și în care oamenii respirau parcă direct în univers. Era o zi-muncă și era o zi-gîndire. La lumina zăpezii, munții dimprejur dădeau ei înșiși reflexe și în aerul orbitor nu se înțelegea bine cine pe cine luminează, soarele, izolat în cer, pămîntul sau zăpada, de pe toate pantele și de pe toate ulițele, cerul.

Poate că viața noastră, a oamenilor, nu este decît permanentă căutare a locului în care să ne simțim cel mai bine. Și poate că avem mereu iluzia că ne simțim bine într-un loc, mai bine decît în oricare altul, și de aceea ne legăm de acel loc. Nașterile noastre într-un sat sau în altul pot fi pînă la urmă întîmplătoare. Ne legăm de acele locuri care ne convin spiritual și toate întrebările pe care ni le punem, ni le punem în perspectiva acestei permanente căutări a mai binelui. Fac și eu parte dintre oamenii care își caută un loc unde să se simtă cel mai bine. Destule așezări din România mi-au dat senzația că, locuind în ele, sînt mai bun, mai sănătos și mai în putere. Rucărul e printre aceste așezări. Sînt un om febril, și la Rucăr am simțit că mișcările mi se încetinesc și încep să contemplos, să am timp să trăiesc în loc de a fugi. Scurt popas și o repede strivită părere. Degeaba vrem să fim altfel decît sîntem. Dar, în fine, la Rucăr am întîlnit oameni, o comunitate cu legi limpezi și de necălcăt. Pentru că — trebuie spus — aceste comunități au și darul de a impune legi peste care nu se poate trece. Într-un efort, cum este acesta al societății noastre socialiste, de a construi un om nou, sate ca Rucărul sînt puncte de real sprijin. O anumită credință în bine, un anumit climat care condamnă încă de la primele ei manifestări fărădelegea sînt printre temeiurile de la care se poate porni în crearea celui om nou. La Rucăr, legile binelui acționează și, la lumina lor, se nasc inițiative, oamenii muncesc, iar spiritul locurilor există.

Dar cum e Rucărul în raport cu alte sate? Un sat de munte, din imediata vecinătate a Transilvaniei, dar păstrînd ceea ce e muscelean și, la urma urmei, ceea ce este larg-valah, un altui de bun cumpăt pe un trunchi foarte volubil.

Primarul Rucărului se numește Gheorghe Miloș. Pentru că obișnuim să spunem despre oamenii pe care vrem să-i lăudăm că sînt oameni dintr-o bucată, mă voi conforma și voi număra bucățile din care e făcut caracterul acestui om. La orice numărătoare iese numai o bucată. Gheorghe Miloș e un om dintr-o bucată. El face muncă aplicată, concretă, în vîzul lumii, nu creează mistere inutile și ascultă ce-i spun cei ce l-au ales. Mi-a părut și destul de cultivat și, mai ales, m-a impresionat la el grija pentru Rucăr, ca sat cu personalitate între satele țării.

Am vorbit amîndoi despre sistematizare și el mi-a mărturisit cu satisfacție că sistematizarea atît de originalului Rucăr nu va însemna, cum vroiau unii, ce n-aveau nici o legătură cu locurile, cu spiritul lor, alinierea Rucărului la o tipologie rurală cubistă, monotonă și fals utilitară. Rucărul va rămîne Rucăr. Pătrunzîndu-se de toate miracolele lumii moderne și absorbînd în structura sa avantajele modernității, Rucărul va refuza să devină un sat oarecare. De fapt, nimeni n-are nevoie de un Rucăr lipsit de personalitate, pentru că se știe că personalitatea noastră în lume se compune din ceea ce știm să fim înăuntru. Rucărul va rămîne Rucăr și primarul acestui sat muscelean mi-a vorbit cu ardoare despre necesitatea de a se ține seama de inventivitatea oamenilor de aici, a celor ce-au știut, de-a lungul vremii, să deseneze cu imaginație și să construiască așideri acest sat-minune al Țării Românești. Și mi-a mai vorbit acest primar, acest muscelean trecut prin viață și care, chiar în noaptea în care mă aflam acolo, a participat șase ore la o dezăpezire a șoselei, mi-a mai vorbit despre înțelegerea cu care primul secretar al județului Argeș, Gheorghe Năstase, a privit și privește păstrarea tradițiilor românești, element fără de care nu se poate, al continuității noastre pe aceste locuri.

Am fost, într-o zi cu lumină panoramică, într-un sat-minune, ale cărui silabe trosnesc, atunci cînd le pronunți, ca o bucată de lemn sănătos pus pe foc.

Se numește Rucăr și se va numi Rucăr. La prima vedere, pare un sat făcut de oameni. Dar Rucărul este mai mult. El este expresia împăcării dintre om și natură, fructul iubirii dintre Munții Carpați și Valea Dîmboviței. Dacă n-ar exista aici, Rucărul ar putea fi descoperit pe una din văile senine ale cerului. Nu că n-ar avea contradicții, nu că n-ar avea probleme și greutăți, dar această comunitate musceleană a Rucărului împlinește un ideal moral și saturația aventura a spiritului care se numește dor de înălțimi.

Și — revin — important e nu că acest sat există azi, ci că el se încăpățînează, înnoindu-se, să rămînă el însuși și de acum încolo. Încă nici nu știu dacă rucărenii nu și-au descoperit satul gata lucrat de Munții Carpați.

A. PĂUNESCU

80 de ani

de la crearea P.S.D.M.R.

PROGRAMUL Partidului social-democrat al muncitorilor DIN ROMÂNIA

Dezvoltarea economico-socială a societăților burghezo-capitaliste moderne are o tendință neapărată și neeludabilă de a concentra, de a monopoliza toate mijloacele de producție în mâinile unei clase, a clasei capitaliste.

Prin această concentrare și monopolizare, societatea burghezo-capitalistă desparte pe producătorii de mijloacele de producție, desparte pe meseriași de unelte, pe mici agricultorii țărani, de pământ, pe fabricanții și pe producătorii de mărfuri de capitalul și pe proprietarii de mijloace de producție, ajungând astfel la muncitorii, slăbiți pe produsul muncii.

Mina în mină cu această expropriere a micilor producători merge înfrunzirea producției în mic în organizații uriașe de producție, merge prelucrarea uneltei în mașini, merge o creștere uriașă a rodniceii muncii omenești.

Dar mijloacele de producție fiind monopolizate de clasa capitalistă, marile foloase ale acestor transformări sunt și ele monopolizate de capitaliști și de proprietari mari de pământ. Pentru proletari, pentru micii producători, pentru clasele de mijloc, care merg singurându-se, această dezvoltare înseamnă creșterea nesigurății vieții, creșterea sărăciei, robiei, înjosirii, despozierii, nenorocirilor de tot felul.

Nu mai prelucera mijloacele de producție cum sunt pământul, fabricile, atelele, minele, etc., din proprietate privată a unei clase, în proprietate socială a societății întregi și prelucera producția de mărfuri în producție socială, condusă pentru societate și prin societate, numai această prefecere

REVENDICĂRI CU LARG ECOU

Înscriind ca revendicări imediate obiective cu caracter general democratic, care exprimau cerințele etapei istorice de dezvoltare în care se afla România, ca ameliorarea stării materiale și intelectuale a muncitorilor, dreptul la grevă, dreptul de organizare și de înfrunzire, învățământ general, ziua de muncă de opt ore, programul P.S.D.M.R. afirma totodată necesitatea luptei pentru «desființarea proprietății private asupra mijloacelor de producție și prefecerea lor în proprietate socială», «distrugerea societății burgheze și întemeierea societății socialiste».

Aceste cerințe cu o profundă semnificație politică au avut un larg ecou în opinia publică românească.

În fotografie: facsimilul programului P.S.D.M.R., publicat de gazeta «Munca»

pentru masele largi, P.S.D.M.R. a pus, ca unul dintre obiectivele principale în activitatea sa, lupta pentru vot universal, care a avut răsunet în straturile cele mai diverse ale opiniei publice, raliind în jurul clasei muncitoare toate forțele progresiste ale țării. Totodată, P.S.D.M.R. a formulat puncte de vedere înaintate cu privire la evoluția României pe calea dezvoltării industriale, s-a preocupat de rezolvarea democratică a problemei agrare, a organizat cluburi socialiste la sate — adevărate focare de educare politică a țăranilor. Atenția acordată țăranimii reprezenta una din caracteristicile mișcării socialiste a vremii, care se străduia să aplice adevărurile generale ale socialismului științific la condițiile concrete ale țării noastre, cu o populație în majoritate țărănească.

Atitudinea mișcării socialiste, a P.S.D.M.R., împotriva monarhiei, pentru o republică democratică, pentru realizarea egalității între toți cetățenii, indiferent de naționalitate, a contribuit la crearea unei largi opinii democratice în România.

Încă de la apariție mișcarea socialistă din țara noastră, P.S.D.M.R. s-a afirmat ca detașament activ al mișcării muncitorești și socialiste internaționale. Socialiștii români au întreținut legături cu Marx și Engels, cu celelalte partide muncitorești, au participat la dezbaterile marilor probleme ce preocupau mișcarea socialistă internațională la congresele de la Paris (1889), Bruxelles (1891) și Zürich (1893) ale Internaționalei a II-a.

Spre sfârșitul secolului al XIX-lea, datorită părăsirii sale de către elementele intelectuale burghezo-liberale, P.S.D.M.R. înregistrează o temporară criză organizatorică, manifestată mai ales la nivelul conducerii partidului. Partea înaintată a proletariatului, militanții revoluționari ca I.C. Frimu, Ștefan Gheorghiu, M. Gh. Bujor, Alecu Constantinescu, Vasile Anagnoste ș.a., au dus mai departe mișcarea muncitorească. Astfel, în 1910 a fost reconstituit Partidul social-democrat, «vlăstar al vechii rădăcini socialiste», care avea să continue, în forme superioare, lupta clasei muncitoare, făcând ca proletariatul să se afirme și mai mult ca cea mai înaintată forță politică, singura revoluționară din România.

Idealurile înscrise în urmă cu 80 de ani în programul de activitate al P.S.D.M.R., preluate și dezvoltate de mișcarea noastră

muncitorească și-au găsit înfăptuirea în anii care s-au scurs de la eliberarea de sub jugul fascist, perioadă în care țara noastră a cunoscut profunde transformări politice și social-economice.

Ridicînd pe o treaptă superioară luptele duse de masele largi ale poporului pentru libertate națională și dreptate socială și acționînd în spiritul înaltei responsabilități față de destinele națiunii române și interesele generale ale socialismului, Partidul Comunist Român, continuatorul tradițiilor înaintate ale mișcării muncitorești și socialiste din țara noastră, a îndrumat cu consecvență activitatea creatoare a oamenilor muncii în direcția făuririi unei României multilaterale dezvoltate, libere și independente.

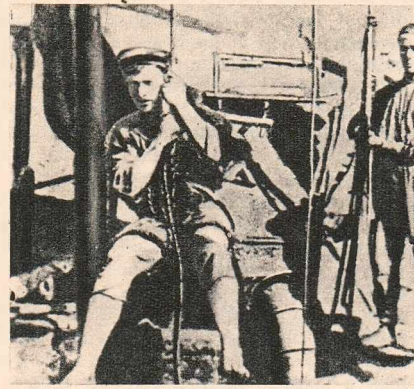
Visul vechilor socialiști — distrugerea societății burgheze și întemeierea societății socialiste — a devenit astăzi realitate, în România fiind eliminate burghezia și moșierimea și lichidată pentru totdeauna exploatarea omului de către om. Clasa muncitoare, asuprită în trecut, a devenit astăzi clasa conducătoare în societate. Ea este proprietară, împreună cu întregul popor, a mijloacelor de producție. Țărănimea muncitoare a pășit cu încredere pe drumul agriculturii socialiste, indicat de partid, obținînd succese tot mai importante în sporirea producției agricole, ridicîndu-și continuu nivelul de trai material și spiritual. Orînduirea socialistă a creat condiții propice înfloririi culturii naționale. Unită într-un singur front, intelectualitatea participă activ la construirea socialismului, își aduce contribuția la progresul economic și cultural al patriei.

Împlinirea a opt decenii de la acel eveniment crucial în viața mișcării noastre muncitorești care a însemnat constituirea partidului clasei muncitoare — Partidul social-democrat al muncitorilor din România — ne găsește într-un moment de maximă încordare a capacităților noastre creatoare pentru dezvoltarea economico-socială a țării, pentru accelerarea progresului ei multilateral. Această operă de însemnătate istorică nu poate fi dezlipită de acțiunile revoluționare ale înaintașilor, pe care-i simțim mereu alături în munca noastră de azi și atunci cînd visăm la România de mâine.

Istoria partidului nostru — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — este istoria luptelor sociale și naționale ale clasei muncitoare, țăranimii, intelectualității, ale tuturor oamenilor muncii fără deosebire de naționalitate, este istoria nașterii și dezvoltării mișcării muncitorești și revoluționare din România. Noi, comuniștii, sîntem continuatorii tradițiilor progresiste ale întregului popor.»

Crearea P.S.D.M.R. se înscrie la loc de cînst în cronică vie a mărețelor tradiții revoluționare de luptă pentru eliberarea socială și națională a poporului nostru, pentru socialism.

Aurel SIMION
doctor în istorie

ASA A FOST PE ATUNCI...

Exploatarea exercitată de către capitaliștii autohtoni și trusturile imperiale străine înrăutățea continuu — la sfîrșitul veacului trecut — condițiile de viață și muncă ale maselor muncitoare. Aceasta a dus la ascuțirea contradicțiilor dintre proletariat și burghezie, a determinat amplificarea luptei de clasă, a accelerat organizarea clasei muncitoare din România. Fotografia noastră înfățișează «săpători în puț» (petrol) la Moinești în anul 1885. Așa se extrăgea petrolul pe atunci...

Se împlinesc zilele acestea 80 de ani de la congresul de constituire a Partidului social-democrat al muncitorilor din România, moment de însemnătate istorică în dezvoltarea luptelor sociale din țara noastră, în organizarea pe plan național a clasei muncitoare și afirmarea sa în principalele probleme care frămîntau viața social-politică a societății românești din acea vreme. Crearea P.S.D.M.R. a reprezentat rezultatul firesc al dezvoltării proletariatului, al creșterii conștiinței sale de clasă, al răspîndirii ideologiei marxiste în România.

Partidul social-democrat al muncitorilor din România a fost făcut în anul 1893, dar procesul de clarificare ideologică și activitatea organizatorică și de propagandă a socialiștilor români în această direcție începuseră mult mai devreme. Este semnificativ, în acest sens, faptul că pînă la această dată în România apăruseră peste 40 publicații socialiste și muncitorești, între care se remarcă ziarul «Drepturile omului», unul dintre primele cotidiene editate de socialiști pe plan mondial, revista de mare prestigiu științific și literar «Contemporanul», gazeta săptămînală «Munca» etc. În presa muncitorească și socialistă fuseseră tipărite, integral sau parțial, lucrări importante ale lui Marx și Engels, precum și ale unor socialiști români. Astfel, «Revista socială» publicase în anul 1886 lucrarea lui Constantin Dobrogeanu-Gherea «Ce vor socialiștii români?», document programatic de mare importanță pentru dezvoltarea ulterioară a mișcării muncitorești din țara noastră. Reprezentanții socialiștilor români pătrunseseră deja în anul 1888 în parlament.

Și mai edificator este faptul că la data convocării congresului existau organizații politice și profesionale muncitorești la București, Iași, Galați, Ploiești, Craiova, Botoșani, Roman și în alte orașe, iar documentele mișcării muncitorești și socialiste utilizau, încă din anul 1885, termenul «partidă» sau «partidul muncitorilor» ori «partidul socialist». «După 15 ani de luptă necurmată — se arată în raportul socialiștilor români la Congresul socialist internațional de la Bruxelles (1891) — și mai cu seamă în cei șase ani din urmă, socialismul român a ajuns să aibă cluburile sale, literatura sa și un partid politic... Acest partid a trimis deja în parlamentul român reprezentanți și a silit opinia publică să recunoască ființa socialis-

1 MAI LA BUCUREȘTI — UN DOCUMENT DE EPOCĂ

Prezenți la Congresul socialist internațional de la Paris din iulie 1889, unde s-a hotărît sărbătorirea zilei de 1 Mai ca zi de solidaritate internațională a clasei muncitoare, socialiștii români au organizat, începînd chiar din anul 1890, mari manifestații internaționaliste cu prilejul acestei zile.

Fotografia noastră, înfățișînd un grup de participanți la sărbătorirea zilei de 1 Mai 1892, organizată de militanții socialiști la București, este un document de epocă, evidențînd creșterea influenței ideilor socialiste în rîndul maselor.

Adevărurile lui G. APOSTU

Adevărurile sale G. Apostu le spune în piatră. În piatră, în lemn, în bronz sau în oțel. Cu duritatea, cu netezimea, cu îndărătnicia și impermeabilitatea acestora.

Lumea, ne spun pietrele și lemnele lui G. Apostu, a suferit teribile transformări în această ultimă jumătate a veacului. «Masini dinamice» (un termen la modă!) i-au accelerat progresul, tehnicile de imprimare, cinematograful, televiziunea radioul, creierile electronice ne informează cu o viteză uitoare asupra marilor schimbări al căror teatru cotidian e planeta noastră. Popoarele se apropie unele de altele, schimburile de cultură sînt de-acum o realitate, științele, exacte sau umaniste, se dezvoltă pe baze noi. Tehnice sau artistice, bunurile noii civilizații a lumii se adresează, la rîndu-le, unor oameni noi. Acești oameni nu mai sînt contemplativi de ieri, înrobiți tradiției și ai dogmelor, ai idealismului și ai formelor statice, ci niște ființe grăbite, inteligente, materialiste, active, însetate de a cunoaște, impregnate de preocupări sociale. Artă pe care le-o oferim, ne spun pietrele, și lemnele, și bronzurile lui G. Apostu, trebuie să țină seama de aceste date. Artă pe care le-o oferim, chiar dacă se extrage ca sens din universul mitului și al basmului, deci din sufletul nostru străvechi (cum e arta lui G. Apostu), trebuie să țină seama de revoluția tehnică și spirituală a zilei de azi.

— Sculpturile dumneavoastră, stimate G. Apostu, se află în mai multe colțuri ale pămîntului. În România, în S.U.A., în Franța, în Anglia, în Belgia, în Germania federală, în Danemarca, în Suedia, în Finlanda... Unde stau — după părerea dumneavoastră — cel mai bine?

— Artă adevărată stă bine oriunde. La Paris, monumentul lui Rodin închinat lui Balzac e aproape ascuns de niște arbori, abia se vede, și totuși rămîne ceea ce e. Dar arta monumentală — nu spun o nouă — are nevoie de spațiu. Mi-ar plăcea ca toate lucrările mele de artă monumentală să fie așezate în piețe, la marile răspîntii ale drumurilor.

— Vă va trebui pentru asta acordul creatorilor de orașe, al arhitecților.

— Da, imi va trebui, și mă tem că n-o să-l prea am... Și nu numai din vina lor. Sculptorul, ca și pictorul sînt chemați uneori la sfîrșitul banchetului, cînd se-aruncă firimiturile, cînd orașele sau noile ansambluri arhitectonice sînt gata. Sînt chemați ca să «uple golurile»: voi, cei de «colo», cu statuile și cu tablourile voastre, vedeți pe unde v-ați putea aciuia... Visez ziua cînd — împreună cu cei responsabili — arhitecții și artiștii plastici și, lingă ei, scriitorii, poeții, toți cei ce au un cuvînt de spus asupra spațiului de trăit frumos al oamenilor se vor așeza la aceeași masă rotundă, în fața proiectului unui oraș. Ca să-l decidă împreună, fiecare cu partea de care răspunde.

— Totuși, un ansamblu arhitectonic înseamnă, înainte de toate, case și străzi.

— Da și nu. Gîndiți-vă la cetățile Egiptului și la arta lor: cine-au fost «înainte de toate» acolo, arhitecții sau sculptorii? Ca să nu mai vorbim de împrejurările cînd arhitectul și sculptorul se confundă, sînt, poate, unul și același om. Ce este un arc de triumf, să zicem cel al lui Marc Aureliu: arhitectură sau sculptură?

— Despre aceste lucruri care se confundă voiam să vă întreb și eu ceva. După ce, după egipteni (sau după greci?), a trăit exclusiv din valorile sale, într-o totală opacitate față de teritoriul vecin al arhitecturii, iată că azi, cu ajutorul lui G. Apostu și al altor artiști, mai ales al celor «nefigurativi», sculptura a sărit în extrema cealaltă. Ea prezintă forme care se apropie de cele ale arhitecturii, mergînd adesea pînă la confundare și suprapunere. Nu credeți că există riscul ca opera sculpturală de acest tip să se piardă în masa arhitecturii, devenind un simplu ornament al acesteia?

— Despre acest fenomen s-a discutat

și se discută mult. Și tocmai de aceea e necesar acel «marș comun», în același pas, pornind cu dreptul de la-nceput, de la proiectul noului ansamblu arhitectonic. Ca să ne completăm reciproc, dar să ne și delimităm unii de alții.

— Dar această sculptură — «nefigurativă» — poate totuși ieși în piețe, în calea oamenilor, așa cum vreți dumneavoastră? Ce ne facem cu cei care n-o plac, n-o consumă?

— Știam că discuția noastră o să ajungă aici...

— E un subiect care vă displace?

— Dimpotrivă. Chemarea și ambiția mea sînt să fac sculptura monumentală, adică o artă destinată prin definiție marelui public, și deci chestiunea raporturilor cu publicul e pentru mine vitală. La întrebarea dumneavoastră — ce-i de făcut cu cei care «nu consumă» arta mea sau a altora — aș putea scăpa, ca și pînă acum, cu exemple ilustre, la care orice replică a dumneavoastră ar îngheța. V-aș putea aminti că au existat nu numai oameni, ci și popoare care n-au «consumat» și n-au înțeles marea artă, distrugînd Panteonul sau Sfînta Sofia — da, v-aș putea bombarda și strîvi cu calibrul greu al acestor pilde, care bubuie și azi în inima rușinată a omenirii — dar noi, ca artiști și ca oameni ai zilei de azi, care creăm pentru ziua aceasta și pentru oamenii ei, vom închide ochii la aceste rușini ale istoriei și-i vom redeschide spre prezent și spre viitor. Da, există încă o neînțelegere — și nu atît față de artă, cît față de un anume statut al ei — împotriva căreia trebuie să luptăm din greu.

— V-aș ruga să fiți mai limpede.

— O să vă povestesc o întâmplare. E foarte mărunț, e un fleac, dar e nostimă și plină de semnificații. Înainte de a muri, marele critic și om de artă care a fost Petru Comarnescu a scris în testamentul lui că vrea să fie îngropat la Voroneț. A fost un gest sublim, și cine l-a cunoscut pe Comarnescu știe că nu l-a făcut ca să pozeze. El a vrut să ție aprinsă pentru noi, cei de azi, această făclie a Voronețului, care e primăvara artei noastre, intuind parcă frigul tomnatic din noi, din uitarea noastră. Dar nu despre asta voiam să vă vorbesc, despre altceva. Tot Comarnescu a lăsat cu limbă de moarte că și-ar vrea la căpătîi nu o cruce, ci o sculptură, un simbol de artă. Am fost ales s-o fac eu. Am făcut-o: un șir de pietre, un ansamblu monumental,

cîteva mii de kilograme de piatră (amînut pe care vă rog să-l notați, o să vedeți îndată de ce). Înarmat cu toate aprobările de rigoare, — ale Uniunii artiștilor plastici, ale Mitropoliei Iașului, ale Comisiei monumentelor istorice —, am imbarcat lucrările într-un camion și, împreună cu meșterul cioclior, ajutorul meu, am plecat la Voroneț. Acolo, mi se spusese la București, urma să fim așteptați și ajutați să montăm ansamblul. Ei bine, nu numai că n-am fost așteptați de nimeni, asta n-ar fi nimic, nu era prima oară cînd trebuia să fiu propriul meu salăhor, să-mi car pietrele cu spinarea, să le montez, să torn ciment; dar un Oarecare din Voroneț a declarat lucrările mele «indezirabile» (cuvîntul, de fapt, a fost altul...) și m-a somat, sub blestem, să părăsesc de urgență locul. Nostim, nu? M-am înclăsat cu mîinile de pietrele mele și-am refuzat... Dar stai să vezi că nostimada de-abia începe. Primarul de pe atunci al Humorului, în fața căruia am ajuns, mi-a repetat cuvintele Oarecarelui de la Voroneț. S-au pierdut zile întregi cu telefoane și intervenții la București, pînă cînd lucrurile au fost puse la punct.

— Nostimă poveste, într-adevăr... Care-i morala ei?

— Prea mulți neavizați dau anateme... Nu-s un infatuat, dar am prezența — autorizată de contemporanii mei — că pot fi stăpînului acestui cîmp.

— Cineva ar putea spune: singura imixtiune pe care G. Apostu o acceptă în parohia lui este cea a adorației fără rezerve.

— Ceea ce accept — și chiar cer — e o «imixtiune» în cunoștință de cauză, deci s-ar părea că sîntem în fața unei probleme insolubile. Dumneavoastră aveți dreptate: ca artist, o spun cu tristete... Dar și eu am dreptate. Și iarăși o spun cu tristete, fiindcă problema, repet, e insolubilă. Din cauza asta, a insolubilității acestei probleme, comisiile de artă monumentală se lovesc de o serie de dificultăți.

— Mai precis, care sînt aceste dificultăți?

— Lucrurile se petrec cam în felul următor. Primarul unui oraș vrea, să zicem, o statuie, o piesă de artă, pentru cutare stradă sau cutare edificiu. Încredințează comanda unui sculptor, acesta îi prezintă niște proiecte, primarul sau consilierii lui pun degetul pe unul din ele: «Asta!» E dreptul lor să aleagă, nimic de zis. Dar iată că omul vine cu proiectul la noi, la comisie, căci așa cere legea, ca să-i dăm «validarea

artistică». Noi strîmbăm din nas (e dreptul nostru!), îi cerem un alt proiect, dar acel alt proiect nu mai sună la primărie. Încep penibile tîrguieli, artistul în cauză trece prin toate chinurile (nu numai artistice, căci riscă să rateze comanda, deci să piardă niște bani) și încearcă să ne-mpace pe toți, să cîrpească într-o singură haină toate pretențiile centrifuge ale comisiei și ale factorilor locali... Și noi, pînă la urmă, aprobăm cîrpeala, fiindcă ne-am plictisit. Și fiindcă nu mai vrem sa vedem ochii triști ai sculptorului. Și fiindcă nu vrem să se piardă niște bani afectați pentru «artă». Și fiindcă vrem să dăruim totuși orașelor noastre, unele dintre ele atît de goale și de triste, un monument oarecare, fie el și mai cîrpit... Dar eu cred că nu mai merge cu cîrpele.

— S-ar putea ca demonstrația dumneavoastră să fie înțeleasă de către unii astfel: după părerea lui G. Apostu, artistul este chiar un «Dumnezeu» care nu va greși niciodată.

— Chiar așa vreau să se înțeleagă această părere a mea: *artistul adevărat nu greșeste*. Pot greși doar cei care cumpără sau comandă piesa de artă. Cînd primăria unui oraș sau conducerea unei instituții vrea o astfel de piesă, ea bate, de multe ori, la altă ușă decît la cea care trebuie. Propunînd o fîntînă ca monument închinat unui om, — proiectul pentru un monument al lui Spiru Haret, comandat de edilii de altădată ai Bucureștilor —, Brîncuși a propus apa vie a artei lui, deci ceea ce știa și putea el să facă. El putea face o fîntînă, nu simulacrul de ipsos al unui om. A greșit el sau au greșit edilii? În artă, rolurile nu se pot schimba, fiecare face ce știe, fiecare face ce poate. Cîți însă dintre cei din jurul artistului înțeleg acest adevăr?

— Dar cei ce comandă lucrări de artă, pentru împodobirea unui oraș sau a unei clădiri, nu sînt și n-au fost niciodată artiștii, ci oamenii aceluia oraș. Ei vor plăti aceste lucrări cu banii lor sau ai primăriei, deci tot cu ai lor. Ei sînt niște oameni care muncesc, uneori din greu, și care se privează de o parte din recompensa trudei lor ca să cumpere o lucrare a dumneavoastră. Nu-i firesc ca tot ei să spună «da» sau «nu» artei pe care le-o oferiți? Eu aș zice să pornim de la cauză. Pînă acum am discutat despre efecte. Care e cauza, de unde credeți că pleacă neînțelegerile de care vă plîngeți?

— Dintr-o mai veche prejudecată, după care artistul — artistul plastic, în primul rînd — nu-i un «producător», nu-i un «creator de valori». O carte bună se vinde, aduce cîștig, ca și actorul care umple sala cu oameni. Opera de sculptură și de pictură «nu-și scoate direct banii». Mă rog, așa zic unii... În consecință, creatorul ei e un parazit și deci să facă bine și să tacă din gură, să zică mersi că-l tolerăm printre noi...

— Sînt curios cum o să combateți această teză...

— N-o s-o combat. Un Paciurea, un Anghel, un Tuculescu au plătit, prin opera lor, pentru noi toți și pentru încă o sută de ani de acum încolo.

— Și totuși, cum demonstrați acest fel de «valoare» a artei dumneavoastră?

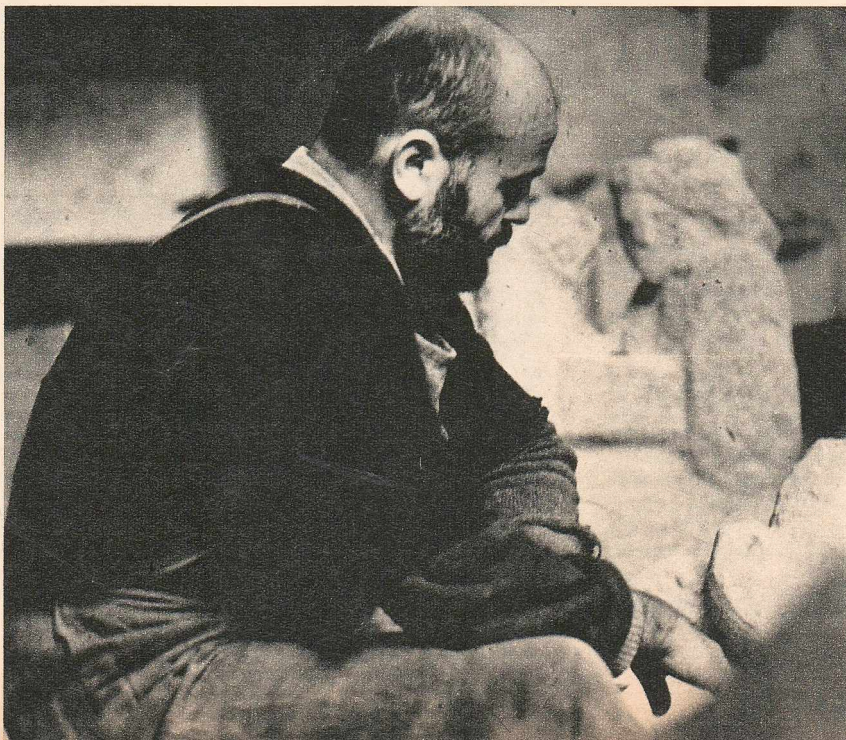
— Nu mai e nevoie de demonstrație. A demonstrat-o hoțul de la Brukenthal. Istoria artelor plastice românești va înregistra acest moment — «șocol Brukenthalului», i-am zis eu — ca pe unul de virf. Pentru prima oară, după șocol acesta, paznicii muzeelor noastre au primit revolvere. Iată că, după șocol acesta, s-a văzut că arta plastică are o valoare, o foarte mare valoare...

*

Adevărurile sale — sau opiniile sale — G. Apostu și le spune prin arta sa.

Una dintre ultimele sale lucrări (în oțel) se cheamă «Fructul soarelui». O alta, la fel de nouă (în bronz), se cheamă «Fluturii». Îmi stă pe limbă un joc de cuvinte, cu fluturi care pot să-și ardă aripile cînd zboară prea sus, spre soare. Dar tac. Am impresia că interlocutorul meu e un om căruia nu-i plac glumele... Păcat. Afară e primăvară și, peste flori, zboară fluturii, închipuind un grațios tablou cinematic, făcînd artă fără să știe și fără să vrea.

Fotografie de Elena GHERA

prețul

O anchetă de I. NICOLAE

Cine n-are bătrini să-și cumpere. Noi îi avem, dar ne sînt departe, sus, în birourile ministerelor și centralelor. La Vaslui, la filatură, directorul și inginerul-șef (Constantin Maței — în imagine) au făcut parte dintr-o echipă care a demontat niște utilaje vechi, punînd mîna direct la treaba asta care mie unuia mi se pare mult sub competența dumnealor. Dar trebuia creat rapid un front de lucru, prin eliberarea unor spații, pentru montarea unor utilaje noi. Și apoi mai trebuia și încă mai trebuie dat — în permanență — celor tineri exemple sută la sută concrete. De aceea sînt zile cînd, de dimineața și pînă noaptea, «șefii» nu părăsesc filatura. Dealtfel, actuala reușită a filaturii — în producția propriu-zisă — se datorează faptului că tot colectivul ei a participat la «montarea» în întregime, deci în regie proprie, a utilajelor unității. Etapa de montare a fost o școală.

Dacă ar fi să pun un moto acestei anchete, atunci îndemnul «Să nu ne lăsăm amăgiți!» cred că ar fi cel mai nimerit. Dar înainte de orice comentariu, să vă pun și pe dumneavoastră în temă, să vă explic de unde am pornit.

Săpăturile pentru temelia filaturii de bumbac din Vaslui au început în noiembrie '70. Iar în august '72 — cu 40 de zile mai devreme decît termenul planificat — filatura a și fost pusă în funcțiune. Azi, în martie '73, tot acolo, planul este realizat în proporție de 110%, la capitolul «cheltuieli» s-au realizat economii serioase și nu s-a pomenit vreun refuz al produselor din pricina calității. Însuși primarul orașului, tovarășul Pavel Stoica, mi-a mărturisit că-i foarte mulțumit de cum merg treburile la această unitate și de felul în care muncesc oamenii ei.

Trăgînd o linie și făcînd totalul s-ar părea că am dat peste un exemplu bun, fericit, roz. Dar să nu ne pripim, să nu ne lăsăm amăgiți.

Pentru că în spatele realizărilor filaturii vasluiene se află niște eforturi omenеști deosebite, niște eforturi care ar fi putut fi evitate dacă această tînăre întreprindere ar fi fost încadrată nu numai cu tineri absolvenți, ci și cu ceva mai mulți specialiști cu vechime.

Dar să-mi justific afirmațiile și cu informații precise. Luni, 5 martie 1973, cînd «mi-am făcut documentarea», filatura avea 12 ingineri, dintre care doar 2 cu vechime, — directorul și inginerul șef —, ceilalți 10 fiind stagiaři. Tehnicienii erau în proporție de 50% tineri; iar dintre cei 9 maiștri, doar 3 aveau vechime, ceilalți 6 fiind veniți de pe băncile școlii. Media de vîrstă a «populației» întreprinderii era de 18-19 ani. Și în rîstimpul scurt de atunci și pînă azi lucrurile n-aveau cum să se schimbe.

Iată deci ce m-a făcut să spun că realizările filaturii din Vaslui sînt bune și de laudă, însă nu trebuie să le îngăduim «să ne fure ochii». Pentru că acolo a existat o posibilitate de «și mai bine» care a fost ratată. Și ratată tocmai din pricina prostului raport intern dintre forțele «noi» și cele «cu vechime» ale întreprinderii; ratată tocmai din pricina unei repartizări cu cusur a absolvenților în producție; ratată tocmai din pricina retragerii în lumea călduță a birourilor — mai mult sau mai puțin ministeriale — a zeci și zeci de specialiști cu experiență.

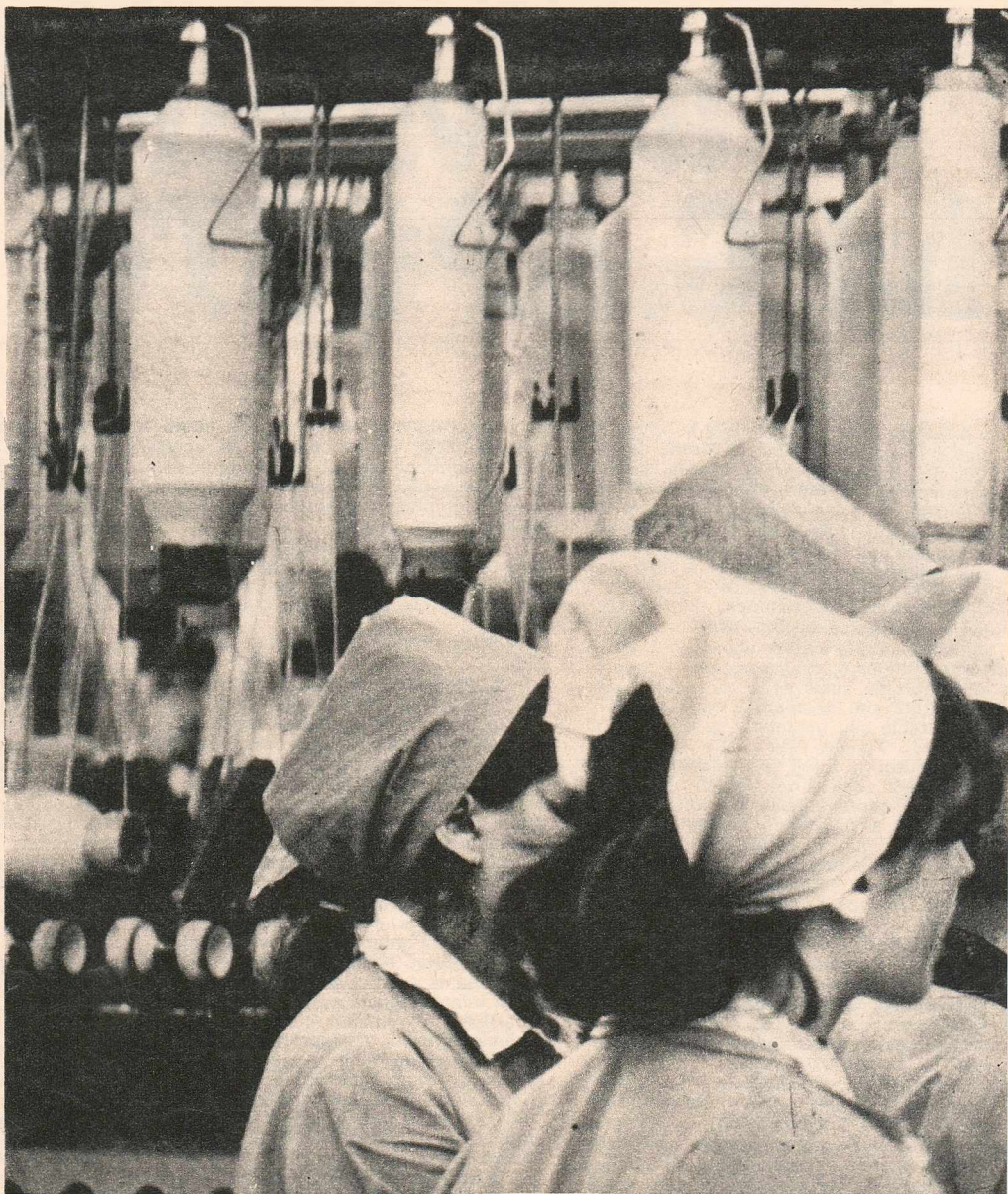
Realitatea cea adevărată este că împlinirile filaturii din Vaslui au fost obținute cu un preț mare. Un preț nu în bani, ci un preț plătit cu muncă, cu eforturi, cu sudoare. Despre acest preț special al lor am scotocit că se cuvîne, am scotocit că sîntem datori să vorbim. Și să vorbim în felul nostru, adică cu imagini și cuvînte.

Însă înainte de a spune lucruri concrete despre «prețul» succeselor filaturii de bumbac, înainte de a trece la imaginile de la Vaslui și la comentariul lor, țin să mai scriu cîteva rînduri despre o chemare, două răspunsuri și un pericol.

«Este necesar ca absolvenții noi să fie repartizați, de regulă, în unitățile vechi, iar unitățile noi să fie încadrate cu specialiști cu experiență din centrale, întreprinderi și ministere și numai într-o mică proporție cu specialiști tineri. Numai astfel se va asigura ca aceste unități să-și poată desfășura activitatea în condiții bune». Acesta este îndemnul înțelept al partidului, aceasta este chemarea căreia îi răspund și bătrîni cu experiență, și tinerii înfomețați de experiență.

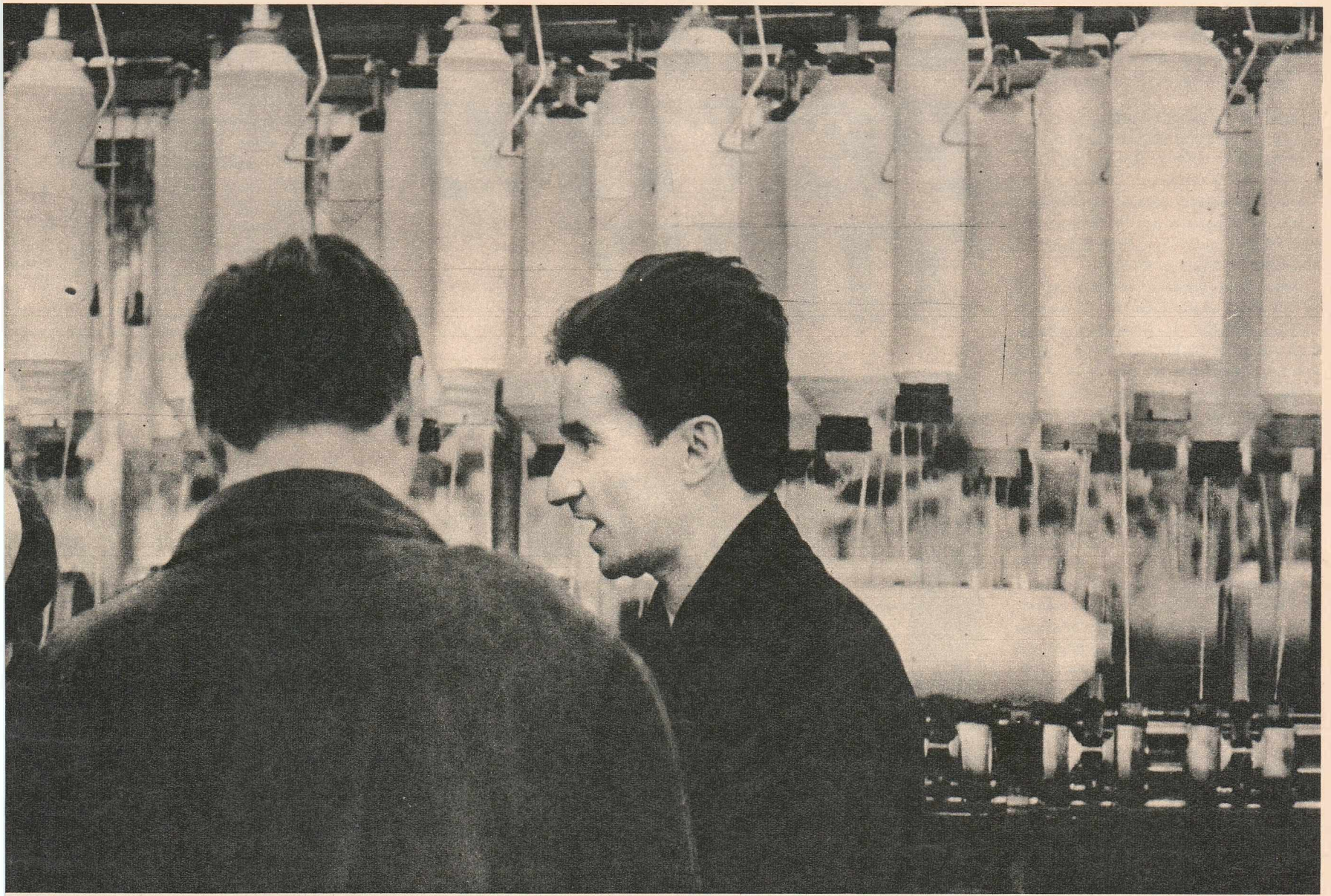
Un singur pericol există și trebuie să fim conștienți de el. Din partea celor — mulți, puțini, știu eu cîți or fi — care au uitat să mai fie ingineri adevărați; vreau să spun creatori — prin gîndire și muncă inginerescă direct — de bunuri noi. Din partea inginerilor care se complac în indeletniciri administrative. Din partea acelor ciudate păsări dăunătoare care chiar după ce se scutură copacul știu să se reazeze în același loc, prielnic viețiișoarei lor personale, prin crengi și crenguțe apropiate. Din partea acelor care, dîndu-se deoparte, fac să crească prețul realizărilor noastre.

Fotografii de Elena GHERA

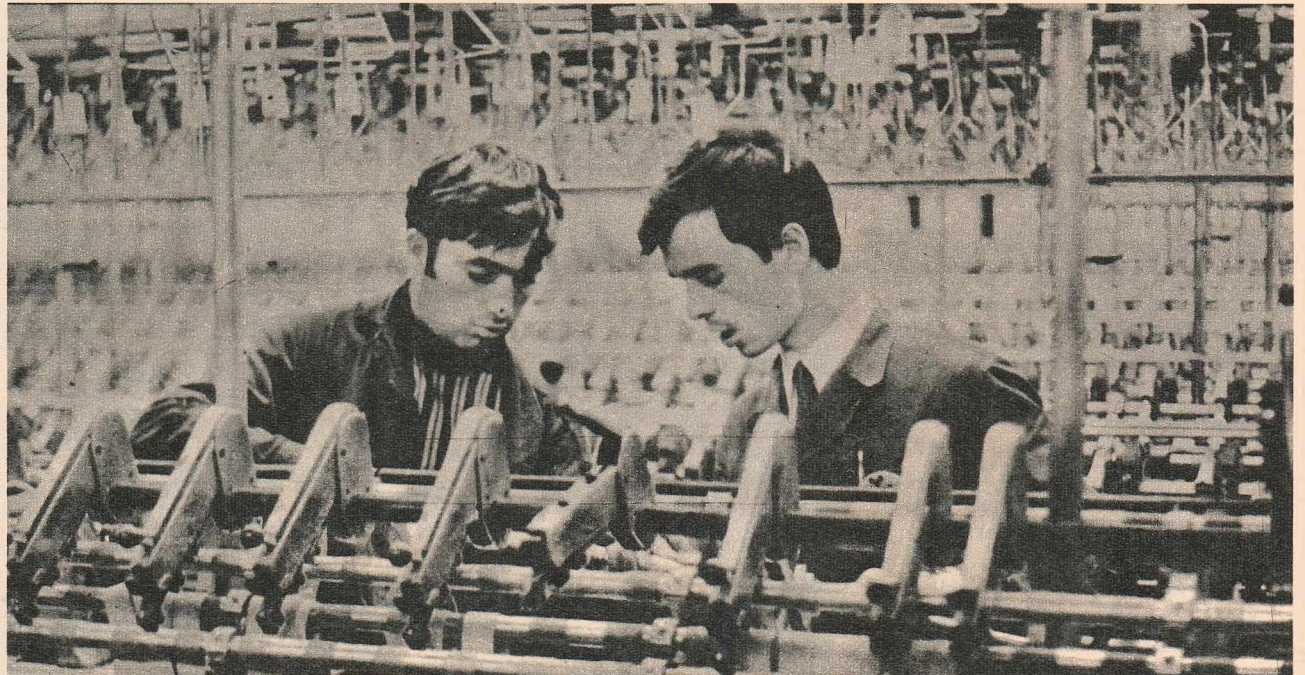
Băieții și fetele de la filatura vasluienă au făcut și încă fac față dificultăților. Lipsesc și azi acolo șefii de servicii — mecanic șef, plan, producție, pentru sectoarele de producție — și funcțiile acestea sînt girate de stagiaři. Cu alte cuvînte aceștia dau mult. Și eu nu spun că acum, în perioada în care învață meserie și sînt plini de energie, le-ar prinde bine să dea mai puțin; dar e păcat ca — să le spunem așa — plusurile lor să compenseze niște lipsuri datorate unei repartizări de cadre defectuoase, în loc să fie pur și simplu niște adevărate plusuri, niște depășiri de plan nete. Asta pe de o parte. Pe de altă parte trebuie să recunoaștem că nici creșterea profesională a cadrelor tinere exagerat intensivă — datorită nevoii de a face față situațiilor practice — nu-i o soluție tocmai fericită. Creșterea omului în producție trebuie să fie ponderată, echilibrată în timp. Vreau să spun că integrarea unui nou specialist în producție trebuie să se facă în timp și alături, ba chiar aș zice pe seama cadrelor cu multă experiență.

Utilajele ultramoderne și ultrascumpe sînt îndreptățite să pretindă mîini și minți ultracalificate. Un utilaj de-al filaturii costă între două sute și patru sute de mii de lei; un om lucrează cam la trei utilaje; deci înseamnă că se dă pe mîna unei fete de 18 ani aproape un milion și jumătate de lei. În general, situația la capitolul calificării este bună, pentru că toți muncitorii filaturii au trecut prin școli. Însă perfecționarea pregătirii profesionale continuă și la locul de muncă, pe utilaj și sub controlul șefilor direcți. Pentru cei care n-au rezultate prea grozave există o preocupare specială. Maiștrii stau cite o lună întreagă «pe capul» lor și le dau, pentru felul în care muncesc, calificative deosebit de severe. De asemenea, a fost inițiată o pregătire a muncitorilor slab calificați și în afara orelor de program, cînd ei sînt chemați să-și împlinească deficitul de cunoștințe. Pentru acțiunea de ridicare a calificării au fost mobilizate toate forțele întreprinderii: și muncitorii fruntași, și maiștrii, și ajutorii de ingineri. Și iată că iar am ajuns la inginerii stagiați. În lipsa celor cu experiență, funcția aceasta specială de profesor pe care o are un inginer vizavi de colectivul din subordinea sa, revine în întregime tot lor. Desigur, ei își fac și această datorie, însă nu cu competența care le-ar asigura-o ceva mai multă practică. Colaborarea dintre generații este o condiție a productivității muncii — la urma urmei, pentru această idee am pledat în aceste pagini.

Deci s-a ajuns la succese. Foarte bine! Dar cum? Aceasta-i întrebarea. Și răspunsul e unul: cu eforturi mari. Cu o muncă de învățare, de dădăceală dacă-mi acceptați cuvîntul; cu o muncă de suplinire a ceea ce le lipsea acestor copii ai profesilor numiți stagiați: experiența. Și cînd spun experiență n-aș vrea să fie înțeles cuvîntul limitat la sensul strict profesional, adică privitor doar la suma de cunoștințe profesionale. Pentru că experiența se referă și la obișnuința muncii uzinale, cafe-i cu totul alta decît cea din amfiteatre și biblioteci. Din fericire, stagiații, în majoritatea lor, s-au dovedit foarte devotați, foarte loiali cauzei întreprinderii vasluiene. Inginerii Dumitru Maxim (îl puteți vedea în imagine, în dreapta), David Lupu, Dumitru Diaconescu, Iudît Moscoviți, ca și alții dealtfel, pur și simplu s-au străduit să facă totul ca să înfrîngă lipsa lor — firească, justificată — de experiență. Practic, le-au fost date sarcini, sarcini concrete, la fel ca unor ingineri cu vechime.

Dacă am avea ochi pentru timp așa cum avem pentru spațiu, atunci România din pitorească ce este ar deveni neasemuit mai pitorească. Atunci am putea spune, la modul intuitiv, spațio-temporal, cu Baco-

via:

«Amurg de toamnă violet...
Din turn, pe cîmp, văd voievozi cu pietre;
Străbunii trec în pîlcuri violete,
Orașul tot e violet».

Dar și pitorescul care e dat nemijlocit simțurilor noastre e așa de mult pe cuprinsul țării, încît se revarsă din ele ca șampania spumoasă din cupă.

Coboram în vara anului trecut pe Bistrița la vale către Cheile Bicazului. În dreapta noastră, Ceahlăul ne privea morocănos cum trecusem pe lângă mărișoara, mulțumindu-ne să-l salutăm din mers. Eram grăbiți să ajungem la chei. Seninul împărăștia de sus brîndușe, stîncile aveau zulfuri de aur. Eu mă pregăteam să mă laud. Trecusem prin chei și fusesem la Lacul Roșu în tinerețile mele. Acolo, în anul 1939, am întîlnit înția oară în viață pe Mihail Sadoveanu ori poate a doua oară. Aveam deci cu ce mă lăuda și ziua era la fel de luminată.

N-am priceput prea bine niciodată de ce lui Sadoveanu îi plăcea să-mi zică Ștefan, deși știa cum mă cheamă. Dar poate că socotea indestulător cînd eram împreună să existe un singur Mihai, și acela era el. Dealtfel nici nu mai rămînea loc pentru un altul. Mai poate că văzîndu-mă așa mic de stat îi venea în minte statura mică a lui Ștefan. Dar eu eram nici Ștefan cel Mare, nici Mihail Sadoveanu, ci un oarecare Mihai Beniuc, care scosese o carte ce se numea «Cîntece de pierzanie». Atît!

— Vedeti, le spuneam tovarășilor mei după ce am oprit automobilul, aici m-am întîlnit cu Mihail Sadoveanu.

— Și ce ți-a spus? — au întrebat ei.

— A zis așa: Ștefane, aici am fost nu tare demult împreună cu Panait Istrati și știi ce a făcut? S-a așezat în genunchi și a sărutat pămîntul, spunînd că nu crede să existe în această lume un loc mai sublim. Ei, ce zici Ștefane?

N-am zis nimic, l-am privit numai pe Mihail Sadoveanu, care avea și el ceva din măreția Cheilor Bicazului și-mi venea să repet gestul lui Panait Istrati. Dar am făcut-o numai în gînd. Și mi-am adus aminte de Movila lui Burcel, care s-a aplecat, să poată urca pe cal, de pe spînarea sa, Ștefan cel Mare.

Nu m-am gîndit atunci, dar mă gîndesc astăzi: ce bine ar fi să fiu și eu o movilă de pe care să poată oricine, făcîndu-și ochii roată, să vadă în cuprinsul țării minunățiile ei toate. Iar cine le-ar vedea și le-ar cunoaște din Maramureș pînă la Marea Neagră, din Delta Dunării pînă la Porțile de Fier, din piscurile Carpaților pînă în întinderile Bărăganului ori de la Voroneț la Mănăstirea Argeșului și din Cetatea Neamțului la Cetatea Devei, cred că multe locuri ar găsi unde ar îngenunchea și ar săruta pămîntul, zidurile străvechi ori construcțiile noi ale socialismului, în această Romînie unde natura s-a luat la întrecere cu mîna omului, ca să iște și să zămislească frumosul. Frumosul și binele individual și colectiv.

Iată de ce mi-i greu să mă concep în movila de pe care să se vadă, în spațiu și în timp, România pitorească. În spațiu, deci geografic, etnic și cultural, trecă-

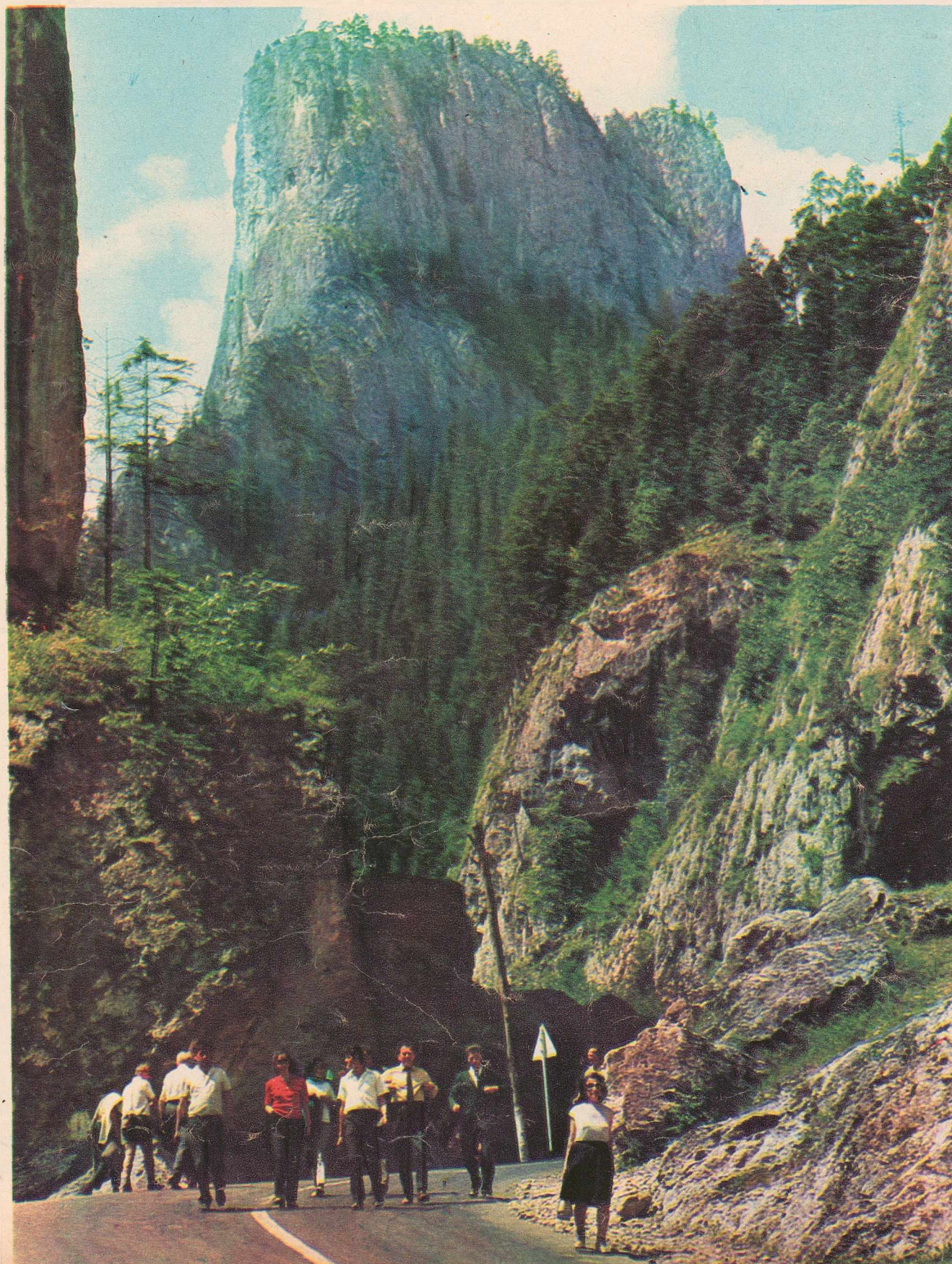
OCHI PENTRU TIMP

meargă. Avem piscuri înalte prin munți, ghiduri, ghizi și ochi. Dar în timp... Ar trebui o alt fel de movilă! Una clădită pe lupte, pe eroism și martiriu, chiar dacă ar fi numai de la podul lui Apolodor peste Dunăre la Drobeta-Turnu Severin, pînă la hidrocentrala de la Porțile de Fier ori fie pînă la hidrocentralele de pe Lotru ori de pe Argeș. Cred că s-ar putea vedea mai ușor astfel ianicul spirit tutelar al acestui pămînt: cu o față spre trecut și cu alta spre viitor.

Căci pitorească e țara noastră și geografic și istoric. Iar cine o cunoaște nu poate să n-o iubească, pămîntean al acestor ținuturi ori străin de peste țări și mări.

Cred că și dacă aș muri, m-aș ridica din cînd în cînd pe creasta mormîntului și, punîndu-mi mîna streășină la ochi, aș privi jur-împrejur să mai văd România.

M. BENIUC

Nu ți se pare că ești prea categoric
cînd ești categoric?
— Adică?
— Oare nu ai spus că pe scena
căminului cultural nu trebuie să se prezinte
decît folclor autentic?

— Dacă am spus așa, este pentru că
am vrut să afirm cu tărie, să scot în evi-
dență la maximum ce gîndesc eu că
trebuie să constituie activitatea de bază
a căminului. Dar ce regulă nu are
excepție?

Scena căminului cultural, formațiile să-
tești trebuie în primul rînd să contribuie
la păstrarea și transmiterea bunurilor
folclorice din regiune, la valorificarea în
special a celor pe cale de dispariție. Cei
în a căror sarcină cad îndrumarea și
directivarea formațiilor artistice sătești
au datoria să vegheze ca folclorul local
să fie stimulat, ca bătrînii păstrători ai
obiceiurilor, ai tradițiilor, ai cîntecelor
să fie ținuți în mare cinste, ca tineretului
să-i fie insuflată dragostea pentru specifi-
cul local. Iată deci una dintre muncile
însemnate, obligatorii pentru fiecare acti-
vist cultural, care în aceeași vreme tre-
buie să aibă cultura necesară pentru a
fi în stare să prețuiască talentele auten-
tice, oamenii valoroși, personalitățile ar-
tistice cărora le va da posibilitatea să se
realizeze, să se afirme.

Mă gîndesc la acei săteni care simt
imbolul să-și manifeste chemarea artis-
tică și pe alte căi. Scena căminului cultu-
ral e bine să constituie — hai să zicem —
un laborator experimental pentru ei.

Un exemplu.

Am mai pomenit și s-a mai scris și în
«Flacăra» despre originalul teatru sătesc
de amatori din comuna Șanț — Bistrița-
Năsăud. Cu aproape patru decenii în ur-
mă, pe cînd făceam parte din echipele
monografice de cercetare a realității soci-
ale, inițiate de către profesorul Dimitrie
Gusti, am luat cunoștință pentru întia oară
de preocupările și realizările șantenilor în
domeniul teatrului. Teatrul lor a luat naș-
tere și s-a dezvoltat datorită inițiativei
și stăruințelor a doi dintre săteni. Cît de
impresionat am rămas anul trecut rein-
tîlnindu-l după atîția ani pe, azi, septuage-
narul Constantin Zugan continuîndu-și
activitatea artistică. S-a creat o adevărată
tradiție locală.

Celor mai tineri li se pare firesc să
participe, fie ca actori, fie ca spectatori
activi, la reprezentațiile improvizate de pe
scena căminului cultural.

Lucrurile se petrec cam așa: în fața unei
săli ticsite de săteni, Constantin Zugan
propune, în destul de puține vorbe, un
subiect născocit de el. Pe loc se ivesc
actorii. Acesta se propune pentru un rol,
acesta pentru altul, după cum socot ei
că li se potrivește și simt că-l pot realiza.
Cei aleși, cu aprobarea asistentei, pășesc
pe scenă și după cîteva indicații primite
de la Zugan, fie privitoare la text, fie la
regie, piesa se înjgheabă sub ochii spec-
tatorilor. Replicile sînt improvizate pe
loc. Din sală cite unul mai intervine dînd
diferite sugestii, ajutînd la punerea în
scenă, la realizarea spectacolului. A doua
reluare, după cîteva zile, înseamnă uneori
spectacolul definitiv.

Este mai mult decît impresionantă parti-
ciparea activă a întregii colectivități să-
tești. Unul aduce o pătură, altul o masă, o
ladă de zestre și toate cele de trebuință
scenografiei piesei. La această a doua
repetiție replicile, gîndite acasă, se ampli-
fică. Glume și vorbe pline de țîlc își fac
locul spre marea satisfacție a întregii
asistențe. M-a interesat îndeosebi faptul
că printre actorii improvizati se oferă și
unii cîntăreți, care, pentru a da mai multă
viață reprezentației, intervin cu cîte un
— să zicem — interludiu muzical.

Am vorbit cu o foarte bună cîntăreață
care mi-a mărturisit că își face singură
cîntecele, melodia și textul anume pentru
spectacol. Aproape de necrezut. Creațiile
ei sînt integrate stilului local, izvorite din
tradiția sănătoasă a cîntecelor învățate
de la bătrîni, încît cu greu poți să le dis-
tingi de repertoriul folcloric al satului.
Am întreat-o de ce participă cu atîta
dăruire la spectacole. «Consătenii nu mă
prea luau în seamă, îmi răspunde ea, dar
de cînd apar pe scenă, ei mă respectă,
mă prețuiesc. Sînt binevăzută în sat, ba
unele femei, chiar mai înstărite, mă și
pizemuiesc că ele, vezi bine, nu pot face
ce fac eu, că trebuie să te naști așa, să ai
harul...»

Am înfățișat mai amănunțit unul dintre

folclor

Poluarea folclorului (VI)

nenumeratele aspecte care pot fi sur-
prinse în diferitele colțuri ale țării, din
care se poate deduce cît de mare și în-
semnată este munca ce revine activistului
cultural în domeniul spiritual. El trebuie
să stimuleze, să ajute la punerea în prac-
tică a inițiativelor atît de frumoase ale
unor elemente inezstrate din colectivita-
tea sătească care, prin contribuția lor,
insufletește viața satului.

Veghind ca aceste contribuții, aduse
de elementele talentate, să nu fie simple
copii nedibace ale celor văzute pe micul
ecran sau în alte părți, ci realizări originale,
îndrumătorul cultural își va îndeplini cu
prisosință misiunea. *Deci, păstrarea nealte-
rată a folclorului nu trebuie să însemne înă-
bușirea inițiativei creatoare. După cum nici
stimularea exagerată a oricăror inițiative
nu trebuie să aducă prejudicii tezaurului
folcloric specific locului.*

Alt exemplu.

În comuna Iancu Jianu din fostul județ

Romanați am admirat odinioară foarte
mult realizările învățătoarei Elena Con-
stantinescu. Din proprie inițiativă, această
destoinică animatoare cultiva cu elevele
sale vechile jocuri din partea locului.
Însuflețită de un real talent, ea își îngă-
duise să prezinte dansurile locale într-o
savantă prelucrare — să zicem — scenică,
purfînd pecetea originalității și de o cali-
tate artistică superioară. Acordînd o grijă
deosebită costumelor, împodobind capul
fetelor cu întraripate marame de borangic
(puritate tradițională doar de neveste), sto-
lul fetelor își făcea apariția, zine din
povești, Ilene Cosînzene, transfigurînd
jocul printr-o viziune artistică originală.

Cu prilejul sărbătoririi primului întîi
mai liber, am adus la București, în 1945,
printre alte grupuri și pe Elena Constanti-
nescu cu elevele ei. A fost o adevărată
revelație. Din fericire, dar și din nenoro-
cire, căci...

De-a lungul anilor, nenumărați maeștri

de dansuri, instructori, metodiști, regizori
și mai știu eu cum le zicea, s-au grăbit să
preia ceea ce modesta învățătoare înfăp-
tuisese, cu atîta talent și dăruire, în comuna
ei. Unii au preluat de-a dreptul, alții pe
ocolite și într-o bună zi ne-am trezit că
jocurile comunei Iancu Jianu fuseseră
copiate aidoma sau mai prost și incluse
în repertoriile diferitelor ansambluri mai
mari și mai mici. Iată fixată deci în timp
una din primele cauze care au dus la
amestecătura stilurilor, la poluarea.

Preluate fără nici o noimă, reușitele
învățătoarei din Iancu Jianu n-au făcut
decît să strice, să ducă la șablonizare.

Nu m-ar mira să aflu că și în comuna
Iancu Jianu s-au prezentat cîndva niscaiva
«învățați bucureșteni» care i-au arătat
Elenei Constantinescu cum trebuie să-și
învețe elevele să joace «prelucrarea pre-
lucrării» ei...

Hari BRAUNER

cronica pretențiilor

bicicleta

Există o confrerie a amatorilor de mers cu bicicleta. Intimă, sinceră, cordială, fiindcă se bazează nu pe zeci de cai putere, ci pe travaliul muscular al fiecăruia dintre membrii săi. Uneori, când este mai în vîrstă, pasionatul ciclist-amator face figură de original. Îl știe cartierul, stîrnește chiar zîmbete și comentarii. Îl vezi, de cum se desprîmă-vărează și pînă toamna tîrziu, pedalinî uniform în diverse direcții. Iar în cite o duminică de vară, vecinii pregătindu-se să iasă și ei la o scurtă plimbare, îl surprind, ușor scandalizați, cum mește-rește îndelung la cele două roți, înainte de a-și arunca în spate un rucsac pentru a porni spre un punct, evident mai îndepărtat decît bodega de la colțul străzii.

Se fac glume pe socoteala pasionatului ciclist amator, ba i se scornesc și porecle, mai ales de către acele spirite truculente, de care nu ducem lipsă, și care în viața lor n-au pus piciorul pe-o minge, n-au alergat (decît poate numai după tramvai) și, în general, n-au făcut nici un efort fizic gratuit. Ceea ce nu-i împiedică să emită judecăți drastice în toate domeniile. Mai ales în sport. Un singur lucru nu pot ei contesta pasionatului de ciclism: sănătatea-i scanda-loasă. Nu și-o pot explica, dar o acceptă, prea fiind evidentă. Contrariați, de pe banca din parc sau de la măsuta din grădina bodegii, îl văd avîntîndu-se printre mașini și tramvaie, ultim hidalgo într-o lume dată pe mîna motoarelor.

Ei nu cunosc, n-au de unde să cunoască sentimentul de plenitudine și forță născut din exercițiul fizic. Sînt oameni care în mod deliberat renunță la comoditatea unui bilet de concediu (transport, casă, masă, asigurate) pentru o aventură de citeva săptămîni pe bicicletă. Un profesor de educație fizică din județul Covasna pleacă în fiecare vacanță de vară prin țară, cu bicicleta, însoțit de elevii săi. Mai acum cîțiva ani, un student de la Institutul de arhitectură a fost primit într-un cadru sărbătoros de colegi și profesori, după un periplu prin mai multe țări europene.

Pentru cei mici mersul cu bicicleta

reprezintă una dintre marile bucurii ale copilăriei. Pentru matur, un mijloc excelent de a face mișcare fără a pierde prin aceasta timp. Să mai adăugăm că bicicleta, într-o lume poluată de milioane de țevi de eșapament, face figura unui nufăr imaculat pe o baltă stătută și mocirloasă. Bicicleta — vehicul al viitorului? De ce nu?

Cele de mai sus ne-au fost sugerate de recenta Hotărîre a Plenarei Comitetului Central al P.C.R. cu privire la dezvoltarea continuă a educației fizice și sportului: «O deosebită atenție se va acorda activităților sportive și turistice care se pot practica în mod organizat sau independent și au influență favorabilă asupra stării fizice și sănătății, extinderii atletismului, gimnasticii, excursiilor, înotului, mersului pe bicicletă (s.n.), schi, patinaj, precum și altor ramuri sportive», se spune în respectiva Hotărîre.

Va fi pusă deci și bicicleta în drepturile ei.

Asta înseamnă, în primul rînd, o popularizare convingătoare a multiplelor avantaje ce decurg de pe urma practicării zilnice a mersului pe bicicletă. Asemeni acțiuni trebuie întreprinse nu numai în școli, ci și în întreprinderi (prin asociațiile sportive, organizațiile U.T.C. și sindicatele respective, în primul rînd).

Cred că în acest context ar fi bine-venită ridicarea interdicției de a se circula cu bicicleta pe unele dintre marile artere ale Bucureștiului, după cum ar fi necesară delimitarea strictă a unei porțiuni de circa un metru, un metru jumătate lărgime din suprafața magistralor, bulevardelor sau «căilor» importante din Capitală și din alte orașe mari, și anume cea de lîngă trotuare, care să fie afectată exclusiv celor ce merg cu bicicleta. Așa se procedează în multe orașe ale lumii, evitîndu-se posibile accidente și o inhibiție a eventualului ciclist în fața unui trafic tumultuos. Să se asigure de asemenea locuri speciale pentru parcarei bicicletelor.

În ce mă privește, sper să vă dau o întîlnire, stimați cititori, în primăvara aceasta la pădurea Băneasa. Pe bicicletă, firește.

Mihai HETCO

oamenii— așa cum sînt

jurnal de uzină (II)

Se observă ușor, indiferent din punctul din care ai privi. Asta mă face să mă gîndesc că oamenii l-au așezat așa parcă intenționat, pentru a-l avea mereu sub ochi și a ști pentru ce au muncit și muncesc. L-au pus la vedere, așa cum cineva ar scoate mai la lumină o medalie. Mai direct vorbind, piesa e un fel de pilnie uriașă, dar «pilnia» asta are niste amănunte a caror descifrare ar putea să dea lesne dureri de cap unui nespecialist. E ceea ce cred că a intuit și maestrul Nicolae Găgeanu, care, întrebînd despre operația care se executa la statorul generatorului, ne-a răspuns în așa fel încît să putem nota cît mai corect. Totul expus sistematic, chiar pedant, ca să priceapă chiar și unul mai puțin familiarizat cu tehnica, atestînd reala vocație pedagogică a maestrului.

Este un om tînăr, are 29 de ani, din care 12 au fost ani de muncă. A început la «Energoreparații», unde a participat la montarea primului hidrogenator de la Argeș și apoi la efectuarea unor lucrări la grupul de 50 megawați de la Fintinele și la Centrala electrică Baia Mare. Pe oriunde s-a dus și-a luat însă cu el cărțile și... ochii, să vadă, și urechile, ca să audă. Și a învățat. Pe măsură ce prindea mai bine tainele meseriei, oamenii începeau să aibă mai multă încredere în el. A început, treptat, să-i învețe el însuși pe alții cum să muncească. Apoi a fost trimis în Franța pentru specializare.

— Cum să fie! Au fost politicoși dar necruțători. N-aveau încredere în noi. Pînă la urmă, ca să spun numai sfîrșitul, au fost nevoiți să recunoască adevărul și și-au cerut scuze: frumos, așa cum numai ei știu. Hazul este că nu puțini dintre noi puteau să fie pe urmă răutăcioși. Pentru că își cam întrecuseră profesorii.

«În ultimul timp — îmi spune maestrul — n-a fost zi să plec acasă mai devreme de 8—9 seara. Ne apropiem de sfîrșitul lucrării. Dacă am început și am continuat bine, sîntem obligați să terminăm tot așa, nu?»

«Dar familia?»

«Soția mă înțelege. Știe că situația asta nu poate să dureze mult, și-apoi vom intra în normal. Îmi pare rău totuși pentru ea, că n-am mai dus-o la un film nu știu de cînd, iar să se ducă singură, nu vreau.»

Oamenii — așa cum sînt. Adică și sacrificîndu-se puțin.

VREM SĂ SE VORBEASCĂ MAI MULT DESPRE NOI

La întoarcere, secretarul comitetului de partid de la turboagregate, Constantin Stoianovici, ne spune:

— Am vrea să se vorbească mai mult despre uzina noastră, despre rezultatele ei. Pentru că, nu știu cum, mi se pare a fi cam ocolită de către gazetari precum și de către alți tovarăși, cum ar fi cei de la Camera de Comerț. De ce o spun? Fiindcă în afară de liniile de ciment sau de coloanele de sinteză pentru industria chimică aici se produc, așa cum ați văzut, generatoare de 330 megawați. Întrebarea este ce vom face cu ele cînd, în toată țara, nu vom putea plasa decît vreo citeva, restul trebuind să meargă la export. De aceea spun că ar trebui să se vorbească mai mult despre noi — că e o necesitate și nu... dorință de a fi lăudați.

Noi așteptăm vizite mai dese de-acum. Și să nu se uite că însuși secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, s-a interesat îndeaproape de creșterea uzinei noastre, vizitînd-o, de șase ani încoace, în fiecare an. Și dacă dînsul și-a făcut timp să vină aici, n-ar putea și alții — printre care gazetarii — să vină și să ajute puțin la întărirea prestigiului «firmei»?

Uzina de mașini grele este o scenă imensă pe care evoluează un personaj central: metalul. Materia primă, materia primordială în care zvînesc impulsurile aspre — strict disciplinate însă — ale unei geneze prin care dobîndește condiția unei virtuți fundamentale: aceea a *perspectivei de utilitate*.

Oamenii pun în mișcare metalul și-i dau un sens. Oamenii pun în mișcare metalul și-i dau valoare. Astfel, oamenii își dau lor înșii un sens și dau cuvintelor și faptelor lor o valoare. Prin muncă.

Dumitru ELIADE

tipuri și tertipuri

rîs și lacrimi

Omul este singurul animal care știe că trebuie să moară. Și asta i-a dat lacrima. Dar este, în același timp, și singura ființă care știe că știe acest lucru, și asta i-a dat zîmbetul. Rîsul a fost ultima și suprema achiziție a omului, semnul desăvîrșirii sale. După ce le-a făcut pe toate, — și pe Dumnezeu —, în a șaptea zi a creației sale a rîs de bucurie pentru tot ce a izbutit și de tristețe pentru tot ce a ratat. A rîs de imperfecțiunile altora și a fost prima treaptă a lucidității, și a rîs de propriile sale eșecuri și a fost a doua treaptă a unei ascensiuni nesperate. Prima treaptă — să rîzi de alții — e la îndemîna oricui, a doua — curajul să rîzi de tine — e privilegiul marilor spirite și al inițiaților. Îndrăzneala e rară, fiindcă, nesiguri de prestigiile lor veșnic amenințate, unii oameni se tem să ridă de slăbiciunile lor știute, convingi, de o politică a struțului, că îngropîndu-le, le și spulberă. Orice auzie, cît de benignă și de inofensivă la adresa blazonului lor spiritual, îi pune în stare de alarmă. Orice ironie, cît de nevinovată, le declanșează un prurit moral insuportabil. E voie să rîzi de oricine, și cît de tare, cu excepția lor. Și atunci cum să le ceri propriul lor zîmbet consimțit și generos, atitudinea lor spontană și activă, suprema detașare a spiritului de propriile sale limite? Am cunoscut un om care, jignit mortal de o aluzie care nici nu-l viza, a băgat cuțitul moral într-un semen al său confundat cu altul, incapabil să-și recunoască eroarea și în fața evidenței. Spunem, de obicei, despre asemenea oameni că n-au simțul umorului, eufemism camuflînd o altă realitate: asemenea ființe au starea umorilor exaltată de un orgoliu ce le readuce lîngă starea, inițială, a maimuțelor. Am citit, de curînd, un studiu datorat unui savant în psihologia animală: cea mai acuzată trăsătură psihologică a maimuțelor e vanitatea. Au un singur scop: să pară oameni. Unii oameni fac asemenea eforturi ca să pară ceea ce nu sînt, că ajung maimuțe. În fața unui asemenea spectacol nu mai poți să rîzi. Atunci cînd condiția umană e amenințată de involuție, începi să te simți vizitat de lacrima spaimii. Lacrimile dau alarma, risul certifică biruința finală asupra primejdiei depășite.

Iar cînd ajungi la augusta performanță: să rîzi de propriile tale precarități, înseamnă că ai urcat încă o treaptă: a OMULUI liber.

Aurel BARANGA

ÎN OBIECTIV- FILMUL ROMÂNESC

PUTEREA ȘI ADEVĂRUL FILMULUI POLITIC

O anchetă realizată de Magda MIHĂILESCU

Una din realitățile pregnante ale cinematografului contemporan este afirmarea tot mai răspicată a filmului politic. În goană după clasificări, unii critici au început să vorbească despre «un gen aparte — filmul politic». Dacă în treburile altora nu avem de gând să facem noi, aici și acum, ordine, în ceea ce ne privește, intenționăm să separăm puțin apele de uscat. Credem că pentru o cinematografie cum este a noastră, a cărei angajare reprezintă însăși rațiunea ei de existență și nu o direcție printre altele, filmul politic nu poate fi considerat «o categorie», ci o opțiune și o datorie majoră.

Dorind să dezbaterem implicațiile acestei înțelegeri, ne-am adresat unor cineaști și scriitori: Ce înseamnă pentru dumneavoastră un autentic film politic? Care ar trebui să fie semnificațiile lui? În ce condiții un film numit de actualitate (termenul nu este cel mai fericit, dar nu avem deocamdată altul) merită și numele de film politic? În ce măsură un film istoric, al unor evenimente, poate fi un film politic?

Au avut amabilitatea să ne răspundă:
TITUS POPOVICI, EUGEN MANDRIC, MALVINA URȘIANU, IOAN GRIGORESCU

TITUS POPOVICI

Suferința (printre multe altele) a criticii noastre de film cred eu că este mania generalizărilor, setea de sistematizare cu orice preț. Auzim fără încetare, de atâția ani, formularea «film de actualitate»; am văzut botezate cu acest nume filme care reiau vechile poncife ale filmului burghez (și încă ale celui ieftin), triumphiurile amoroase etc., alții că protagoniștii erau îmbrăcați în salopete și decorul era un șantier.

Acum, am senzația că riscăm să tratăm în același fel filmul politic. Pornind de la intuiția genială a lui Napoleon: «La destinée moderne c'est la politique», putem deduce — și e foarte comod — că orice film (având în vedere că noi facem filme angajate) e și politic *ipso facto*.

Trăim o epocă în care evenimentele politice zguduie conștiințele și implică în mod obiectiv fiecare destin individual, cu voia sau fără voia lui. În ceea ce mă privește, cred că filmul politic e acela care se ocupă de oamenii care sînt implicați și se implică cu voia lor, în deplină cunoștință de cauză, cu toată responsabilitatea și cu toate riscurile. În al doilea rînd, raportul fundamental, miza acestui gen de film (sau direcție a filmului contemporan) eu o consider raportul dintre *putere și adevăr*, ceea ce înseamnă în fond cea mai puternică, mai complexă și mai dramatică ofensivă împotriva alienării umane (sociale, naționale sau pur și simplu individuale). În condițiile noastre, nu văd un film angajat fără eroi angajați. Am sentimentul că vechea formulare a angajării numai a autorului (valabilă în general pentru literatura secolului al XIX-lea) nu e suficientă, în cazul aflat în discuție.

Datorită unei carențe vechi a cinematografului noastre (ale cărei sechele sînt de parte de a fi devenit «istorice»), filmul politic — în sensul în care am încercat să-l definesc sumar — apare ca rod al întîmplării sau al inițiativelor individuale. Or, într-o țară care se dezvoltă într-o perspectivă științific studiată, o cinematografie fără un plan de perspectivă riscă să apară,

cum din păcate apare încă a noastră, sub semnul improvizației: alături de filme care dovedesc maturitate de gândire, talent, profesionalism, apar aberații agramate, în care e siluită plină și elementara ortografie filmică (nu dau exemple, nu vreau să supăr pe nimeni).

Văd filmul politic ca un film esențialmente de *dezbateri*; un film a cărui carieră în conștiințe începe după ce s-a făcut lumină în sală. Iar această dezbateri, direcțiile ei, au fost strălucit analizate în Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1971: *echitatea*, relațiile umane dintre oameni, participarea tuturor la dezbateri și realizarea marilor opțiuni naționale, analiza lucidă a trecutului revoluției noastre de pe pozițiile acestei revoluții.

Un singur exemplu: dincolo de realizări meritorii — unele în stare să obțină un calificativ superior — noi nu avem filmul sau filmele perioadei ilegale a partidului nostru. Cite avem — repet, unele bune! —

«Puterea» și «Adevărul» — un moment de conștiință.

se reduc la lupta comuniștilor împotriva aparatului represiv, dacă vreți, sînt oglinda unui eroism în *defensivă*. Dar lucrurile n-au stat așa sau, mai clar, după părerea mea, nu asta a fost esența acelei epoci. Pentru că oamenii aceia luptau, sufereau, stăteau în închisori și lagăre, înfruntau plutoanele de execuție, tortura, pregătindu-se în același timp pentru *preluarea puterii*, prefigurînd în discuții, în conflicte, în activitatea practică un program revoluționar de lungă durată, cu mari implicații în destinul națiunii.

Conchizînd: văd semnificațiile filmului nostru politic în reflectarea acestui drum, lung, greu, sinuos, uneori contradictoriu, în *dezbateri optiunii politice* ca formă a destinului.

Dacă extindem sfera noțiunii, atunci toate filmele noastre de actualitate sînt și politice (unele bune, altele mai puțin bune). În ceea ce mă privește, am făcut distincțiuo-ul mai înainte.

Între filmul istoric și filmul unor evenimente există, de asemenea, un clivaj foarte important.

Eu am conceput (dacă am reușit sau ba, nu e de competența mea să apreciez)

și le-au pus în practică, ele pot constitui baza unor filme politice.

La o primă vedere, seria de filme pe care le-am scris împreună cu Sălcudeanu pot fi incluse în categoria filmului «polișt» (altă noțiune hipergeneralizantă și producătoare de confuzie). În intenția noastră (și după cite am văzut pînă acum cred că pot afirma, fără falsă modestie, că această intenție a fost realizată) ele sînt *filme politice*, deoarece vorbesc despre preluarea și consolidarea puterii, văzută din unghiul organelor de stat însărcinate de partid cu reprimarea contrarevoluției.

Dar în ultimă analiză, cu toată inimitatea mea pentru definiții, eu văd filmul politic românesc actual ca un film de *dezbateri*; al marelui proces început de la Congresul al IX-lea, procesul adîncirii democrației socialiste, omeniei socialiste, demnității, înțeleasă ca obligație, răspundere, ca drept inalienabil la deplina desfășurare a personalității umane, în lupta cu tot ce o poate frîna, fie că asta se numește inerție, mentalități moștenite din trecut sau contradicții apărute în acest proces fără precedent în istorie.

EUGEN MANDRIC

Filmul românesc contemporan este cunoaștere, este atitudine în toate zonele pe care le abordează; și iubirea cea mai gingașă, și eroismul cel mai aspru, și întîmplările cu băietandri netuși, și privirea noastră asupra trecutului de jertfe, tot ce se întrepătrunde în complexul sentimental și intelectual, în deprinderi și comportamente, în cultură profesională și în pasiuni diferențiate, în semne de întrebare și în convingeri mistuitoare, tot ce formează universul spiritual al constructorilor socialismului multilateral dezvoltat este, pentru filmul românesc contemporan, subiect de cunoaștere și atitudine activă, angajată în numele noului umanism — umanismul socialist — pe care-l desăvirșim.

În acest sens, filmul este politic, indiferent de zona sau epoca în care investighează. Politic prin tendința sa, politic printr-o atitudine față de viață sprijinită pe concepția despre lume a Partidului Comunist Român, esența sa revoluționară și întreaga originalitate creatoare a experienței partidului nostru.

Aceasta implică, firește, și angajarea polemică față de alte concepții de viață, față de orientări retrograde în arta și gândirea lumii contemporane. Filmele cineaștilor români, izvorite dintr-o realitate stenică, izvorite dintr-o revoluție care rezolvă cu uriașe eforturi nu numai problemele dezvoltării economice dar și, sau mai bine-zis, în primul rînd, marile întrebări, chinuitoarele întrebări ale ființei umane, trebuie să propage o artă net opusă la tot ceea ce degradează ființa umană.

Poate cea mai mare din ambițiile filmului nostru trebuie să fie și vehicularea, în pelucule de circulație internațională, a răspunsurilor comuniștilor, a răspunsurilor poporului nostru la întrebările și frămîntările lumii contemporane.

Nici filmul de actualitate nu poate fi privit ca «un gen» printre altele, ci ca însăși vocația primordială a cinematografului, cu toate răspunsurile pe care le solicită și le impune realizatorului. Modul cum reușește să surprindă complexitatea vieții noastre, sensul și amploarea prefacerilor sociale dă măsura participării artei cinematografice la educarea cetățenească, la dezbateri cinematografică a fenomenelor proprii lumii socialiste și poate reprezenta sau poate face parte din *răspunsul românesc la întrebările contemporaneității*.

MALVINA URȘIANU

Continui să consider, continui să declar că doar simpla abordare a unui eveniment politic nu acordă, imediat, unei creații cinematografice calificativul de film politic. Știu că voi pune din nou pe gînduri pe cîțiva croniciari și spectatori, dar nu încetez să cred că «*Gioconda fără suris*» este un film *mai politic* decît «*Serata*», care, într-un anumit fel, era istoric. După părerea mea, filmul politic este un film de *opțiune*, presupune comentariul interior al autorului asupra unor evenimente sau realități sociale, unghiul subiectiv, participarea sa la acele realități. Poate lumea va fi ispitită să creadă că «*Trecătoarele iubiri*», filmul pe care l-am terminat de curînd, este doar o poveste de dragoste. Eu îl numesc tot politic, pentru că exprimă clar o opțiune personală.

maraton
sau cursă
contra-
cronometru?

Nici acum nu ne-am hotărât dacă să numim Gala top - Săptămîna «maraton» sau «cursă contracronometru». De ce neapărat un termen sportiv? Pentru că manifestarea, manifestările din Sala Palatului au fost strîns legate de o noțiune des întilnită în sport — performanța. Performanța din partea spectatorilor, care timp de 6 ore nu s-au ridicat din fotolii, a interpreților, hărțuiți între așteptare și apariție, și mai ales a organizatorilor.

Concepută de multă vreme și avînd atuul unei publicități specifice revistei organizatoare, *Gala top '72* a reușit să-și supună laureații unei probe de foc — aceea a întilnirii directe cu publicul. Punctele acumulate în top au fost astfel confirmate sau infirmate de aplauzele spectatorilor-cititori, beneficiari ai unui spectacol alcătuit, pe cît se pare, din preferințele lor.

Muzica ușoară a acuzat de data aceasta lipsa unor «nume» care și-ar fi meritat cu prisosință locul pe scena galei, mai ales că unii interpreți ocupau locuri fruntașe în referendumul anual. Ne referim în primul rînd la absența Didei Drăgan, deținătoarea locului întii, apoi la «forfait»-ul celei de-a treia clasate, — e drept, în urma unei erate —, Marina Voica (se pregătește, probabil, pentru o eventuală gală a unui alt săptămînal bucureștean). Regretabilă este și absența Margaretei Pîslaru, a Andei Călugăreanu și a lui Mihai Constantinescu, cîntăreți de incontestabilă popularitate.

Jazz-ul a fost reprezentat prin mereu aceeași mină de «tineri» entuziaști, grupați de astă dată în jurul unei voci sublime, țîșnită parcă dintr-o coloană infinită: Aura Urziceanu. Alături de ea ar fi trebuit să apară și o altă talentată solistă a jazz-ului românesc, Elena Constantinescu, anunțată în mai multe rînduri. Ar fi trebuit...

Cu excepția formației Mondial, secția pop a fost prezentă prin tot ce are mai bun la ora actuală. N-au lipsit deci Phoenix, Sfinx, Roșu și Negru, Romanticii. Din păcate, o formație cu potențe inimaginabile ca Sfinx a prezentat, grație organizatorilor, o singură melodie, în rest fiind folosită ca grup de acompaniament. Nu credem că aceasta este menirea trioului condus de Dan Aldea, mai ales cînd, vădit competitiv, celelalte formații au fost acceptate cu un repertoriu mai întins.

Melodiile incluse în timpul afectat muzicii folk au creat oarecare nedumeriri. Plasarea în cadrul acestui gen a unor cîntăreți care practică în fapt o muzică ușoară expusă simplist, apare cel puțin bizară. Nu este de ajuns, credem, numai o voce și o chitară pentru a te numi cîntăreț folk. Mai aproape de acest termen au fost clujenii Marcela Saftiuc și Traian Cosma, precum și Doru Stănculescu (cu remarcabila-i compoziție «Hai, hai!»). În afara genului, dar în plină actualitate, s-a situat Mircea Florian cu «Opțiune pentru pace».

Evoluția muzicii populare românești a fost pe alocuri tulburată de manifestările reprobabile din partea unui număr restrîns de spectatori, lipsiți de criterii și incapabili să discearnă frumusețea folclorului nostru.

Iată-ne deci convingși, dealtfel ca și anul trecut, că nu-i deloc ușor să strîngi într-un singur spectacol aproape toate genurile muzicale de divertisment, mai ales cînd ai un public amalgamat ca vîrstă, temperament și gusturi, și că este mult mai bine să lași fiecărui gen publicul său.

George STANCA

În ce măsură filmul istoric poate fi și politic?

Dacă se mărginește doar la ilustrarea unui epos spectaculos, rămîne o super-producție și atîta tot. Chiar și filmele unor evenimente contemporane, atîta timp cît urmăresc doar întîmplările, faptele, nu pot fi decît relatări mai mult sau mai puțin ritmate. Nu orice film despre 23 August este un film politic, se poate face și un film de aventuri inspirat din evenimentele aceluși timp. Gama posibilităților este întinsă, de la pelicula de suspense pînă la reflexia de ordin politic.

IOAN GRIGORESCU

Dacă am accepta ideea că filmul politic este un simplu «gen», ar trebui să recunoaștem, implicit, că filmul apolitic este și el, la rîndul său, alt gen, opus primului sau colateral acestuia. Ideea mi se pare pe cît de ridicolă pe atît de năstrușnică, deoarece, dintotdeauna, arta n-a fost altceva decît politică prin emoție, luptă angajată prin armele esteticului, convingere prin forța de seducție a frumosului, și tot ceea ce a dat ea mai peren, tot ceea ce s-a sedimentat de-a lungul timpului, stratificîndu-se în tezaurul multisecular de cultură al omenirii, n-a fost altceva decît reflexul participării unor generații succesive de talente la marile probleme ale epocilor în

care au trăit creatorii acestui tezaur. Mai trebuie oare demonstrat faptul că arta marilor dramaturgi ai antichității, operele de bază ale lui Dante, Shakespeare, Tolstoi, Dostoievski, Hugo, Dickens, Twain, Caragiale, Hemingway sau Malraux au fost o artă politică? În film, nici creațiile lui Griffith, Eisenstein sau Chaplin nu pot fi dissociate de politic. Într-una din comedii mute ale lui Charles Chaplin, «*Evadatul*», eroul își încheie povestea, mergînd însingurat de-a lungul unei frontiere, cu un pas în Mexic și cu altul în Statele Unite, într-un «no men's land», acea fișie de pămînt deopotrivă a indeciziei și a vulnerabilității.

Ori de cîte ori s-a încercat însă o abordare mai frontală a politicului în artă, — în ciuda posibilității creării unei istorii politice a omenirii văzute prin transfigurarea artistică —, criticii au fost acuzați de «sociologism vulgar» și asta a cam retezat elanul exegeților politicului prin artă. Există, și trebuie s-o recunoaștem, în creația artistică angajată politic o artă-manifest, o artă a tribunilor și o artă a reflexiilor, a faptului de viață revolut în care realitatea este cernută prin sita patosului distanței, cînd devansul artistic față de prezent și mesajul pentru viitor apar prin evocarea critic-analitică a trecutului apropiat. O mostră a genului în arta noastră cinematografică de actualitate o constituie «*Puterea*» și «*Adevărul*». Dar filme politice s-au făcut la noi și înainte de acesta, și după el. Filmul politic nu este un «gen», ci o chintesență a gîndirii artistice în reflectarea unei

epoci, cu implicații imediate în actualitate și cu capacitatea plină de cutezanță de a avertiza viitorul. El rămîne avangarda unei arte și nu «perifericul» ei, acesta din urmă fiind întotdeauna rezervat genurilor grefate pe viguroasa tulpină a adevăratei arte, care își are rădăcinile adînc înfipte în realitățile unei societăți.

În «*Explozia*», ultimul film pe care l-am scris, transpus pe peliculă într-o concepție regizorală proprie de către Mircea Drăgan, politicul nu mai este înfățișat prin patosul distanței, ci prin surprinderea cvasiimediată a faptului de viață, transfigurat artistic. Mesajul lui era conținut de urmărirea comportamentului omului socialist la înfîlțirea cu moartea, cu stihia, cu neprevăzutul, cu «fatalitatea». Acest film, apreciat chiar în paginile revistei de față într-o cronică elogioasă (contrazisă tot aici în mod inexplicabil de un critic amator care, de patru săptămîni îl cotează fără argumente drept «inutil de a vă deranja»), a «deranjat», în numai două luni de la data premierei, peste 800 000 de spectatori, făcînd o rețetă care concurează cele mai gustate filme politice sau de aventuri. Încă o demonstrație (în ciuda vocilor singulare și neavenite, ca și a «tîntărelor» cu calificative incropite după o metodă de mult abandonată de presa serioasă în dialogul critic cu publicul și cu creatorii) că filmul politic de actualitate se bucură de mare succes, că el nu este un simplu gen tratabil între alte «genuri», ci o determinantă a opțiunii artei față de realitate.

actori și roluri

ION CARAMITRU, pe numele său din film Pantazescu, un hoț de comori artistice dintr-un serial realizat de televiziunea franceză în colaborare cu televiziunile mai multor țări. Regizorul Jean-Jacques Sirkiz filmează în țara noastră episodul «Tezaurul de la Pietroasa». Operator — Mircea Gherghinescu.

Fotografie de S. STEINER

Casa în care m-am născut, ca și multe altele din Bucureștii de altădată de la sfârșitul secolului trecut și de la începutul veacului nostru, n-avea grădină. Era flancată în dreapta de un strîmt pavaj, dacă mi-amintesc bine, iar în fundul curții avea o cișmea cu manivelă, la care noi, copiii, Radu și cu mine, ne încercam puterile (ale mele, copil plâpînd, nu făceau două parale!). Așa cum era, îngustă și nu prea adîncă, mica noastră curte nu m-a îmbiat niciodată la joacă sau la visare. Era ca un coridor fără acoperiș, pe care-l străbăteam ca să ieșim la plimbare la Șosea. La care șosea? Firește, la Șoseaua Kissleff, atunci, în prima decadă a secolului nostru, mai mult decît astăzi, cînd avem Băneasa, cu lacul ei, locul de atracție al bucureștenilor de toate vîrstele. Această șosea, cu numeroasele ei boschete, cu oedatul ei de alei tănuite dar familiare îndrăgostitorilor, cu Bufetul lui Mincu, care ne părea în Bucureștii nu prea mari un impunător monument în stil național, ținea de fapt loc grădinilor ce le lipseau mai tuturor în capitala României la început de veac. O evoluție istorică mult prea precipitată transformase orașul altădată bogat în imense grădini și cu mari case în stil oriental, ascunse în fundul lor, într-o metropolă fără stil (ceea ce nu percepeam la vîrsta mea cea crudă) și mai ales fără grădinița ei, cu pomi fructiferi și cu răzoare de flori.

Este ceea ce am găsit, cel puțin pe jumătate, la casele bunicii din Turnu Severin. Pe jumătate, pentru că grădina și curtea, ambele destul de largi, erau lipsite de flori, cu excepția liliacului violet care înflorea la începutul primăverii, vestindu-ne-o cu aroma sa «inefabilă». Dintr-o altă grădină din vecini, nu mai știu care, ni se trimiteau în fiecare an ramuri grele de liliac alb involt, cu floare plină și deasă față de modesta ei rudă săracă a vegetației proprii. Era floarea de predilecție a mamei, și de cîte ori mi se oferă astăzi o cît de mică rămurea cu horbotă de liliac alb involt, mireasma lui puternică îmi redesteaptă amintirea celei plecate prea curînd, îngropată sub jerbe nenumărate de flori, fără să-i fi putut însoți cel din urmă drum, deoarece, bolnav fiind, mi se ascunsese neașteptatul deznădămint, pe cînd eu cu toții ai ei așteptam de la o zi la alta ieșirea ei din sanatoriu.

De cîte ori trec prin orașul ce se cheamă acum Drobeta-Turnu Severin mă furizez de grupul ocazional și trec pe strada Decebal, să-mi arunc o privire peste gardul înalt de piatră cu grilaj și să iscodesc grădina copilăriei mele. Casa a fost vîndută de bunicul meu, cînd s-a mutat cu mătușă-mea, la patru ani după moartea soției sale, la Timișoara, unde ginerele lui, Vasile Călinescu, funcționa în magistratură cu gradul de consilier la Curtea de apel (pe nemțește: Tafelrichter). Nu știu ce va fi simțit bătrînul (avea 78-79 de ani) cînd s-a rupt de casa pe care o clădise și în care locuise mai mult de jumătate din viața sa. Firește, un resort vital se va fi sfărîmat în moșneagul robust, deoarece inima l-a lăsat în curînd, și peste un an, un an și jumătate, a luat drumul spre cimitirul din Turnu Severin, să se odihnească de veci lingă soția lui, pe care o suportase cu stoicism, și mai ales în preajma fiicei pe care o adorase, Constanța, mama mea.

Nu-mi amintesc să fi simțit o suferință reală la auzul știrii că ai mei se mutau la Timișoara, după ce vînduseră casa, împărțindu-și între ei prețul bunicel al casei bunicii. Eram student în ultimul an la Facultatea de filozofie și litere din București. Severinul nu mai îmi spunea nimic, eram avid să cunosc frumosul oraș de pe malurile Begăi, vestit prin mozaicul

GRĂDINA

Serban Cioculescu
la 16 ani (1918)
cu Gherghinescu-Vania,
poetul
(la mijloc),
și cu vărul criticului,
Mircea Marinescu,
viitorul magistrat
(în dreapta).

COPILĂRIEI MELE

său de patru suburbii, fiecare de dimensiunile unui oraș de mărimea celui dunărean, și mai ales prin cafenelele lui în stil vienez, ce mă îmbiau atunci mai mult decît grădinile și parcurile acestei din urmă mici urbe și chiar decît... grădina copilăriei mele.

Am spus că aceasta dispunea de o curte mare și de un spațiu propriu corespunzător (de fapt, dublu). Curtea se ținea de-a lungul zidurilor casei, destul de întinsă, pînă în fundul ei, străjuit de un zarzăr impunător ca proporții, dar nu și prin fructele lui, pistruiate și nesuculente. Era largă, dinspre stradă, pe stînga, pavată, în mijloc pietruită, iar spre dreapta, marginită de un tufiș destul de înalt. Către mijlocul curții, vîd încă un pavilion înalt, pe coperișul de tablă al căruia ne suiam să tropăim în lipsa bunicii, punînd în practică zicala: «cînd pisica nu-i acasă, șoarecii joacă pe masă». Urcam pe coperiș mulțumită unui corcoduș râmuros și înalt, pe care ne cătăram bucuroși, ca să ne facem mendrele, nesupravegheați. Era singurul joc «violent» la care mă dedasem alături de pirdalnicul de frate-meu, Radu, și de mai micul nostru văr, Mircea, ambii mai buni escaladatori ca mine. Profitam așadar cu nevinovăție de absența bunicii, care de la orele 3 de după-amiază pleca prin vecini, pe la prietene și se înapoia după alte trei ore, cînd ne găsea în ordine. Ea însăși simtea că sosirea ei făcea minuni și se anunța cu umor, trîntind greaua poartă de fier dinspre stradă:

— Vine goanga!

«Goanga» era personificarea disciplinei absolute, de la mic la mare, pînă la doctorul, soțul ei, care nu-i găsise leacul la înțepăturile limbii decît în mutismul integral. Să nu uit să spun că torționara mea nu era lipsită de umor. Spunea, cu o exclamație plină de haz, cînd avea să întîmpine pretențiile nesăbuite ale cuiva, cele două cuvinte pe care nu le-am auzit decît din gura ei:

«Moț, Catinco!»

Cea cu moț, dacă nu era de față, de bună seamă că sughita, prin telepatie, la vorba de duh a bunicii.

Așadar, după orele de școală ale dimineților, în cele trei ceasuri de «respiro» ale după-amiezei subscrisului, grădina a fost raiul copilăriei mele. Să-l descriu cît mai exact mi-este peste puteri. Voi încerca totuși. Un spațiu larg se deschidea între tufișul ce o despărțea de curte și gardul care dădea spre vecin, unde locuia un simpatic avocat, Dunăreanu, și frumoasa lui soție, o vieneză trandafirie și mereu voioasă.

Pe dreapta, în mijloc, prin raport cu înția curte interioară, străjuia o boltă de viță umbroasă, care mă răzbuna, prin farmecul ei discret, de vulgara romantă sentimentală, atunci pe buzele tuturor mahalagiilor:

«Colo-n grădiniță,

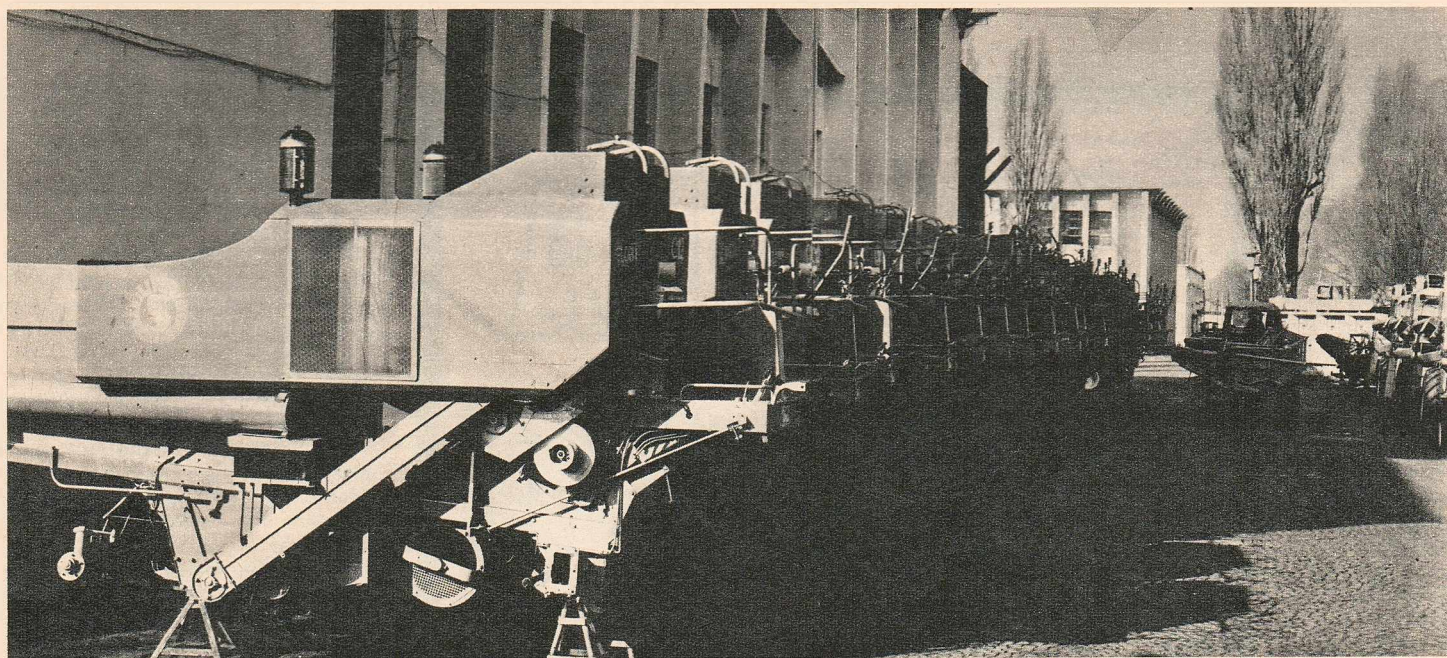
Sub boltă de viță,

Vin', fetiță,

Vin' să-ți dau guriță».

Laterale, de-a lungul întregului gard (sau zid?) despărțitor de vecinul sus-zis, se întindea o altă mai întinsă viță-de-vie, prinsă de un spalier cu un mic coperiș. Între această viță, în fiecare an încărcată cu toate bunătățile, și boltă se ridica un nuc uriaș, ale cărui frunze amărui erau smulse fără milă ca să ni se facă băi așa zicînd întăritoare. Grădina se întindea în fund, dincolo de chioșcul pomenit, o altă bună porțiune de teren, toată, ca și celelalte, plantată cu cei mai feluriți pomi și arbuști, de la alun la exoticele «reine-Claude», în pronunția specifică a bunicii, — care-i număra puținele dar imensele roade, în spirit monopolist —, «renglodul».

varietăți

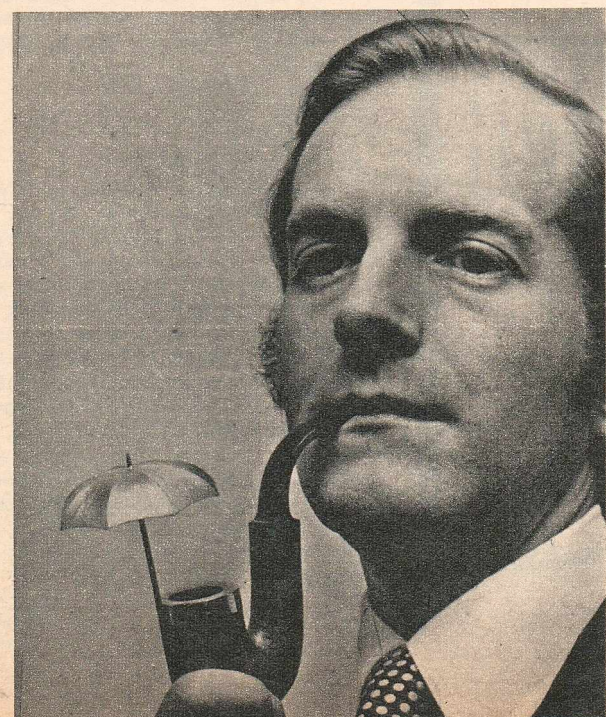
3 000 DE GLORII

O uzină bucureșteană care-și onorează firma — «Semănătoarea». Prezintă în primele linii ale bătăliei pentru modernizarea și mecanizarea agriculturii socialiste din România. «Semănătoarea» trimite mereu pe ogoare tipuri perfecționate de mașini-agricole. Ca aceste combine, denumite Gloria C-12, și din care, în anul care a început, vor fi livrate 3 000 de exemplare.

MOGOȘOAIA:
LA MULȚI ANI!

Ați vizitat Muzeul de artă brâncovenescă de la Mogoșoaia? Mai vizitați-l o dată: îl găsiți deschis între orele 10 și 17 (zilnic, afară de luni și marți). Și fiindcă tot treceți pe acolo, dați mai multă atenție palatului în care este adăpostit. Bijuteria aceasta arhitectonică a împlinit 270 de ani. Palatul a fost clădit de Constantin Brâncoveanu pentru fiul său Ștefan, în anul 1702. Pe pisania aflată într-unul din foșoarele palatului se poate citi: «Acest palat den temelie iaste zidit și înfrumusețat de pre luminatul înălțatul Domn Io Constantin Basarab Voevod, dăruit și dat la al doilea fiu, lui Ștefan moștenire ohabnică, săvirșind acest frumos lăcaș la anul de la Hs. 1702, septembrie 20». După mărturia unor demnitari străini, care au cunoscut palatul în trecerea lor pe la noi, știm că la vremea aceea ansamblul arhitectonic de la Mogoșoaia trecea drept una din cele mai somptuoase reședințe domnești din Europa. În fotografie (făcută în anul 1931): palatul — fațada dinspre lac. În prim-plan, în barcă: scriitoarea Martha Bibescu.

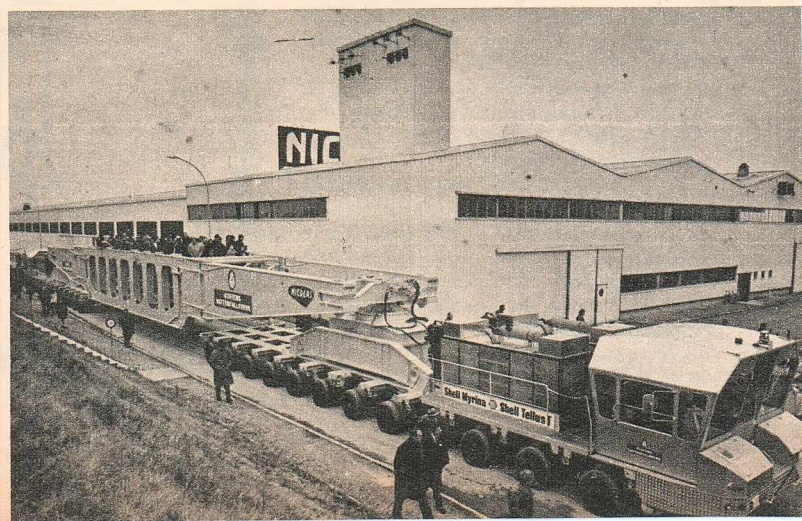

FUMĂTORII
DE PIPĂ,
SÎNTEȚI
SALVAȚI!

...iar salvarea a venit, se înțelege, de la Dunhill, faimoasa firmă producătoare de tutun, pipe, brichete, portigaretă și alte ustensile legate de iarba dracului. Fumătorii de pipă se vor putea plimba de acum înainte liniștiți prin ploaie, fără teama că li se va stinge focul sacru din coșul pipei. Și un mic amănunt: miniumbreluța pe care o vedeți este din aur și nu costă decât o mie de dolari. Scump, dar nu face...

AUTOMAS — MONSTRUL ȘOSELELOR

Uzina franceză constructoare de mașini din Champs sur Yonne recomandă reprezentanților presei pe Automas, vehiculul rutier în stare să transporte 500 de tone (adică 50 de vagoane) cu remorca sa construită pe 22 de linii a 3 osii fiecare. Vehiculul, care va fi utilizat la transportul unor giganta mase indivizibile, este considerat un eveniment industrial mondial de prim ordin.

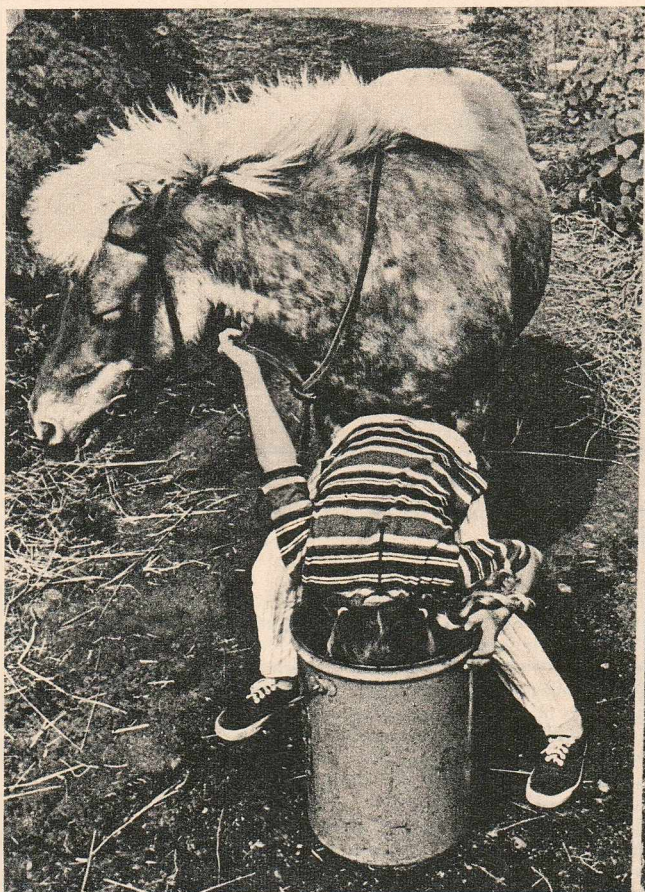

cititori către cititori

Pentru a putea insera un număr mult mai mare de adrese la această rubrică, vom folosi prescurtări pentru anumite teme foarte solicitate. Astfel, teme diverse=D; automobilism=A; cinema=C; enigmistică=E; filatelic=Flt; literatură=L; limbi străine=Lb; muzică=M; prietenie=P; sport=S; teatru=T; tehnică=Th; viața tineretului=T; schimb de foto actori = Fa; schimb de ilustrate = V.

Următorii cititori doresc să corespundă:

Lațchescu Ionel, 18 ani, muncitor, Caransebeș, str. Valea Chenei nr. 35; M. P. V.; Macris Doru și Domir Mihai, Rîșnov, str. Negoiul nr. 4, jud. Brașov; P. Fa, V.; Veniamin Titus-Aurel, 23 ani, com. Suhulit-Tansa, jud. Iași: arte plastice, L.; Lazu Aurel, 25 ani, Slatina, str. Păcii, bl. B. sc. A. et. II, an 7; D. V.; Nacu Gelu, 21 ani, Hunedoara. Aleea Otelarului nr. 1, bl. CM 5, et. IV, ap. 163; D. V.; Niculescu Ion, 29 ani, com. Movileni, jud. Olt; D.; Linetski Aleksei, 17 ani, stud. U.R.S.S., Kiev 57, str. Kovalski 5; Lb. S. V.; Beșchea Gheorghe, Brașov, str. Operetei nr. 43; P. turism; Benyovszky Zoltan, 18 ani, elev. Brașov, str. Hărmanului nr. 65; C. L. M. P. V.; Rădulescu Marian, 22 ani, prof., Focșani, str. Timiș nr. 9; Lb. M. P. S.; Împărat Ana, 16 ani, elevă, com. Luncoiu de Jos nr. 78, jud. Hunedoara; Lb. P.; Vornicu Rica, com. Hăvîrna, jud. Botoșani; L. P. Fa, V.; Gheorghiu Maria, 16 ani, elevă, Reghin, str. Sălcimilor nr. 28 A, jud. Mureș; P. V.; Schinteie Valeriu, 22 ani, com. Telești, jud. Gorj, of. p. Cilnicu; D. V.; Sorescu Gabriela, 17 ani, elevă, București, sect. 7, Drumul Taberei nr. 54, bl. F. 3, sc. 3, et. IV, ap. 54; Flt, L. P. V.; Țirlea Iulian, 20 ani, Galați, Țiglina II, str. Constructorilor nr. 7, ap. 3; D.; Kirceș Mihai, Reghin, str. Viorelelor nr. 25, jud. Mureș; P. Fa, V.; Toma Constantin, Roman, str. T. Vladimirescu, bl. 3, ap. 13; D. V.; Pârâușanu Elena, 17 ani, elevă, Iași, Splai Bahului nr. 20 A, bl. I 1, sc. B, et. 1, ap. 4; D. V.; Karabony Sigmund, 22 ani, tehnician, Tg. Mureș, str. Lenin nr. 43; psihologie, turism, S. Te; Velinski Vera, 17 ani, elevă, București, sect. 8, Calea Griviței nr. 178, bl. P, et. VI, ap. 25; V.; Enea Mihail, 19 ani, mecanic, com. Hoghiz, jud. Brașov; P. Fa, V.; Lazăr Olga, 17 ani, elevă, Aiud, str. 23 August nr. 90, jud. Alba; P. Fa, V.; Circu Irina, elevă, Galați, str. Muzicii nr. 13; D. V.; Teodoru Ștefan, 27 ani, tehnician, Galați, str. Borzești nr. 35; D.; Barbu Andu, 18 ani, elevă, Buzău, str. C. Brîncoveanu nr. 9 bis; D. V.; Herciu Ioan, 26 ani, electrician, com. Mărgineni, jud. Bacău; C. M. P. S. T. V.; Crețu Ilie, 17 ani, elev, com. Girov, sat Căciulești nr. 21, jud. Neamț; D. Fa; Cristian Doina, 16 ani, elevă, Cimpulung, str. E. Pompiliu nr. 5, bl. 4, sc. B, et. III, ap. 2, jud. Argeș; P. V.; Zeca Nicolae, 18 ani, Brăila, str. Zidarii nr. 38; D. V.; Sabău Mariana, 16 ani, elevă, com. Noșlac, sat Stîna de Mureș, jud. Alba; P. V.; Coșman Viorel, 25 ani, electrician, Galați, str. Aviației, micro 40, bl. C 6, ap. 19; E. Lb. T. O.Z.N.; Bradovinschi Mariana, 23 ani, stud. Cluj, str. Hasdeu nr. 45, căm. V, cam. 58; L. Lb. M.; Appel Cristina, 17 ani, elevă, Turnu Măgurele, str. Ghiocelilor nr. 3; C. L. T.; Grigoras Elena, 25 ani, contabilă, C.A.P. Fălcieni, jud. Suceava; D.; Corneliu Letiția, 17 ani, elevă, Ploiești, blocuri-vest, str. Înfrățirii nr. 11, bl. 7, sc. C, ap. 46; L. T. V.; Vlaicu Costel, 20 ani, stud., Iași, str. Țurora nr. 2, sc. B, et. III, ap. 14; V.; Antonescu Lili, 17 ani, elevă, Călărași, str. Rahova nr. 40; P. V.; Voinea Gicu, 23 ani, tehnician, Galați, str. Culturii nr. 13; D. V.; Picu Ioan, 30 ani, muncitor, Cugir, str. Tineretului nr. 2, jud. Alba; P. V.; Jojăraru Teodor, 18 ani, elev, Cimpina, str. Griviței nr. 1, jud. Prahova; P. S. Fa; Preda Eugenia, 16 ani, București, sect. 6, str. Radu Constantin nr. 22, bl. 24, sc. B, et. I, ap. 26; D. V.; Marinescu Eugen, 23 ani, stud., București, sect. 7, Splaiul Independenței nr. 290, bl. G, cam. 110; D. V.; Sul Olimpiu, 16 ani, elevă, Brăila, str. Th. Aman nr. 88; D.; Marinescu Florina, 20 ani, București, sect. 7, str. Flămînda nr. 96, bl. 2, sc. 1, et. 1, ap. of. p. 17; D. Fa, V.; Rotaru Veronica, 20 ani, tehnician, Iași, str. Piața Unirii, bl. 9, et. VII, ap. 43; Flt, L. Fa, V.; Scintee Dan, 18 ani, elev, Iași, str. Decebal nr. 8, bl. C 1, sc. C, et. 1, ap. 5; P. Fa, V.; Gavrilescu T. Ioan, 18 ani, elev, com. Popricani, jud. Iași; P. Fa; Ilie Mircea, 19 ani, Constanța, str. Timișana nr. 32; C. M. S. V.; Rogosievici Theresia, 24 ani, contabilă, Suceava, str. Oituz nr. 32, bl. H 10, sc. A, ap. 27; D. V.; Sănduleanu Constantin, 18 ani, elev, București, sect. 5, str. Ciulinii nr. 1, Jilava; D. V.; Socaci Iuliu, 26 ani, constructor, Deva, str. Zamfirescu, căm. nr. 2; C. M., schimb de discuri și reviste; Cobianu Iulia, 18 ani, elevă, Turnu Măgurele, str. Cpt. Stănculescu, bl. C 22, sc. B 2, et. III, ap. 42; C. L. M.; Andriescu Vlad, 30 ani, tehnician, com. Grințieș, jud. Neamț; Lb.; Iordache Dumitru, 23 ani, prof., com. Leordeni, str. Gîlbocata nr. 219, jud. Argeș; D. V.; Ilăș Emil, 22 ani, Iași, str. Treacă, Trei Ierarhi nr. 12; D. V.; Kovendi Ileana, 16 ani, elevă, Baia Mare, str. Rozelor nr. 6/4; M. Fa, V.; Glăvan Petru, 23 ani, tehnician, Galați, Aleea C.F.R. 1 nr. 28; C. M. P. V.; Avram Angelica, 18 ani, elevă, com. Topolog, jud. Tulcea; L. P. T.; Luca Laura, 20 ani, vinzătoare, Lupeni, magazinul 30 trico-taje, jud. Hunedoara; C. L. P. Fa, V.; Titulescu Giani, 18 ani, elev, Drobeta Tr. Severin, Calea Traian nr. 119; Lb. P. S.; Cazacu Doina, 19 ani, com. Micești, jud. Argeș; M. P. V.; Teodorescu Marin, 22 ani, electrician, Turnu Măgurele, str. M. Bravu, bl. G 1, sc. I, et. VII, of. p. 126; D. V.; Marcu Jean, 19 ani, elev, Timișoara, Bd. 6 Martie nr. 46; P. V.; Pandelea Vasile, 18 ani, instalator, Hunedoara, str. Nicolae Bălcescu nr. 9, bl. G 2, et. III, ap. 80; P. S. V.; Pietraru Francisc, 18 ani, Constanța, Șos. Mangaliei nr. 74, căm. C 4, sc. 1, et. III, ap. 303; M. P. V.; Blaga Vica, 23 ani, tehn. proiectant, Galați, str. Avintului nr. 36; D. V.; Marc Magdalena, 20 ani, Galați, str. Grădina Veche nr. 124; V.; Havrici Octavian, 20 ani, stud., București, sect. 1, str. Mierleii nr. 24; A. E. Flt., P. T. Fa; Ursan Georgeta, elevă, Reghin, str. M. Viteazul, bl. 2, sc. II, et. I, ap. 25, jud. Mureș; P. Fa, V.; Andries Ana și Firtade Aneta, 16 ani, eleve, Andries Iosif, 18 ani, strungar, Brașov, str. Curnaniilor nr. 7; C. L. M. P. Fa, V.; Geangu Elena, 38 ani, funcționară, Fetești, jud. Ialomița, str. Veșniciei 18 bis; D. V.; Mihăilă Antonie, student, Petrlia, jud. Hunedoara, str. T. Vladimirescu, bl. nr. 1, sc. A, et. 1, ap. 36; L. P. V.; Negoescu Vasile, 23 ani, mecanic, Buzău, str. En. Văcărescu nr. 3, bis; P. V., Th., știință; Dobre Vasile, 16 ani, elev, București, sect. 3, str. Toporași nr. 15 A, Pantelimon; D.; Miron Marcela, Bacău, str. Aurel Setu nr. 41; muzică populară; Porajon Vasile, elev, Roșiori de Vede, jud. Teleorman, Bd. Republicii 11; E. Lb. M. P.

UITE, TASSI, CUM SE FACE!

Micuței Lori Banducci din San Francisco i s-a dat în primire un ponei, pe nume Tassi. Lori nu vrea să fie doar un simplu îngrijitor, ci și un bun educator. Drept care, iată-o aplicînd o metodă pedagogică verificată — exemplul personal. Numai așa o acceptat Tassi să bea din găleata care — nu se știe de ce — nu-i era pe plac.

telegrame străine

● Cronicarul coregrafic Sylvie de Nussac de la «l'Express» a criticat cu asprime spectacolul cu baletul «Frumoasa din pădurea adormită» prezentat la Opera din Marsilia. Grav ofensat, primarul orașului, cunoscutul om politic francez Gaston Defferre, s-a adresat prin presa ziaristei îndrăznețe: «Vă previn că nu veți mai fi invitată la Opera din Marsilia și că, dacă totuși veți veni, veți fi tratată ca un ziarist care nu stăpînește bine meșteșugul scrisului». În afară de aceasta, Defferre a acționat-o în judecată cerînd despăgubiri în valoare de 500 000 franci, dar a pierdut procesul. Presa, a IV-a putere în stat, își arată forța...

● Intre 25 aprilie și 5 mai se va desfășura la Trento (Italia) un festival al filmului, interesant prin ineditul lui. Organizat de Clubul alpin italian cu scopul de a cultiva dragostea pentru munte, festivalul va primi în competiție filme scoțînd la iveală frumusețea de negrăit a drumetiei pe înălțimi, realizate de alpinisti sau de cinești amatori. Concursul este dotat cu Premiul «Mario Bello» constînd dintr-o plachetă de argint și suma de 500 000 lire.

● Premiile Societății poezilor francezi din acest an au fost acordate după cum urmează: Marele Premiu, dramaturgului Jean Sarment, autorul cunoscutei «Mamouret», jucată și la noi cu mare succes; Premiul criticii poetice, lui Jean Guirec; Premiul Desbordes-Valmore, literatei Marcelle Gérard. Premiul internațional al «Prietenilor franceze» a fost atribuit lui M. Bedretti-Tuncel, traducător a numeroase lucrări dramatice din franceză în turcă, Bedretti fiind profesor de franceză la Universitatea din Ankara.

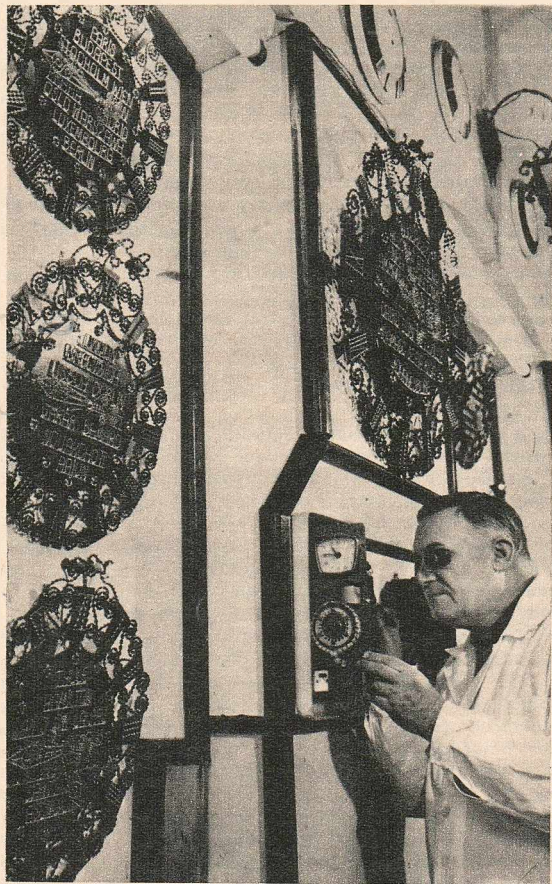
● «Au fost tăiate scene fundamentale. Personajul-cheie, interpretat de Lea Massari, a devenit de neînțeles și redus la un rol minor. Semnificația scenei finale a fost dată peste cap și toate implicațiile spirituale escamotate în mod brutal». (Din scrisoarea adresată presei franceze de către regizorul italian Valerio Zurlini, realizatorul filmului «Profesorul»). Cel incriminat este Alain Delon, producător și interpret principal al filmului, care a operat în copia prezentată în sălile pariziene tăieturi neînspirate.

● Editura «Welz» din Salzburg (Austria) va publica în 1974 o amplă monografie a marelui pictor austriac Wilhelm Thoeny (1888-1949). Moartea pictorului a survenit la New York, la un an după ce un incendiu distrusese circa 1 000 de lucrări de-ale sale, în majoritate uleiuri, acuarele și desene. O întimplare fericită a făcut însă ca, recent, după 15 ani de la incendiu să fie găsite 250 acuarele, care n-au fost mistuite de flăcări.

● S-a stins recent din viață într-un spital din Atena, la 73 de ani, celebra actriță greacă Katina Paxinou. Debutînd în teatru în 1920, regretata artistă s-a afirmat treptat ca o tragediană de prim rang. Ulterior ea a avut și creații remarcabile în numeroase filme din care menționăm: «Cui îi bate ceasul» după Hemingway, rol pentru care a obținut Premiul Oscar, și «Rocco și frații săi», prezentat și la noi, în care a jucat rolul mamei.

● O nouă stea pe firmamentul cîntecului african. După vestita Myriam Makeba și mai noua Bella Bellow din Togo, tînăra de 21 de ani Abeti, originară din Kisangani (Zair), s-a afirmat ca o strălucită interpretă, atît a cîntecului contemporan cit și al celui din folclorul african. Debutînd la televiziunea zaireză, Abeti și-a continuat drumul ascendent cu turnee în marile orașe africane Lomé, Kinshasa, Abidjan, Niamey, Dakar, poposind de curînd la «Olympia» din Paris.

● Acceptînd să înfrunghipeze pe ecran figura mamei sale, neuitata Judy Garland —, Liza Minnelli a declarat: «Nici nu poate fi vorba de exploatarea numelui mamei mele. Filmul va fi un omagiu adus memoriei unei ilustre actrițe și cîntărețe. Dar mi-e teamă, pentru că nu ajung ca interpretă nici la picioarele ei». Filmul va fi regizat de Vincente Minnelli, acela care, — așa cum arată «l'Express» —, ca soț și tată, cunoaște scenariul pe de rost.

INFRUMUSEȘIND MAȘINA TIMPULUI

Se numește Eugen Tamaș și din două pasiuni — ceasornicele și florile — a făcut una singură: ceasornicele florale. Oricine a trecut prin orașul Tirgu Mureș i-a admirat una din opere — imensul ceas floral din centrul orașului. Ultimul proiect al lui Eugen Tamaș: construirea unui ceas-mamă care să acționeze un mare număr de ceasuri-pui instalate în diferite puncte ale orașului.

Un inginer, acum la a doua tinerețe, îmi povestea cum prin '52, când învățase să construiască o hidrocentrală înainte de a ști bine să-și radă tulelele, ceruse și i se aprobase să plece pe șantierul de la Sadu 5. Chiar din prima zi telefonă la București: «Așa și așa, ce să fac?» «Descurcă-te! — fu răspunsul. D-ai-a te-am trimis acolo». S-a descurcat atât cât s-a priceput el, atât cât s-au priceput ceilalți — cel mai în vîrstă constructor n-avea 35 de ani. Specialiștii cu experiență erau puțini, dar nici șantierele nu erau prea numeroase. Bucureștiul reclama prezența cadrelor de concepție. După doi ani a fost rechemat în centrală: «Să mai dăm și altui tovarăș posibilitatea să se specializeze». Cam de acest fel sînt amintirile celor din generația Sadu 5.

Anii n-au astîmpărat dorul de acțiune al generațiilor care au urmat. În urmă cu doi ani, unii dintre cei mai buni studenți ai politehnicii din București au cerut să fie repartizați la Uzina de strunguri din Tîrgoviște, pe atunci în construcție. «În șase luni — afirmă ei cu mîndrie nedisimulată — am învățat cît în 10 ani în oricare altă uzină din țară». Inginerul șef, nici el cine știe ce mai în vîrstă, este de altă părere: «Copiii ăștia sînt într-adevăr nemai-pomeniți. S-au adaptat mai repede decît am sperat eu însumi. Dar utilajele pe care au învățat costă milioane. Dacă am fi dispus de la început de un nucleu oricît de restrîns de specialiști cu înaltă calificare, altele ar fi fost roadele de astăzi și nici ei («copiii») nu s-ar fi chinat atîta...».

Nu sînt un amator de statistici, și nici n-aș vrea să repet ceea ce știe toată lumea: cît de considerabilă e partea pe care statul o reține din nevoile generale ale țării pentru dezvoltarea învățămîntului. Dar obligațiile de reporter mă poartă adesea prin săli de curs, laboratoare, cabinete științifice, ateliere, biblioteci. Le privesc cu ochii generației mele de-acum zece ani, le măsoar cu balanța ambițiilor noastre de-atunci, și nu mă mir cînd observ că peste noapte apare o generație de specialiști — cum îi numea inginerul de la Tîrgoviște — nemai-pomeniți, răspîndiți în întreaga țară, poate cu naivitate dar îndrăzneți, maturi și tumultuoși. Vin în urma noastră, a mea și a colegilor mei, mai multe asemenea generații, avîndu-le în față pe cele de la Sadu 5, Bicaz și atîtea altele. Am crescut, am cunoscut viața și i-am pătruns rosturile, fiecare generație în spațiul istoric specific al unui proces unic. Nu ne putem permite să cheltuim de mai multe ori ca să învățăm același lucru. A repartiza rațional toate aceste forțe, a îmbina echilibrat gradele diferite de experiență, vizîndu-se unitatea de bază, celula productivă, unica generatoare și regeneratoare de valoare — nu este acesta exemplul fascinant al adevăratei echități sociale? Aceste gînduri mi-au însoțit lectura hotărîrii recentei Plenare a C.C. al P.C.R. de a se face o mai judicioasă distribuție a cadrelor de conducere și de specialiști în favoarea activității directe de producție; cu ele am pornit, intenționînd a face un sondaj de opinie în rîndurile celor care urmează a se reintegra activității nemijlocit productive.

EROI SÎNT CEI CARE PLEACĂ SAU CEI CARE RĂMÎN?

Trebuie precizat de la început că părerile sînt împărțite. Cei care rămîn zic: «Sarcinile noastre nu se reduc, ci dimpotrivă, cresc. Și cresc cu un minus de o treime din personal. Ce-a fost pînă acuma muncă, dar ce-o să fie de-acum încolo!» Cei care pleacă răspund la o chemare fierbinte a partidului; au avantajul opțiunii întru împlinirea datoriei. Ce concluzii se pot trage totuși? Multe, desigur. Una se impune cu deosebire: întoarcerea specialiștilor spre unitățile nemijlocit productive sau, cum afirmă titlul prezentei anchete, întoarcerea la rosturile fundamentale ale cadrelor cu înaltă calificare nu implică nicidecum transformarea organelor centrale în «oaia neagră» a societății. Din contră, răspunderile ca și prestigiul acestora sporesc, se limpezesc competențele și rolul lor în economie. Acestea fiind zise, îl putem înțelege mai bine pe inginerul Mihai Preda de la Ministerul Industriei Chimice, care privește transferul său la Institutul de cercetări și proiectări pentru anvelope și articole tehnice din cauciuc ca pe un act firesc în interesul muncii.

Mihai Preda: «Durerea noastră cea mare sînt investițiile. Realizarea planului cincinal depinde tocmai de înfăptuirea acestora în termenele fixate. Documentațiile devin în acest caz hotărîtoare, iar institutele de proiectări duc lipsă de cadre de specialitate».

Mihai Preda se consideră un astfel de specialist. Mulți ani a lucrat la F.M.U.A.B. și Uzina de meca-

întoarcerea la rosturile fundamentale

O anchetă socială de Nicolae CRISTACHE

nică fină-București; cunoaște deci partea de execuție. În minister s-a ocupat de «organizarea conducerii și a producției», iar în prezent urmează cursurile postuniversitare: «Metode moderne de analiză economico-financiară». Acestea îl vor ajuta să aleagă soluții de proiectare optime. «Tehnic, poți oferi soluțiile cele mai fanteziste. Important e să găsești varianta cea mai oportună, considerată din perspectiva eficienței economice».

Este mai multă nevoie de el acolo și se va duce. O problemă de disciplină și de conștiință.

DEMNIȚATEA UNUI DEMNITAR

Sînt nevoia să spun că în viața mea n-am auzit de atîtea ori pronunțat acest cuvînt ca în cursul anchetei de față. Poate și pentru că măsurile de reorganizare a ministerelor — acțiune terminată marți, 20 martie — vizează în principal posturile de conducere. În Dicționarul limbii române literare contemporane, în dreptul cuvîntului «demnitar» găsesc: «Înalt funcționar de stat». Sec. Ce poate simți un «înalt funcționar de stat», m-am întrebat, cînd i se desființează postul? Așa mi-a venit ideea demnității demnitarului. Și tot singur mi-am răspuns: Cere să se întoarcă la locul de unde a plecat...

«Ar fi fost soluția cea mai simplă și cea mai ușoară», îmi spune inginerul Gaius Tănase, fost secretar general în Ministerul Industriei Chimice. Despre Gaius Tănase, fostul său subaltern la IPROCHIM, Nicolae Vlăsceanu, îmi relatează cum în cei aproape 18 ani cît a lucrat la sus-numita instituție ca inginer șef a instaurat acolo o adevărată școală de cercetare și proiectare și că, astăzi chiar, institutul trage foloase de pe urma rigorilor gîndirii sale în materie de organizare. Afirmatia fostului secretar general nu pare a fi deci una de circumstanță. Să te întorci în instituția unde ai lăsat rodul anilor cei mai productivi din viață și să beneficiezi de ce ai semănat tu și alții, adică să preiei un compartiment bine organizat, iar pe deasupra să mai fii și profesor universitar, cu 15 ani de catedră, iată perspectiva pioasă a ceea ce Gaius Tănase numea «soluția cea mai simplă și cea mai ușoară».

«Foarte greu astăzi, continuă inginerul și profesorul Gaius Tănase, este să conduci o centrală industrială. După cum amintea secretarul general al partidului la ultima Plenară, centralele nu-și îndeplinesc încă întru totul răspunderile și menirea pentru care au fost create. Competențe nepreluate, răspunderi rămase în suspensie, aglomerări de hîrtii, de rutină și de burocrăție în relațiile cu ministerele, necesitatea perfecționării din mers în vederea transpunerii grabnice în practică a hotărîrilor Conferinței Naționale și ale Plenei din martie... Am cerut să lucrez la Grupul industrial de prelucrare a maselor plastice, deoarece cunosc sectorul; corespunde profilului meu de inginer electromecanic...»

REP. — Experiența din minister, bănuiesc, vă va fi folositoare...

G.T. — Cu toată bunăvoința centralelor, există o îngrămădire, în special de instrucțiuni și regulamente, care le înăbușă. Precizez: îngrămădire nu de legi, legile sînt clare, ci de dispoziții ulterioare, care practic fac imposibilă orice decizie din partea centralei fără aprobarea ministerului. Va fi nevoie ca, în primul rînd, centrala să-și preia cu mai multă vigoare competențele și răspunderile. În prezența acestora toate celelalte hibe dispar. În al doilea rînd, degrevarea specialiștilor de treburile administrative, stimularea lor materială în funcție de rezultatele muncii lor și repartizarea pe posturi care să le valorifice integral — să nu ne sperie expresia! — capacitatea lor tehnică și inventivă.

PASIUNEA — UN ORATOR CARE CONVINGE

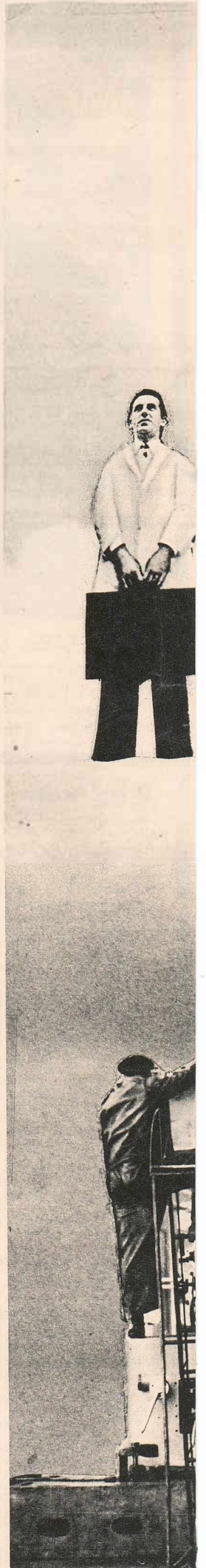
Spuneam la început că într-un minister nu se vine la cerere. Am exagerat. Iată ce povestește tovarășa Nicolau, locțiitorul secretarului de partid de la Ministerul Industriei Chimice: «Ne-am pomenit într-o zi cu un băiat venit de pe stradă, adică nu l-a adus și nu l-a chemat nimeni. Foarte grav și tot pe atît de timid: «Sînt chimist, ne-a zis, și vreau să lucrez într-o uzină chimică». Părea foarte serios și decis. Mai tîrziu am aflat că fusese muncitor tipograf. În tipografie și-a terminat liceul. Și tot tipografia l-a trimis la facultate. La finele facultății s-a simțit obligat moral față de tovarășii de muncă și s-a întors la tipografie. Cînd a considerat conturile încheiate, a venit la noi. L-am înțeles, mă rog, nu chiar imediat. S-a ținut de capul nostru. Susținea morțic că vrea să lucreze într-o uzină chimică. Ne-am gîndit să-l probăm un timp în cadrul ministerului. S-a făcut indispensabil. Noi am uitat că îl luasem de probă, dar n-a uitat el».

Silviu Petrescu: «Toată viața am visat să ajung chimist. La repartizare am avut remușcări. Nu mă obliga nimeni, dar m-am întors lingă foștii mei colegi din tipografie. N-am uitat nici un moment totuși că pasiunea mea este chimia. Cum n-aveam pe nimeni, m-am prezentat direct la minister. Măsurile adoptate recent la Plenara partidului, pe mine m-au ajutat; și i-au ajutat și pe alți colegi de-ai mei, care deși trăiau cu nostalgia producției sau a proiectării, nu ajungeau să se hotărască, oscilau, și fiindcă oscilau se lăsau duși de val...»

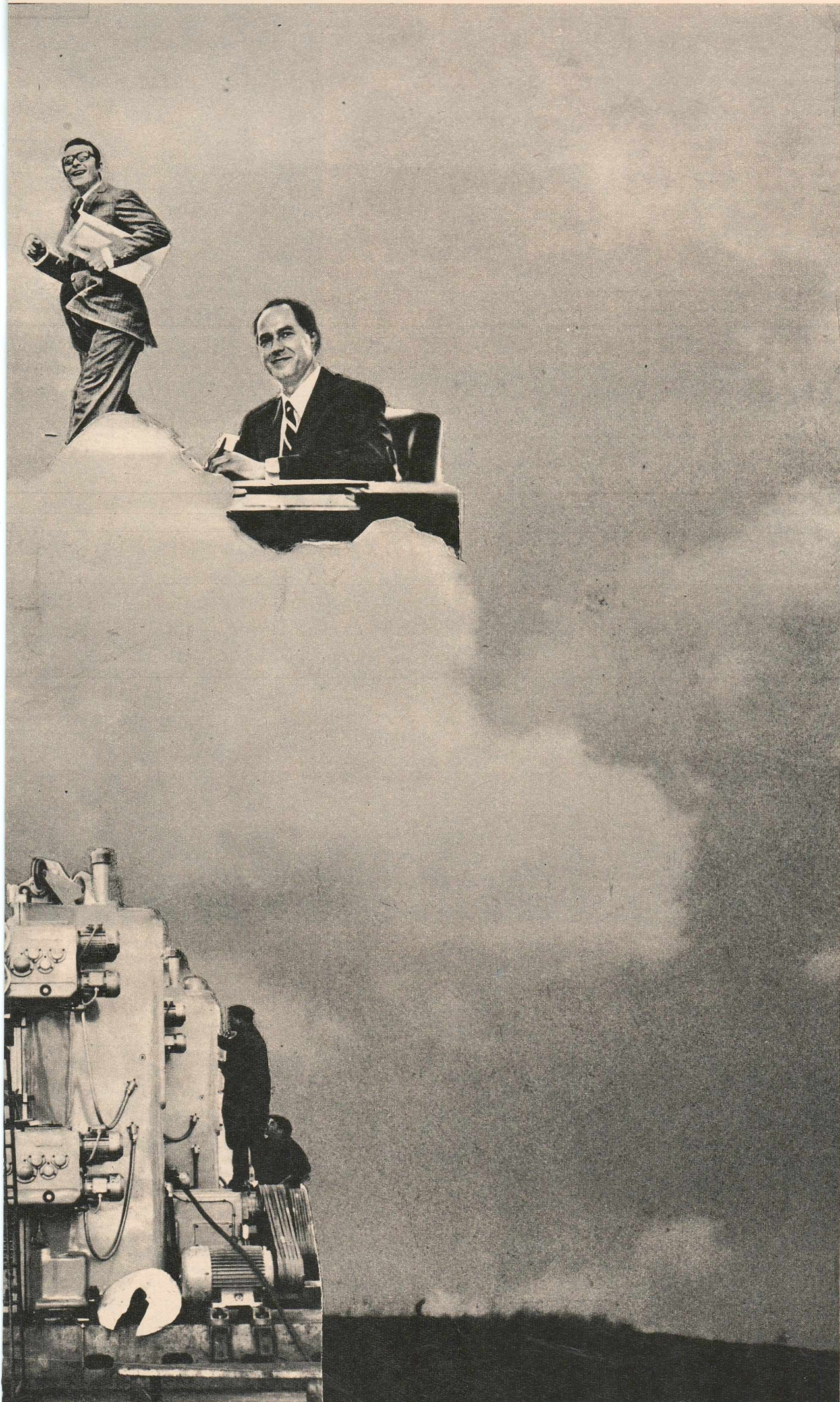
CE ÎNVĂȚĂ SPECIALIȘTII NOSTRI PESTE HOTARE?

Firește, multe. Eu n-aș putea da însă detalii. Să zicem că lăsăm întrebarea deschisă. Cert este că, dintre cei ce se duc acolo, sînt unii care învăț altceva decît sarcina pentru care au fost trimiși. În plus sau în minus. Există tot felul de cazuri. Inginerul Ion Florea de la Ministerul Industriei Chimice a aflat un adevăr pe cît de simplu, pe atît de sănătos. Mașinile pe care a lucrat se găsesc și la noi. La fel și o parte din tehnologii. Profesorii noștri sînt la fel de pregătiți teoretic ca și cei pe care i-a ascultat. Ce au ei în plus e că sînt mai puțin... multilaterali. Așa se face că la întoarcere inginerul Ion Florea, mai puțin mîndru de diversitatea cunoștințelor sale, a cerut să fie transferat din minister într-o unitate specializată și productivă.

Inginerul Ion Florea: Pentru mine activitatea de minister a fost o adevărată practică postuniversitară. Unii au însă vocația multilateralității. Eu nu o am. Mie mi-au plăcut cei cîțiva ingineri pe care i-am cunoscut în străinătate. Știau mai puține lucruri, dar cele puține pe care le cunoșteau, le cunoșteau, nu glumă. Ceea ce tot multilaterali se cheamă, dar în alt sens. Acest sens îmi convine mai mult. Îl simt mai aproape de posibilitățile și talentul meu. Munca în minister înseamnă și ea tot o specializare, dar de un fel deosebit. O gamă mai largă de cunoștințe și nici una aprofundată pînă la ultimele ei consecințe. Este cunoscută dezvoltarea industriei chimice din țara noastră. La fel de cunoscute îi sînt și perspectivele. Munca de coordonare și de sinteză este foarte necesară, dar mie mi se pare că locul meu este în proiectare. Esențial ar fi să se evite suprapunerile și paralelismele. Ca și orice confuzie de termeni. Ultima cuvîntare a tovarășului Nicolae Ceaușescu m-a ajutat să-mi formulez la nivel de principii aceste dibuiuri și să nu mă mai indoiesc de oportunitatea intențiilor mele.

PLENARA PARTIDULUI - ÎN ACȚIUNE!

IUBIRILE ILENEI MIHĂESCU

Pentru ingenera Ileana Mihăescu, etapa Ministerul Industriei Metalurgice a fost un lung — e drept, plăcut — periplu, la capătul căruia s-a regăsit în sfârșit acasă. Cu toate bucuriile, emoțiile, surprizele plăcute și neplăcute de rigoare.

Acasă, adică la uzina Neferal din Brănești.

La Neferal a semnat primul stat de plată după absolvirea liceului. De la Neferal a pornit în lunga călătorie spre Neferal. Prima haltă: Institutul politehnic, unde a trimis-o uzina. A doua haltă, cel puțin la fel de importantă: din nou la Neferal, pentru a se căsători cu inginerul stagiar Mihăescu: A treia: ministerul. De-aici...

Întoarcerea la rosturile fundamentale a ingineriei Ileana Mihăescu înseamnă deci revenirea la prima dragoste: laboratorul, uzina; și la o altă dragoste: inginerul soț Mihăescu, căruia i se alătură și în timpul orelor de dimineață; la a treia dragoste: activitatea de inginer productiv în metalurgia neferoaselor.

OCHIUL LIMPEDE AL MINISTERULUI

La CEPECA a fost încercat un test. Subiecții, majoritatea, cu părul fumuriu. Tema trebuie să fi sunat cam așa: În atenția cadrelor de conducere din ministere. Câte ore din programul dumneavoastră afectează zilnic previziunii științifice?

Cei mai mulți s-au grăbit și au fost sinceri: zero, unu, două procente. Cei mai cumpătați au răsfoit în memorie paginile citite în bibliotecă și au indicat: 20 procente. Extremele au fost eliminate ca la patinajul artistic.

La CEPECA a fost făcut un al doilea test (cu un alt prilej): Rugăm să se ridice în picioare conducătorii de centrale care pot afirma că la această oră sint în măsură să preia integral competențele și răspunderile ce le revin prin lege. Și foarte puțini s-au ridicat.

Prima întrebare: Dacă uneia dintre îndatoririle lor principale ministerele îi afectează unu sau două procente din programul zilnic, înseamnă că se ocupă cu altceva. Cu ce? De data aceasta testul l-am executat personal. Răspunsul (în mare): Cu treburile centralelor și unităților din subordine (muncă de îndrumare și control).

A doua întrebare: Dacă centralele nu și-au preluat toate funcțiile, cine le îndeplinește pe cele nepreluate? Răspunsul: ministerele.

Concluzia (simplă): Să treacă la întreprinderi și centrale o parte din cadrele din minister. În acest fel unitățile de bază și centralele își vor putea îndeplini integral atribuțiile, iar ministerele se vor putea dedica rosturilor lor specifice.

Cred că această matematică simplă — la nivelul reporterului certat cu matematicile superioare — au încercat să mi-o demonstreze interlocutorii mei de la Ministerul Industriei Ușoare. «Adică, afirmau inginerii Bernard Stoican și Constantin Chelărescu, hotărârile Plenarei partidului de la începutul lunii martie pornesc de la o realitate pe cât de autentică, pe atât de stringent necesară: creșterea autonomiei și răspunderii unităților de bază și centralelor. Până la această oră ministerele au îndeplinit un rol complex și util într-un anumit fel. De-acum înainte importanța lor se menține, dar altfel. Pentru acest chip nou este nevoie de mai puțini oameni, cu anume aptitudini. Locul specialistului, locul său primordial este uzina, creația, invenția».

Acestea sint motivele care i-au îndemnat să ceară trecerea lor în centralele industriale. Aici, la bază, în întreprinderi sint foarte multe de făcut. Din perspectiva pe care le-o dau anii activității de coordonare privesc altfel drumurile viitoare ale uzinei, ale centralei decât cei angajați într-un anumit orizont al dezvoltării acestora.

Alte întreprinderi cât și centralele dispun de cadre de specialiști temeinic pregătiți. Se vor integra colectivelor unde vor merge, indiferent la ce nivel, și vor încerca împreună cu acestea să înfăptuiască sarcinile trasate de partid în privința așezării centralelor, uzinelor, în matca lor adevărată.

Oamenii cu care am discutat sint toți la vârsta maturității și statorniciei. Vârsta la care schimbările de orice fel sint măsurate cu alte balanțe decît cele ale adolescenței.

Și tocmai de aceea întoarcerea la rosturile fundamentale a specialistului este considerată nu ca o dislocare din așezările vârstei adulte, ci dimpotrivă, ca o integrare necesară în acel moment din viață care se cheamă maturitate; maturitate care se face simțită prin posibilitatea liberei opțiuni în sensul patriotismului.

DE CE DEASUPRA PROBLEMELOR?

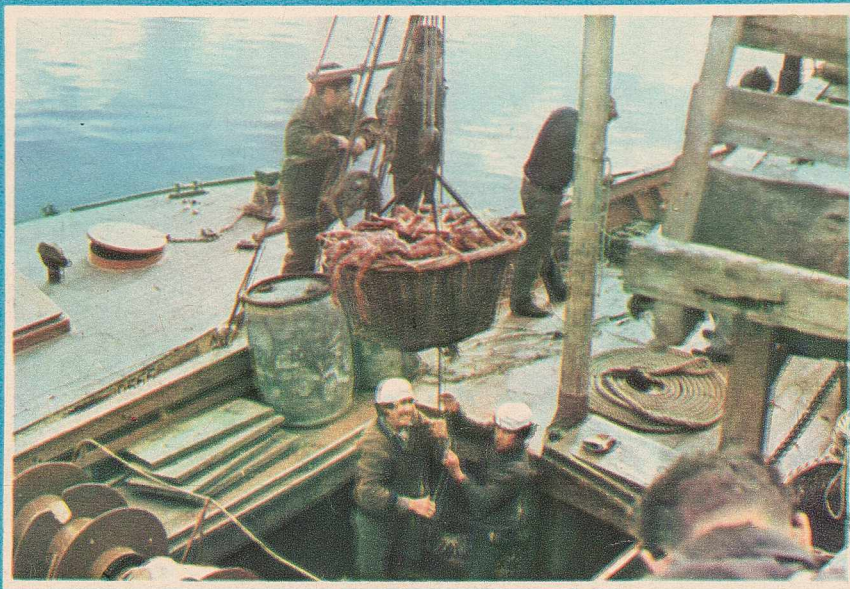
Prima vizită la Institutul antarctic argentinian din Buenos Aires a reprezentat, de fapt, primul contact între specialiști vulcanologi argentinieni și români. Sîntem însoțiți de dr. Cezar Lissignoli, șeful serviciului de relații publice din institut, glaciolog cu îndelungată experiență în expediții antarctice.

Ajunși în apropierea unei clădiri impozante pe care flutură steagul argentinian — semn că este o instituție oficială — remarcăm pe acoperiș o puternică antenă de radio prin care se ține legătura cu expedițiile din Antarctica. Zilnic, la o oră dinainte stabilită, se realizează aci legătura cu baze situate la 4 000 sau 5 000 kilometri, instituția centrală putînd fi informată astfel cum decurg cercetările, care sînt principalele observații științifice sau, în caz de nevoie, să acorde ajutorul necesar membrilor expedițiilor. Din cînd în cînd, pe aceeași cale a undelor, aceștia pot lua legătura cu familiile lor, prilej de imensă bucurie și pentru unii, și pentru ceilalți.

Sîntem invitați într-un birou spațios unde facem cunoștință cu diverși conducători de departamente ale institutului, care se arată satisfăcuți de sosirea noastră la timp pentru a putea participa la expediție (sosirea noastră abia în ultimele zile a dat emoții!). În continuare ni se oferă harta Antarcticii și o serie de informații pe care le așteptăm cu nerăbdare: facem parte din grupul «Vulcantar»¹⁾ a cărui misiune este deplasarea în insula Deception din Arhipelagul Shetland de Sud, unde există vulcani activi, pentru a determina compoziția și temperaturile emanațiilor de gaze vulcanice (fumarole), a colecta probe de condensate și sublimare ale acestora și a studia caracterul și evoluția activității vulcanice din această insulă. Durata misiunii este de aproape două luni.

Ne este anunțată componența grupului «Vulcantar»: dr. José Viramonte, conferențiar la Universitatea din Salta, Ricardo Sureda, asistent la Universitatea națională din Cordoba, Felipe Rivelli, student în geologie la Universitatea din Salta, și doi tehnicieni: Francisco Román Martínez și Hugo Spairani. Ultimii doi au plecat din Buenos Aires cu trei zile mai înainte pe vasul «Bahía Aguirre», pe care se află tot echipamentul, aparatele, utilajul și alimentele necesare. Pe acest vas ne vom îmbarca și noi peste trei zile în portul Ushuaia, situat în extremitatea sudică a continentului sud-american.

¹⁾ Forma prescurtată pentru «cercetări vulcanologice în Antarctica».

Eroii fotografiei: pescari din Țara de Foc și... crabi.

GRUPUL „VULCANTAR” ÎȘI IA ZBORUL SPRE SUD

Odată clarificate aceste lucruri este rîndul nostru a oferi amabilelor noastre gazde cîteva informații despre preocupările specialiștilor români în vulcanologie, și ele sînt ascultate cu mult interes. Le oferim harta geologică a țării, explicîndu-le principalele unități geologice și evoluția activității vulcanice de-a lungul istoriei pămîntului românesc. Subliniind interesul științific și practic pe care Carpații românești îl stîrnesc în rîndul vulcanologilor și faptul că României

îi revine onoarea de a organiza chiar anul acesta Simpozionul internațional de vulcanologie, cea mai importantă reuniune internațională de acest fel, colegii argentinieni se arată foarte interesați în a vizita țara noastră și a stabili contacte cît mai strînse cu specialiștii români. La încheierea vizitei la Institutul antarctic argentinian ne dăm întîlnire peste două zile, la 3 decembrie în zori, cînd vom pleca împreună la Ushuaia, în sud, aproape de Capul Horn.

În dimineața plecării din Buenos Aires, cercetători de cele mai variate profesii: geologi, oceanografi, meteorologi, medici, arhitecți așteptau plini de emoție și curiozitate

zborul spre sudul îndepărtat. Unii aflați la prima «aventură», alții trecuți de cîteva ori prin «ciurul» ghețurilor veșnice, formau un grup de vreo 20 de persoane, fiecare sub 40 de ani. Ei urmau să ajungă, folosind aceleși mijloace de transport, în Antarctica, la bazele «Esperanza» și «Petrel» sau în Arhipelagul Shetland de Sud.

Din centrul capitalei pînă la aeroportul internațional «Ezeiza», pe o distanță de aproape 40 de kilometri, străbătem orașul Belgrano, de fapt acum un cartier al «Marelui Buenos Aires», cel mai mare oraș de limbă spaniolă, cu aproape 9 000 000 locuitori. Orașul, situat pe țărmul sudic al giganticului estuar al fluviului La Plata, s-a întins pe o imensă cîmpie, «pampa». Privit dinspre fluviul cu apele turburi, galbene și nicidecum de argint («la plata»), cum era doar în imaginația conchistadorilor cu secole în urmă, Buenos Aires apare puternic și plin de dinamism, cu construcții gigantice; dinspre pampa, această impetuoasă viguroasă se estompează: orașul e mai degrabă plat și vast, dar înecat în verdeață, plin de prospețime. Aceeași imagine o păstra și cînd îl priveam din Boeingul 737 cu care ne deplasăm spre sud în acel început de decembrie 1972. După o oră de zbor ne găseam în centrul «imensității plate», la limita arbitrară a provinciei Buenos Aires cu provincia La Pampa — cuvînt care descrie o imensă pășune, cu vaste suprafețe cultivate și un sol foarte fertil. De fapt pampasul argentinian se întinde și mai spre nord, în provinciile Cordoba, Santa Fe, Entre Rios și Corrientes, și parcă se contopesc cu gaucho, personaj tipic argentinian din imensa cîmpie, sursă de inspirații pentru artele plastice, muzică și literatură. Capodopera gauchoului rămîne fără îndoială marele poem «Martin Fierro» al lui J. Hernandez. Desigur, pampa mai înseamnă vinatul bogat și în primul rînd vestiții cerbi regali și roșii. După un zbor de cîteva minute apar spre est, de sub un plafon de nori, țărmul Oceanului Atlantic, Golful Bahía Blanca și Rio Negro, care înseamnă trecerea de la pampa la meseta patagoneză și de la impozanta Cordilieră andină la faleza abruptă și plaja spre ocean. Nu trece mult și la orizont se conturează Cordiliera, în timp ce zburăm deasupra unui imens cîmp de sonde petroliere; este zona Comodoro Rivadavia. Ne aflăm în inima Patagoniei.

Gheorghe ISTRATE
Ioan TEODORU

Fotografii de Gh. ISTRATE

Fotografie de Radu CONSTANTINESCU

Decembrie 1942. Un vas de transport, călător prin mările Nordului, se frînge brusc în mijlocul apelor ca despăcat de o bardă nevăzută. Supraviețuitorii, pescuiți de un crucișător, istorisesc, uluiți, cum nava s-a rupt în două cît ai bate din palme și de la sine putere. Nimic în calea ei. Nici aisberguri submerse, nici torpile submarine.

În aceeași iarnă, în cîmpiile Ucrainei, zeci de tancuri naziste, prinse în corsetul unui ger de minus 50 de grade, încep să pocnească și să crape de la o clipă la alta ca niște borcane de compot răpuse de îngheț.

Friabilitatea carcasei de oțel, au stabilit ulterior specialiștii, a fost cauzată de către temperatura atmosferică extrem de scăzută.

Toate acestea se petreceau, așadar, cu trei-zeci și unu de ani în urmă, într-o vreme cînd inginerul Iulian Anghel, sudorul șef al Uzinelor de utilaj chimic «Grivița roșie», împlinise frumoasa vîrstă de patru ani.

— Problema comportării oțelului la temperaturi ridicate sau extrem de scăzute m-a pasionat în toți anii studenției. Friabilitatea oțelului a fost studiată și în perioada antebelică, dar în răstimpul ultimei conflagrații mondiale, mașinile de război construite de beligeranți și obligate să suporte capcanele neprevăzute, uluitoarele dezastre cauzate de ger au dovedit cu prisosință că metalul secolului nostru este încă departe de a fi tare ca... oțelul. În condiții de temperatură scăzută el devine casabil, se frînge ca un vas de porțelan, ca, știu eu, un bibelou gingaș pe care-l scăpăm printre degete. Și încă un amănunt: friabilitatea se propagă cu viteză sunetului. De fapt, problema rămîne deschisă pînă în zilele noastre. Ați auzit, desigur, întîmplări tragice cu poduri care se prăbușesc pe neașteptate în răstimpul sezonului rece. La noi în țară, controlorii de linie au descoperit nu o dată sinele de cale ferată rețezate de ferăstrăul înghețului.

— Deci, născut și călit la temperaturi extrem de ridicate, oțelul suportă mult mai ușor baia flăcărilor decît strîsoarea înghețurilor?

— Da și nu. Cînd e obligată să îndure temperaturi foarte ridicate, structura oțelului se poate deteriora prin creșterea excesivă a granulației.

— Deci... Una caldă, una rece. Dumneavoastră și colectivul pe care îl conduceți ați izbutit să domoliți capriciile oțelului și să realizați ceea ce pușini au izbutit să înlătuiască pe plan mondial. Ne referim la cele două mari agregate în curs de construcție: coloanele multistrat de înaltă presiune, necesare combinatelor chimice, și coloanele unei instalații de piroliză comandate de Grupul petrochimic al Piteștiului. Cititorii noștri sînt curioși să afle cum și în ce fel ați învins încăpăținarea oțelului. Să începem cu începutul. Ministerul Industriei Chimice s-a adresat întreprinderii dumneavoastră, iar dumneavoastră ca executant ați apelat la un for de specialitate, care avea datoria să vă furnizeze documentația și tehnologia de fabricație. Ce vi s-a răspuns?

— Faptele sînt consumate, mai bine să le lăsăm baltă.

— Ne vom informa din altă parte și tot vom publica răspunsul primit.

SUDORII GRIVIȚEI ROȘII ZECE DELEGAȚII DE SPECIALIȘTI STRĂINI

Interlocutorul nostru pare jenat. «De ce nu mă lăsați să vorbesc despre activitatea colectivului meu și mă obligați să turbur viața ușoară și somnul dulce al celor care știu și-au procurat o diplomă pentru a purta halat alb și titluri onorifice?» Nu mi-o spune, dar îi ghicim gîndurile, cercetîndu-i obrazul crispat și firul de zîmbet ițit în colțul buzelor:

— Mai bine vă spun un banc. Se zice că într-un institut de cercetări un cerc de specialiști s-au hoțărît să studieze detenta puricelui. Au așezat animalul pe un plan orizontal în fața unei linii de plecare și unul dintre cercetători a tras un foc cu pistolul de start. Puricele a sărit 7 centimetri. L-au luat, l-au așezat din nou la punctul de plecare, dar i-au rupt un picior. Foc! Și puricele a sărit 5 centimetri. L-au mai ologit de un membru și puricele s-a deplasat doar 2 centimetri. În sfîrșit, ultima probă, realizată cu un purice cu toate picioarele rețezate. Au tras specialiștii foc după foc dar parazitul a rămas locului. Concluzia cercetătorilor: puricele fără picioare nu... aude.

— O parabolă — înțelegem noi — cu funcționari ai institutelor de cercetări care-și propun teme ridice, ajung la rezultate lipsite de utilitate practică, propun soluții fanteziste sau ridică mîinile și se predau de îndată ce producția le solicită rezolvarea unor probleme dificile. — Dar pentru cititorii noștri și paragraful cu pricina, extras ad-litteram din scrisoarea-răspuns redactată de reprezentanții mai sus-citatului lor de specialiști:

«După informațiile pe care le posedăm sudarea secțiunilor mari și foarte mari (de la 90 milimetri în sus) prezintă la ora actuală probleme serioase în întreaga lume. Menționăm de asemenea că în țara noastră există o experiență foarte redusă în domeniul sudării unor table groase la vasele de presiune, grosimea maximă sudată pînă în prezent fiind de 90 milimetri.

(Și tot în paranteză fie spus și în afara discuției pe care am avut-o cu inginerul Anghel, sîntem informați de asemenea că tot domnia-sa a izbutit să efectueze pentru întia oară în România sudarea titanului, tema propusă spre rezolvare în 1974 (sic!) de către un institut

«specializat» din Timișoara.)

— Să reluăm firul evenimentelor. Deci, refuzați de forurile de specialitate, ați fost obligați să vă întocmiți singuri documentația și să întreprindeți cu mijloacele pe care le aveți probele și experiențele necesare. A trebuit, altminteri spus, să elaborați tehnologia de sudare la coloanele instalației de piroliză care, odată ajunse la beneficiar, vor trebui să suporte temperaturi de minus 160 grade, iar în cazul coloanelor multistrat, să sudați plăci de oțel, deci să le supuneți la temperaturile foarte ridicate produse de arcul electric și flăcările aparatelor de preîncălzire. Cum ați izbutit?

— Am muncit.

Izbucesc în rîs:

— Asta o știți fără să ne-o spuneți. Dar cum, prin ce mijloace?

— Oamenii noștri au lucrat, traducînd în fapte indicațiile secretarului general al partidului nostru: să ne îndeplinim sarcinile de producție cu un ceas mai devreme, să prindem timpul din urmă, să ne dinamizăm întreaga activitate, dar nu pe seama efortului fizic, ci printr-o mai mare investiție de inteligență, prin optimizarea procedeelelor tehnologice.

— Și totuși, citeva amănunte.

Din nou interlocutorul nostru pare deconcertat și vădit inoportunit de insistențele reporterului. «Am muncit mai bine, mai intens...» Și cam atît. Atît despre munca acerbă pentru domesticirea metalului, despre nopțile pierdute și eforturile supraomenești. Nimic despre experimentele repetate, soldate nu o dată cu eșecuri dramatice, nimic despre o activitate trepidantă, continuă, începută în vara lui 1972 și încununată cu succes abia la începutul acestui an. Sîntem nevoiți să apelăm din nou la cei care îl cunoșcînd de aproape.

— Cine este și cum îl cunoaștem noi pe inginerul Anghel? Personal i-aș spune copilul-minune al întreprinderii. Sosește în uzină la șase și pleacă acasă pe la 10-11 seara. De unde atîta forță, energie, putere de dăruire?

Și tovarășul Marin Voinea, secretarul comitetului de partid, ține să facă următoarele precizări:

— În primul rînd, pasiunea pentru meseria

aleasă. Pasiunea, singura capabilă să ordoneze, să potențeze talentul înnăscut, apcitudinile moștenite sau cîștigate. Apoi, deprinderea de a munci. Da, activitatea ordonată consacrată unui scop precis poate fi considerată o deprindere, care se cîștigă în ani de zile. Or, comunistul Iulian Anghel muncește de la patru-sprezece ani, cînd a intrat ca ucenic la Uzinele «Tractorul» din Brașov. A urmat liceul la seral și tot după orele de program a făcut și doi ani de facultate. Un drum spinos, trudnic, dar cu rezultate notabile în formarea omului destoinic și harnic, atît de propriu secolului nostru grăbit, care reclamă travaliu metodic, decizii clare și opțiuni ferme.

Am coborît apoi în secția de cazangerie pentru a sta de vorbă cu mai mulți colaboratori apropiați ai inginerului Anghel; sudorii Nicolae Bunea, Vasile Bizgă, Florea Opreșcu, Ion Toma, Ion Virivescu. De numele acestora se leagă în mare măsură realizarea coloanelor multistrat și a celor din instalația de piroliză. Bărbați între două vîrste, aleși printr-o riguroasă selecție dintre sutele de confrăți de breaslă și obligați să învețe într-un timp record un procedeu de sudură rar și dificil pe întreaga suprafață a Terrei. Cinci artizani care au izbutit să sudeze secțiuni de oțel de 280 milimetri (vă rugăm să recitiți scrisoarea «forului de specialitate»). Dar și de data aceasta am întîlnit oameni

CUM AU UIMIT ZECE DELEGAȚII DE SPECIALIȘTI STRĂINI

scumpi la vorbă pentru care o conversație cu un reprezentant al presei este o treabă mult mai anevoioasă decît 8 ore petrecute în costum de azbest și în corsetul unei călduri ce se apropie de punctul de fierbere al apei. Sudorii sînt oameni căcuți, obișnuiți să-și spună gîndurile în cuvinte puține. I-au făcut așa anii petrecuți în secția de cazangerie, unde suieratul podurilor rulante, mitralierele daltelor pneumatice, scrișnetul polizoarelor și bombardamentul ciocanelor i-au obligat să-și vorbească unul altuia la ureche, de citeva ori în opt ore de lucru și cu economie maximă de vocabule.

— De ce m-am apucat de o lucrare atît de dificilă? Ni s-a explicat că execuția în țară a subsansamblurilor cerute va aduce statului nostru economii de peste 100 milioane lei valută.

Ne reîntorcem în cabinetul inginerului Anghel.

— Lucrările de sudură realizate de colectivul dumneavoastră au stîrnit admirație unor delegații sosite din Olanda, Anglia, Franța, Republica Federală a Germaniei și din alte țări. Secția dumneavoastră a fost apreciată drept o «universitate a sudurii moderne».

— Da. Am avut un an bun.

— La cite spectacole de film și de teatru ați fost în acest răstimp?

— La nici unul.

— Nu vă felicitați.

— Într-o viață de om nu e loc pentru toate.

— Sîntem într-o zi de sîmbătă, s-a făcut ceasul cinci și am rămas singuri în tot acest imens palat administrativ. Ce program aveți pentru următoarele ore?

— Rămîn la birou să-mi rezolv corespondența.

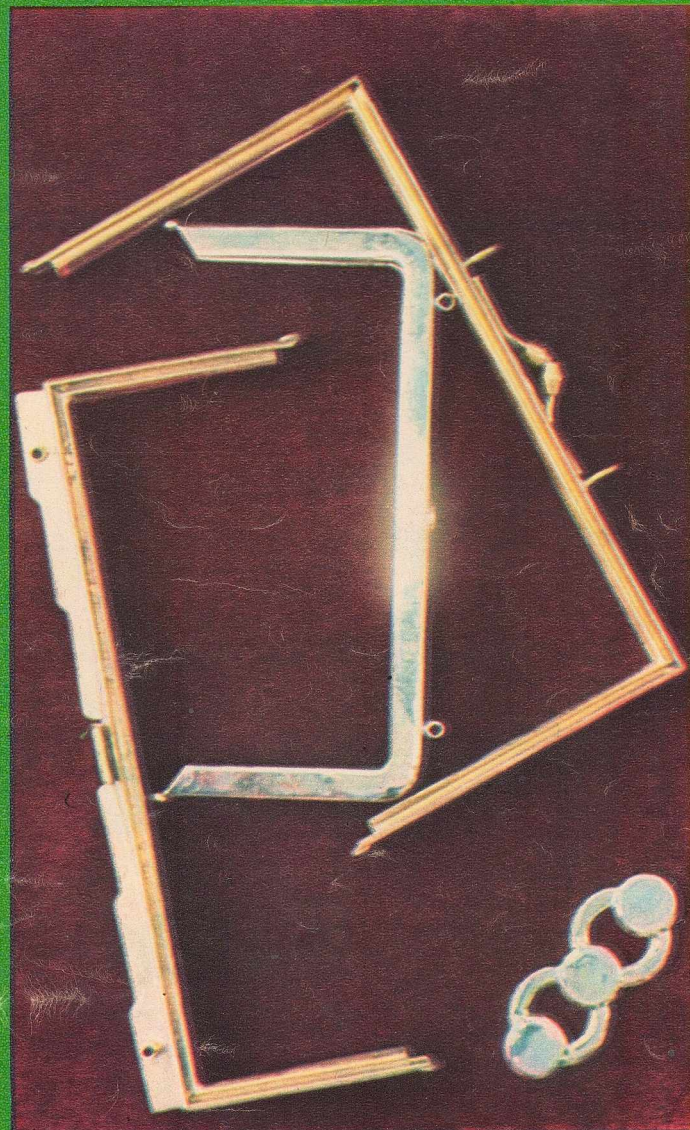
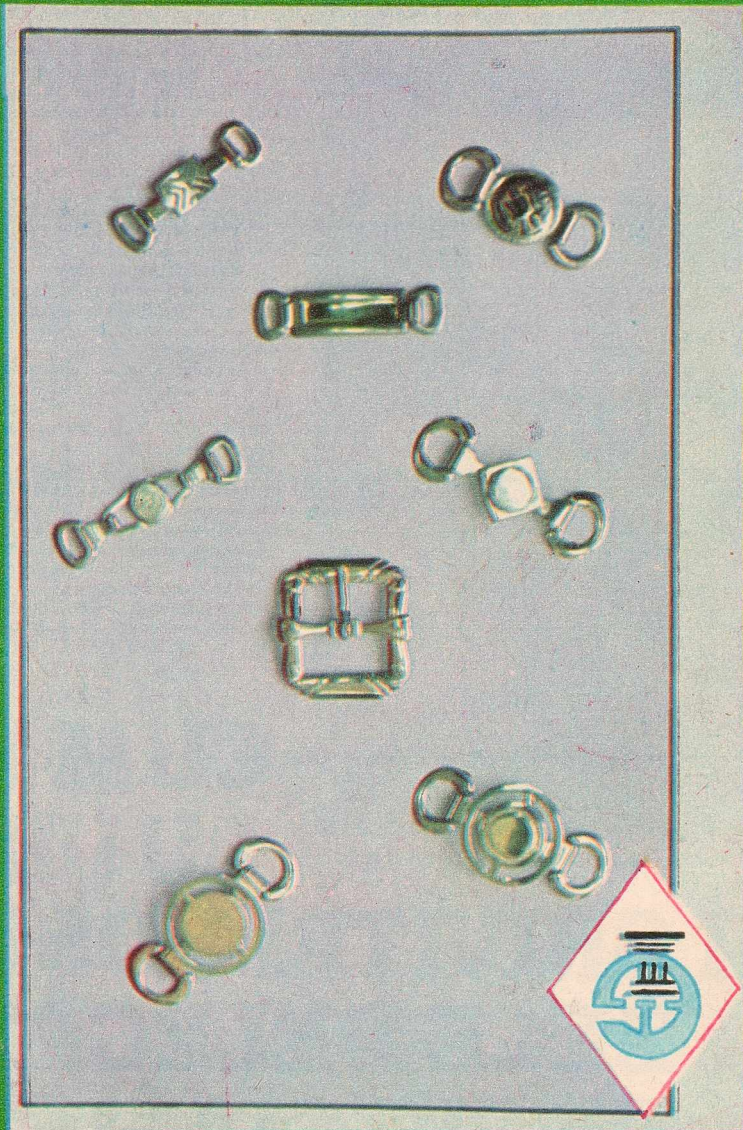
— Cînd pot să vă mai dau un telefon?

— Mîine.

— Mîine e duminică.

— Da, mă găsiți aici.

Vă reamintim numele acestui bărbat admirabil: Iulian Anghel, sudorul-șef al Uzinelor de utilaj chimic «Grivița roșie».

ÎNTRERPRINDEREA «11 IUNIE»

GALAȚI

Calea Prutului 50 A

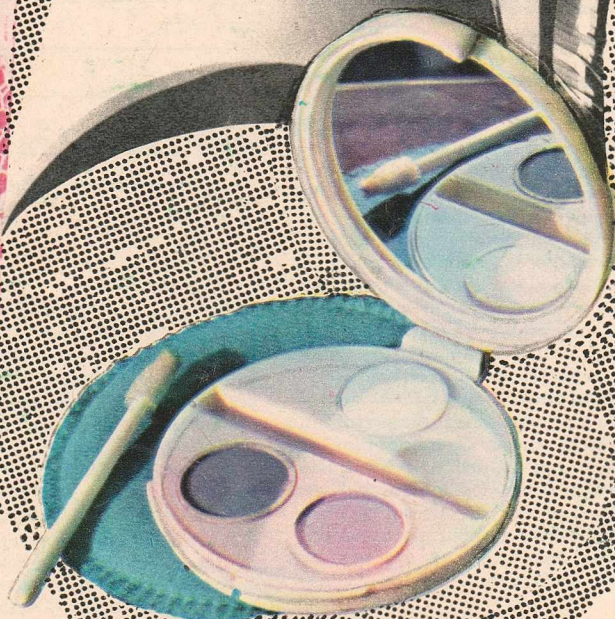
produce și livrează pe bază de comandă următoarele produse:

- Accesorii metalice pentru industria de încălțăminte, marochinărie și confecții.
- Mobilier industrial, bancuri de lucru,

- cărucioare de transport interfazic, containere metalice etc.
- Timplărie metalică — uși și ferestre.

*vreți să fiți atrăgătoare?
folosiți cu încredere noile produse
cosmetice :*

- *Apa de colonie Eva 1001*
- *Apa de colonie Eva 1002*
- *Apa de colonie Eva – Sublim*
- *Apa de colonie Eva – Perfect*
- *Parfum de toaletă Miraj*
- *Caseta Eva*
- *Pudre compacte*
- *Produse de machiaj*
- *Vopsele pentru păr*

cronica ringului

îți mulțumim, maestre!

Lucian Popescu a ieșit la pensie!

Iată o veste care răscolește sacul cu amintiri al celor mai vîrstnici dintre iubitorii sportului cu mînuși. Gîndul zboară cu mulți ani în urmă, cînd pe ringurile de la ciroul Sidoli, Romcomit sau de la Arenele romane se scriau primele pagini glorioase din boxul românesc. Dumitru Teică, Constantin Nour, Cristian Panaitescu, Dumitru Călinescu, Petre Mihai și alți pionieri ai sportului cu mînuși din țara noastră sînt de cîțiva ani venerabili pensionari. Acum a venit rîndul mai tînărului lor coleg Lucian Popescu să-și ocupe locul printre ei, încheind plutonul primei generații de boxeri români. Oamenii aceștia, cu părul alb, au fost în tinerețe cei dinții care au îndrăznit să urce în «careul magic», pentru a le demonstra străinilor că și flăcăii de la poalele Carpaților pot străluci într-un sport pe care francezii l-au numit «nobila artă». De numele fiecăruia dintre ei se leagă fapte și întîmplări care au pus bazele scriemei pugilistice la noi, care au făcut să se vorbească despre sportivii României.

Dintre toți aceștia, «mezinul» Lucian Popescu a fost un adevărat magnific al ringului. Așa spun toți cei care l-au văzut boxînd. Și afirmația are acoperire în aurul celor trei titluri de campion al Europei pe

care le-a cucerit, stabilind o performanță neegalată pînă în prezent de nici un alt boxer român. La 7 iunie 1930, cînd nu avea decît 18 ani și jumătate, Lucian Popescu i-a luat centura de campion european la categoria muscă francezului Kid Oliva, după zece reprize de luptă în care compatriotul lui Carpentier a făcut cunoștință cu poadea de cîteva ori. În septembrie 1931, la Arenele romane, un alt campion al Europei își pierde titlul la București în fața lui Lucian Popescu. Este vorba de «cocoșul» spaniol Carlos Flix, care a cedat la puncte după ce în rundul 13 a scăpat de K.O. ca prin urechile acului. Al treilea titlu continental l-a cucerit Lucian Popescu atunci cînd specialiștii de peste hotare considerau că «vedeta de la București» e la apusul carierei. În vara anului 1939, belgianul Phil Dolhem — campion european la categoria pană — cedează titlul boxerului român după ce, literalmente, a fost martelat de directă de stînga a acestuia...

Noi am avut numeroase prilejuri să-l vedem pe antrenorul emerit Lucian Popescu îndrumîndu-și elevii din colțul ringului. Nu vom uita însă niciodată seara de 8 iunie 1969, cînd, la Patinoarul 23 August, Lucian Popescu l-a condus magistral pe Aurel Dumitrescu, care a cîștigat în stil de mare campion titlul european la categoria cocoș...

Pentru toate succesele obținute ca sportiv, pentru toate cele realizate ca antrenor, maestre Lucian Popescu, îți mulțumim!

Petre HENT

FOTOGRAFIE DE EPOCĂ. În plină glorie, Lucian Popescu este invitat în 1932 la Paris. Iată-l antrenîndu-se în sala Wagram cu campion mondial Al. Brown-Panama. Printre spectatori, în centrul imaginii, celebrul șansonetist Maurice Chevalier.

înaintea derbiului de la Craiova, echipa dinamo-bucurești a susținut un meci de verificare cu echipa revistei «flacăra»

Aflată în febra pregătirilor pentru sezonul în aer liber, echipa de fotbal a revistei «Flacăra» a susținut marți, 20 februarie, în sala Dinamo un meci de verificare în compania actualilor lideri ai Diviziei naționale A. Jucătorii dinamoviști s-au dovedit niște sparring-parteneri utili și bine inspirați, opunînd o lăudabilă rezistență cunoscutului sextet: Cavai (care l-a înlocuit pe titularul

Cezar Ivănescu, ușor demoralizat), Marin Florea, Mihai Ungheanu, Iulian Neacșu, Dorin Tudoran, Adrian Păunescu. După cum se vede, din cauza entuziasmului nu s-a putut juca decît în echipe de cîte șase jucători. Tot ceea ce nu le-a reușit jucătorilor de la «Flacăra», le-a reușit dinamoviștilor; mai ales înscrierea unui anumit număr de goluri. Refuzînd propunerea glumeață a antrenorului Ion Nunweiller («dacă ne aranjați meciul de la Craiova, vă asigur victoria meciului de azi»), echipa «Flăcării» a creat, așadar, toate premisele unui derbi loial și înverșunat. «Flacăra» va fi prezentă la meciul din cetatea băniei și vă va informa despre tot și despre toate. Pînă una alta, menționăm, mai ales pentru supporterii craiovenilor, că în meciul de marți cei mai în formă dintre jucătorii dinamoviști au fost Moldovan, Radu Nunweiller, Dumitrache, Lucescu și Constantinescu. Dinu nu a participat la menționata întîlnire, pentru a fi cît mai prezent în meciul de la Craiova.

T. DORIN

tenis

prea puține competiții de anvergură

Frumusețea jocului, Țiriac și Năstase, Cupa Davis, televiziunea, sîring tot mai mulți iubitori ai tenisului pe terenuri. Au fost cîteva sute, acum sînt cîteva mii și, poate, ar fi mai mulți dacă producția mărită a Fabricii de rachete din Reghin nu s-ar lăsa mult așteptată.

Tineri și vîrstnici vin pe terenuri cu dorința de a se mișca în aer liber și de a se întrece. Întrecerea dezvăluie tuturor adevărata frumusețe a jocului, antrenînd deopotrivă fizicul și mintea. În tenis, competiția a devenit, după cum se poate ușor remarca, principalul mijloc de perfecționare.

Jucătorul modern consacră trei sferturi din activitatea sa competiției și numai un sfert antrenamentelor. În lume se organizează campionate pentru toate categoriile de jucători, pentru începători și avansați, pentru copii și veterani, pentru artiști, medici etc.

sportul de masă

educația fizică și sportul școlar

Condițiile civilizației contemporane și sportivele ei, marcate de inserția cuceririlor științei, tehnicii și culturii în toate sferile și domeniile vieții și activității sociale, impun o corespunzătoare reconsiderare a concepțiilor cu privire la locul și rolul sportului în societate și la contribuția lui în procesul formării și dezvoltării omului modern. Concomitent se cer a fi regîndite și reasezate infrastructurile instituționale și organizatorice.

În acest context, o atenție cu totul specială merită să fie acordată problemei locului și funcționalității ce se conferă educației fizice și sportului în cadrul școlii de toate gradele. Deși, de multă vreme, virtuțile educative ale sportului au fost recunoscute, problema este actuală, intrucît realități evidente demonstrează că nici pînă astăzi posibilitățile educaționale ale acestuia n-au fost pe deplin valorificate. Sub acest raport, cu toate că, în plan teoretic, educația fizică și sportul școlar nu mai sînt considerate «dexterități» sau discipline școlare auxiliare, cu toate că în planurile de învățămînt ale diferitelor tipuri de unități de învățămînt se asigură o anumită pondere educației fizice și sportului, iar programele după care se predau aceste discipline sînt din ce în ce mai atent elaborate și mijloacele materiale afectate înregistrează o curbă mereu ascendentă, rezultatele pe care le obținem nu pot fi considerate satisfăcătoare.

Între mulți alți factori care au concurat la perpetuarea acestei situații, unul ni se pare a fi esențial: nici pînă astăzi nu s-a reușit o integrare organică a activității de educație fizică și sporti-

La noi, din păcate, această importantă parte a activității de tenis este încă deficitară. Numărul celor care participă la competiții nu depășește 400, iar jumătate din ei susțin mai puțin de 10 meciuri anual. Campionatul național pe echipe mixte, în care se întrec aproximativ 100 de juniori și junioare, seniori și senioare, și-a făcut datoria ani de-a rîndul.

În ultimul timp însă a apărut un fenomen firesc, există cluburi care, prin specificul lor, pot favoriza activitatea seniorilor și cluburi sau asociații care-și îndreaptă atenția în special asupra copiilor și juniorilor. Credem că a venit momentul organizării de campionate naționale, — pe echipe —, separat pentru juniori și separat pentru seniori. Se va da astfel posibilitatea afirmării unui număr mai mare de elemente de perspectivă.

În afara concursurilor tradiționale, organizate anual de F.R.T., există foarte puține competiții amicale și oficiale. Sînt ignorate aproape complet «campionatele de casă», după sistemul provocării jucătorului superior clasat, întîlnirile amicale intercluburi, ceupele comemorative, concursurile cu handicap etc.

Preocuparea pentru mărirea numărului de concursuri trebuie să stea alături de preocuparea pentru mărirea numărului de terenuri, rachete și mingi.

Numai astfel campionii noștri nu vor mai fi, peste cîteva ani, un produs al hazardului, ci al unei selecții științifice.

Ștefan GEORGESCU
antrenor

vă în procesul general de formare a personalității tînărului; legăturile dintre educația fizică și celelalte componente ale educației rîmîn încă, în multe privințe, legături superficiale, artificioase și nu înregistrează procesul obiectiv de aprofundare reclamat de nevoile realizării la nivel superior a obiectivelor lor comune. Într-un fel sau altul și astăzi educația fizică și sportul se mai practică în școală doar ca activități compensatorii, de recreare sau, nu de puține ori, de obligație de la care nu te poți sustrage din cauza unor restricții administrative.

Or, pentru a se putea valorifica superior resursele formative ale educației fizice și sportului în școală, este necesar ca toți cei ce au atribuții și responsabilități în acest domeniu, începînd de la factorii de conducere și decizie pînă la cei de execuție, să fie unanimi în a considera că sportul și educația fizică nu-și pot îndeplini pe deplin funcțiile educative decît atunci cînd ele sînt îndreptate în mod conștient și sistematic spre cultivarea acelorăși dispoziționalități și atitudini morale, afective și voliționale ale personalității tîneretului, atît prin exerciții fizice, cît și prin exerciții de activitate intelectuală sau muncă practică. Adică, atunci cînd se va înțelege și accepta adevărul că exercițiile și activitatea de educație fizică nu se situează în nici un fel, din punct de vedere al «încercăturii» lor educaționale, mai prejos decît celelalte categorii de exerciții și activități care concură la cultivarea și dezvoltarea personalității tîneretului.

Conf. univ. Ștefan COSTEA

confidențial

pentru dumneavoastră următoarele secvențe: Dobrin: După cum o văd eu, echipa cea mai bine echilibrată, pe compartimente, din campionat este Steaua. După mine, e favorita nr. 1 în lupta pentru titlu.

Constantin: Tătaru a redevenit ambițios ca altădată, Aelenei și Dumitriu IV sînt refăcuți — semnele sînt bune. Ne grăbim... încet, dar sigur. Un campionat nu se cîștigă într-o săptămîină și nici o echipă puternică nu se consolidează într-o lună.

Halagian: Campionatul nu-l mai putem lua. Ne propunem însă o consolare de marcă: să privim, la vară, «Cupa României» într-una din vitrinele Piteștiului.

Meci amical de atracție, duminică trecută, pe unul din terenurile complexului sportiv Ghencea, onorat, printre alții, de președintele F.R.F., Mircea Angelescu, de cei doi antrenori ai reprezentativei, Valentin Stănescu și Robert Cosmoș, și de cîteva mii de spectatori, care au înfruntat noroiul pînă la glezne (și chiar mai sus) pentru a vedea la lucru pe actuala campioană, F.C. Argeș, și pe una din principalele pretendente la titlul actualiei ediții, Steaua. A fost o partidă de culoare. — la propriu și la figurat —, jucătorii celor două echipe reușind, în condiții cum nu se poate mai vitrege, o frumoasă pledoarie pentru fotbal.

Din discuțiile purtate după joc, am «decupat»

Dumitru: După un tur de acomodare la Steaua, acum mă simt bine din toate punctele de vedere și cred în împlinirea unor mari proiecte: 1) cîștigarea titlului cu Steaua; 2) calificarea reprezentativei noastre în turneul final C.M. Argumentele mele la «punctul doi» — revenirea lui Dumitrache, care merge din ce în ce mai bine, și capacitatea echipei de a juca ofensiv bine.

fotbal

«să jucăm pe românește, cum ne e firea!»

Unul dintre marii «fabricanți de talente» din fotbalul românesc, antrenorul Ștefan Cîrjan, — omul care i-a descoperit și i-a lansat pe viitorii «emeriti» Ozone și Constantin, ca și pe Paraschiva și pe Dinulescu — îmi spunea nu demult că prima boală de care suferă fotbalul românesc este imitația. «Ne place atât de mult cum joacă englezii, vest-germanii sau italienii, încît sîntem gata să ne convertim admirația într-o copie a jocului lor. Tristetea începe însă de la capacitățile diferite de «copiere» ale antrenorilor față de cele ale jucătorilor. Poți să gîndești ca Ramsey, Schön sau Herrera, dar este infinit mai greu să te angajezi ca Bobby Moore sau Ball, Netzer sau Overath, Mazzola sau Facchetti. Ca să nu spun că tiparele altora de joc ni se potrivesc, uneori, nouă așa cum ni s-ar potrivi pantofii încălțați invers, dreptul în piciorul stîng și stîngul în piciorul drept».

«Conceptia» încălțatului pantofilor invers se poartă cu destulă ambiție, confirmată atât de declarațiile «tehnice» ale unor antrenori, cît și de modul de exprimare a echipelor pe teren.

Promovînd mecanic jocul de angajament al englezilor sau al vest-germanilor, se uită, uneori, de pildă, că Dumitrache nu poate juca în genul lui Gerd Müller și nici Dobrin ca Netzer, și asta nu pentru că cei doi «D» ar fi handicapați de clasă, ci pentru că au altă structură, sînt altfel făcuți și pot altfel, în alt mod, să joace foarte bine.

Tot Ștefan Cîrjan îmi spunea : «...dacă, spre exemplu, i-ai fi obligat pe Ozone să se angajeze pe tot terenul, să facă și marcaj, să facă de toate, dacă i-ai fi cerut, cu alte cuvinte, să fie un luptător, aș fi scos, probabil, din el un bun jucător de divizia B».

Greșit ar fi dacă rîndurile de mai sus ar fi interpretate ca un îndemn de a-i scuti pe unii dintre fotbalistii noștri de la regulul de perfecționare multilaterală care le este prescris și cerut absolut legitim. Ele se vor exclusiv un apel la valorificarea «primei naturi» a jucătorilor noștri cu har,

chiar și în condițiile «grefei» unor altor însușiri necesare, valoroase. Să nu-l punem pe Dumitrache să joace ca un «buldozer» (pentru că nu poate — el rămînd, oricît l-am chinui, să zicem, cu halterele, un «vîrf de scînteie») și nici lui Dobrin să nu-i cerem să are tot terenul (à la Netzer), pentru că în repriza a doua va «disparea» (ca la Belgrad, în meciul al treilea cu Ungaria) precum o cometă.

Și pentru că e vorba de potirivri, am vrea să credem, de asemenea, că ofensiva... ofensivei declarată de Valentin Stănescu este (în afara considerentelor de eficiență) și rodul concluziei că jocul pe atac se potrivește — temperamental — mai bine fotbalistilor români, oricînd mai dispuși să se avînte spre poarta adversă decît să combine, stăruitor, la mijlocul terenului.

Angelo Niculescu spunea cîndva, cu teme, că fotbalistii noștri au învățat jocul în zona mediană, deprinderea lui reprezentînd o etapă necesară în creșterea echipei reprezentative. Și pe baza acestui beneficiu s-a trecut acum la cultivarea jocului ofensiv, singurul apreciat (în lume) a fi în stare să rezolve criza fotbalului internațional, să-l reaseze pe orbita progresului.

Vrînd-nevrînd, ajung la același Ștefan Cîrjan care spunea: «Să jucăm pe românește, cum ne e firea. Să atacăm, o echipă română care atacă este de trei ori mai competitivă decît una care se apără».

Marius POPESCU

P.S. Dacă am fi văzut în campionatul englez o partidă atât de dramatică, de «plină» ca Rapid—Universitatea Craiova, am fi vorbit, fără îndoială, în interminabile superlativ despre ea. Cu mici excepții, acest joc absolut memorabil a fost fals taxat ca un accident al Rapidului.

Ori ne «englezim» pînă la încheietura șiretului, ori exact invers...

cititori-comentatori

rețeta ajax

«Iradiați» cu fotbal, am trăit în anii din urmă metamorfozele sale inedite, din zodia spectacolului spre aceea a rezultatului, păstrîndu-și însă nealterată puterea de atracție. Contemporani cu marele Real (dirijat de «rex» Di Stefano), cu Internazionale (și «dresorul» său — controversatul H.H.), cu Celtic și Benfica, am asistat mereu la înlocuirea idolilor cu jambiere. Am ajuns azi la contemporanul cel mai en vogue, olandezul zburător al gazonului, Cruyf, slujitorul dezinvolt al clubului Ajax. Nume mitologic, investit cu puteri nebănuite de «ajax»-ii prezentului, clubul din țara lalelelor, aflat în mariaj durabil cu triumful, ne-a dat o nouă probă a inatacabilei sale rețete de succes.

Avînd conștiința valorii lor, discipolii distinsului nostru conațional Ștefan Covaci nu uită nici un moment că păstrarea la cote

înalte cere dăruire și exclude compromisul.

Salutară mi se pare persistența succesului, deoarece se sprijină pe un argument deosebit: personalitatea jucătorilor. Jucătorul nu cunoaște rigorile controlului școlăresc al antrenorului, pentru simplul motiv că acesta nu e necesar. Cruyf și colegii săi știu exact valoarea somnului, a alimentației, a antrenamentului individual... vizibil sau nu, a bunului simț. Vedetele — ei știu bine asta — riscă să părăsească soclul la primul indice de concesiie.

Toate ar putea să îndemne la reflecții și pe prietenul meu, concetățeanul Cornel Dinu (singurul pe care Covaci îl vede capabil să reziste turnirurilor de la Ajax), și pe inco-rigibilul Răducanu (munte de talent și infantilism) și pe Dumitrache (stîns prematur) ș.a.m.d.

Pentru că fiecare succes al lui Ajax mi se pare o lecție vie, care trebuie odată și odată să molipsească băieții noștri, prea dispuși să se mulțumească cu repere apropiate.

Lucian GRIGORESCU
Tîrgoviște

împotriva pauzelor din fotbalul românesc (II)

Încercam în primul articol cu acest titlu («Flacăra» nr. 12 din 17 martie a.c.) să subliniez însemnătatea calendarului competițional.

Rolul principal al întocmirii calendarului revine federațiilor. Ele se servesc, în acest scop, de:

I. **Criterii metodice:** a) cuprinderea, pe competiții diferențiate, fotbal de performanță, baza de masă a performanței, cupa, campionatul de juniori etc.; b) sincronizarea competițiilor interne (campionate republicane cu cele ale elevilor și studenților privind juniorii) cu succesiunea competițiilor externe amicale și internaționale; c) asigurarea continuității concursurilor; d) calendarul echipelor naționale cu perioadele lor de pregătire centralizată sau necentralizată.

II. **Criterii climatice** decurgînd din împrejurarea că temperaturile ridicate din vară împiedică buna desfășurare a partidelor la lumina zilei, iar gerul și zăpada iernii îngreiază competițiile în aer liber (de fapt nu atât temperatura cît faptul că terenurile de joc devin uneori impropprii, acolo unde gospodarii n-au găsit, ani de zile, mijloacele necesare atenuării asperităților climatice).

III. **Criterii economice** dictate de competiții nerentabile (campionat de tineret și juniori paralel cu cel divizionar A etc.), de numărul prea mic de jocuri în detrimentul unei lungi perioade de inactivitate și așa mai departe.

IV. **Criterii organizatorice** care să asigure competitivii, datorită valorii, drepturile cîștigătoare. Este vorba de competiții în piramidă la a cărei bază să figureze multe eșaloane competiționale, în timp ce în vîrf selecția să fie foarte riguroasă făcută printr-un număr nu prea mare de echipe. Privit așa, calendarul nu are nici un motiv să nu poată fi făcut pe perioade de mai mulți ani, asigurînd greutatea metodică, de profunzime științifică, garantînd fotbalistilor, echipelor, că singurã valoarea este în măsură să le confere măiestria sportivă și promovarea sau retrogradarea tehnică în competiții.

Cu alte cuvinte, însemnătatea calendarului constă în: **garanțarea continuității, a durabilității și a ritmicității.**

Stabilindu-se foarte precis etapele (datele) pe lîngă educația și seriozitatea ce se obțin în pregătire se confirmă că fotbalul vine să servească calitatea și nu așa-zisele interese de moment, de culise etc.

Din nefericire, ne numărăm printre puținele țări (federații) din lume care n-au reușit să racordeze fotbalul la cerințele lui vitale. De cînd mă știu în fotbal, Federația română nu și-a onorat niciodată, de la cap la coadă, calendarul întocmit și publicat. Fără să mai vorbim de cel de perspectivă fixat pe 2—3 ani înainte. Uneori, bizar chiar, se schimbă pînă și data de reînțepere a returului; fără să mai vorbim de datele cupei lăsate la cheremul «funcționarilor» sau «voluntarilor» și ca atare modificate chiar și în cursul unei... zile.

Dar însemnătatea calendarului mai constă și în: sincronizarea calendarului cluburilor (campionat, cupă — interne și internaționale) cu cel al echipelor naționale pentru ca jucătorii să poată corespunde la cel mai înalt nivel în momentele-cheie; și verificarea practică a metodelor, mijloacelor folosite de tehnicienii, de toți cei care concură la realizarea fotbalului autohton. Aceasta, în credința că numai clubul este în măsură să producă pe jucătorul de elită sau că, lucrînd în perspectivă, ai posibilitatea să asiguri sportivilor pînă și fișa proprie a bioritmului.

Așadar, formarea calendarului intern și extern impune o gîndire metodică și ea rezultă din cunoașterea relațiilor de timp și spațiu din pregătire în concurs, frecvența acestora și intervalele care le separă, succesiunea și gradul lor de dificultate. Pentru că efortul la fotbal este specific solicitărilor repetate, legate de caracterul ritmic al întrecerilor, cu precădere competițional. Timp de 8—9 luni pe an i se cere fotbalistului să fie constant într-o stare de echilibru la un nivel foarte înalt; solicitarea și refacerea organ-

mului său formează laturile unui singur fenomen care să-l impună la cel mai ridicat parametru competitiv. Deci, cu atît mai mult, gîndirea metodică reclamă cu insistență — pentru o bună reușită pe toate planurile — evitarea interferenței în viața competițională a echipelor și loturilor. Chiar mai mult — insistența asiduă pentru a grada, a pivota în jurul anumitor meciuri, anumitor competiții. Concomitent nu trebuie renunțat la cantitatea numerică a jocurilor, cunoscînd că din cercetările fiziologice, biochimice, nervoase etc., omul nu «crapă» pînă la 1 200 de ore de lucru anual. Noi nu credem că atîngem 400 de ore efectiv de lucru, cu jocul competițional cu tot!

Dacă așa stau lucrurile, trebuie să recunoaștem că noi am făcut prea puțin ca să nu zic nimic pentru ca acest «calendar competițional» să fie un element de bază în organizarea și dezvoltarea fotbalului nostru. De cele mai multe ori nici n-am știut că nu mărirea numărului de echipe la eșaloanele A și B este în măsură să puncteze progresul. Aceasta pentru că cei 11 titulari ai naționalei trebuie să fie selecționați dintr-o competiție foarte concentrată; ceea ce ar corespunde la noi cu circa 12—14 echipe (în timp ce italienii au 16 echipe, portughezii idem, R.F. a Germaniei 18, R.D. Germană 14, Suedia 12, Cehoslovacia 16, U.R.S.S. 16). Și chiar acum ignoranța încă mai dănuie din moment ce se urmărește să se mai mărească numărul de echipe, în loc să se micșoreze și chiar să se desființeze așa-zisul «tineret». Neștiutorii, dacă ar face numai un simplu calcul, ar cunoaște că 9 luni a 4 săptămîni pe lună dau 36 de duminici, adică 30 etape necesare pentru un tur și retur (la un campionat cu numai 16 competitori), plus etape de cupă — pe ideea a două jocuri, plus date pentru jocurile echipei naționale, plus datele din mijlocul săptămînii pentru cupa campionilor, cupa orașelor tîrguri etc., deci ar putea eșalonul superior să ajungă la circa 50—60 de jocuri oficiale; adăugînd și pe cele amicale, din perioada pregătitoare sau din cursul săptămînii cînd ies din diferite mari competiții, putem afirma că există posibilitatea umplerii datelor cu jocuri. Chiar și atunci cînd campionatul nostru ar începe la 1 septembrie și s-ar termina la începutul lunii iunie, cu o mică întrerupere, dictată de sărbătorile de iarnă. Luna iunie să rămîna afectată concediului, refacerii și tratamentelor, iar în cursul lunilor iulie și august să se facă pregătirea generală și specială cum trebuie, în stațiuni ozonizate. Altfel, fracționînd pregătirea și competiția pe mai departe, diluînd-o, prin mărirea competitorilor, nu facem decît să păstrăm fotbalul și fotbalistii departe de jocul competițional care le formează trăsăturile cerute de lupta aspră pentru puncte. Să ne pregătim mai mult decît să jucăm (și să nu ne intereseze foarte multe luni din an «rezultatele», ci «problemele metafizice» cum bine sesiza Belphegor într-un material publicat în paginile ziarului Sportul) e ca și în muzica lăutarului care cîntă după ureche!

Argumentele cu clima trebuie să dispară în fața obiectivului potrivit căruia fotbalului nostru i se cere să se întîlnească în decembrie, ca și în februarie, cu englezii, italienii etc. și că la aceste date adversarii sînt în plină competiție iar noi sîntem cu testul Cooper în buzunar, obținut prin văile și dealurile țării. Slavă Domnului că și la Milano, Londra, München este zăpadă în lunile cu pricina, numai că cluburile noastre nu știu a se gospodări, nu-și îngrijesc bazele sportive, nu le fac să fie bune de joc; pentru că acolo unde joacă se și antrenează. Este ridicol să constatăm că în toată lumea terenul de joc este al echipei de categorie superioară, că pe el intră numai cînd se joacă pe puncte. Iar la noi, fie el și orașul Galați care are un club profilat numai pe fotbal, n-are nici măcar un singur teren propriu de antrenament. Curată dotare... Sau parafrazîndu-l tot pe Belphegor: «basm de vorbe frumoase»...

Constantin TEASCĂ

semnal extern

petrol

Noțiune, în multiple sensuri, incendiară pentru relațiile internaționale intercapitaliste pe parcursul ultimului secol, petrolul reintră în scena occidentală într-un rol de prim-plan. De data aceasta valoarea petrolului este invocată pe teren pur economic, însă cu o insistență mereu crescândă. S-a ajuns pînă la a se vorbi în ultimele săptămîni în întreaga presă occidentală de «foamea de energie». În termeni fără echivoc, Richard Nixon s-a adresat Congresului Statelor Unite avertizîndu-l asupra seriozității situației: «Trebuie să facem față unei realități dure — a spus președintele. Statele Unite consumă acum mai mult decît produc». Denumind prioritățile economice ale noului său mandat, el a menționat între acestea balanța energetică. Pentru prima oară în ultimele două decenii, guvernul S.U.A. a autorizat o sporire a importurilor de petrol în acest an pînă la 35% din nevoile de combustibil ale țării. La ora cînd scriu aceste rînduri, teleimprimatoarele agenției «France Presse» transmit comunicatul Institutului american al petrolului care anunță diminuarea rezervelor de petrol și de gaze naturale ale S.U.A. în 1972. Rezervele sigure, exploatabile, ale țării se cifrează actualmente la 4,9 miliarde de tone petrol și la 7,53 miliarde de mc de gaze naturale. Reproduc comentariul «France Presse» la aceste cifre: «Anunțarea acestor diminuări nu va face decît să dea apă la moară profețiilor unei apropiate grave crize în aprovizionarea cu energie a S.U.A.». După cum s-a văzut, profeții nu șomează.

Dacă actualmente principalul înfometat de petrol este S.U.A. (cărui Venezuela și Canada îi livrează de pe acum cantități însemnate), o situație asemănătoare se profilează și pentru Europa occidentală. O spunea sub titlu «Noul razboi al petrolului», săptămînalul parizian «l'Express»: «Dependența (Europei occidentale — n.n.) față de petrol va crește și chiar se va accentua pînă în 1985. Experții apreciază că în cazul în care producătorii ar spori la maximum capacitățile lor de producție, în 1985 va fi nevoie de un supliment de 235 de milioane de tone extrase din fundul mărilor pentru a se satisface cererea. S.U.A. mai găsesc încă în subsolul propriu esențialul consumului lor. Situația, chiar dacă este pe cale de a se deteriora, nu va fi niciodată atît de dramatică precum a Europei (occidentale — n.n.), care trebuie să importe cvasitotalitatea necesarului său».

Dacă acesta este foarte în mare tabloul situației care pune petrolul în rolul actorului principal, există, dincolo de considerentele tehnice și științifice și de aspectul balanței energetice, un motiv determinant care face întreaga ecuație atît de neplăcută în capitalele occidentale. Este ofensiva țărilor producătoare de petrol în apărarea drepturilor lor asupra resurselor proprii începînd cu acela de a le naționaliza și pînă la cererea privind creșterea procentajului ce le revine din exploatarea bogățiilor naționale. În această direcție toate cercurile interesate au urmărit cu maxim interes reuniunea extraordinară care s-a ținut acum cîteva zile la Viena, a Organizației țărilor exportatoare (OPEC) pentru a pregăti conferința din vară care va analiza amplitudinea evoluției de pe piața petrolului.

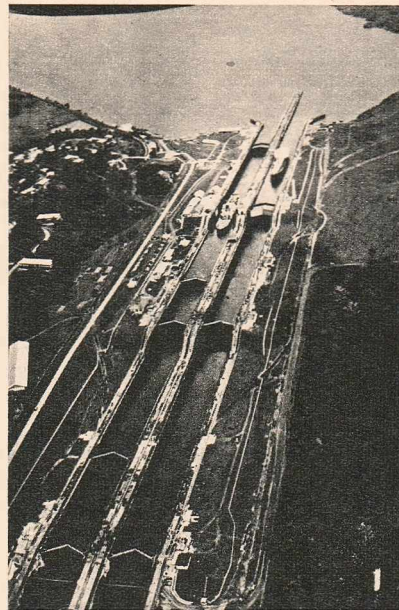
În capitalele occidentale se manifestă îngrijorare că țările OPEC ar putea formula — după cum lasă să se întrevadă exemplul recente majorări a prețului petrolului venezuelean — noi revendicări la contracte în raport cu seismele crizei monetare care a afectat principalele state capitaliste. «În presa economică internațională se vorbește mult despre rolul pe care l-au avut șecii din Orientul Mijlociu în criza monetară» («La Stampa»). Cu toate că acel celebru cartel al marilor companii petroliere occidentale — creat printr-un acord din 1928, secret și azi — rămîne redutabilul interlocutor al statelor producătoare, la Washington s-a lansat — deocamdată doar exploratoriu — «ideea unei asociații a principalelor țări consumatoare de petrol pentru a contracara influența crescîndă a OPEC» (A.F.P.). La rîndul lor, «responsabilii politicilor petroliere ale țărilor Pieței comune lărgite se întrunesc periodic spre a face față aceeași ofensive a producătorilor». Miza care mobilizează atenția atîtor cercuri finanțare și economice? Una singură: «primejdia de a plăti petrolul peste costul său, după ce l-au plătit atîta vreme sub prețul său!» (l'Express).

Ce ar mai fi de adăugat? Poate vechiul adagiu franțuzesc: fiecare la rîndul său.

Cristian POPIȘTEANU

PANAMA: canalul și mai mult decît atît

Tăind de-a curmezisul teritoriului panamez, canalul lung de 81 kilometri (fotografia 1) menit să permită navelor să ajungă direct din Atlantic în Pacific — fără a mai ocoli pe la Capul Horn, bîntuit de furtuni ce constituie spaima navigatorilor — a devenit de mai multă vreme un «punct nevralgic» al relațiilor panamezo-americane. Prin interpretarea și aplicarea unilaterală a tratatului din 1903, Statele Unite au creat de facto, încălcînd suveranitatea Republicii Panama, un teritoriu care (respectiv cei 2 000 kilometri pătrați ce constituie zona canalului) s-a transformat într-o enclavă de tip colonial, știrbind integritatea teritorială a țării. În plus, deși această cale de navigație ar fi trebuit — cum se releva într-un studiu recent al Comisiei Economice pentru America Latină — să constituie una din resursele de bază ale statului panamez, acesta nu a reușit să obțină din exploatarea canalului decît 1,9 milioane dolari anual, în timp ce profiturile reale furnizate de el s-au cifrat, de pildă, în 1970 la 175 milioane dolari — principalii beneficiari de pe urma tranzitului prin canal fiind importatorii și exportatorii nord-americani. O situație de injustiție care stîrnește nemulțumirea profundă a panamezilor, stare de spirit concretizată în incidentele sîngeroase de la începutul lui 1964 dintre populația panameză și trupele americane din zona canalului, ce au în pumnicele manifestări și au continuat de atunci fără întrerupere (fotografia 3). Tratatul inițiat la sfîrșitul aceluiași

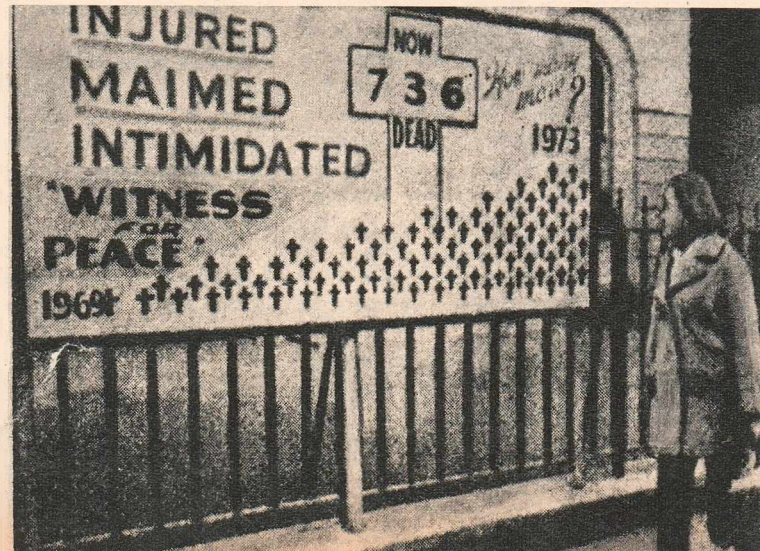
an 1964 au bătut pasul pe loc. Toate acestea au determinat în ultimul timp guvernul panamez să invite Consiliul de Securitate al O.N.U. să organizeze o sesiune în orașul Ciudad de Panama (fotografia 2 prezintă o imagine din avion a peninsulei ce constituie zona cea mai veche a capitalei panameze). Și astfel, pentru a cincea oară, acest important for al O.N.U. s-a întrunit în afara New Yorkului — după Londra (1946), Paris (1948 și 1951), Addis Abeba (1972) — și pentru prima oară pe pămîntul latino-american. Acest fapt conferă dealtfel reuniunii, în opinia observatorilor, o importanță deosebită. Pentru că luarea în dezbateră a problemei Canalului Panama se înscrie în cadrul mai larg al temei principale la ordinea de zi, și anume: «examinarea măsurilor pentru menținerea și întărirea păcii și securității în America Latină în conformitate cu dispozițiile și principiile Cartei O.N.U.».

Ulster: victimele violenței— un dramatic apel la pace

Referendumul din Irlanda de Nord — în cadrul căruia nu s-au prezentat la urne decît aproximativ 61 la sută dintre cetățenii cu drept de vot, iar dintre cei de origine catolică doar doi la sută, care au optat pentru alipirea la Republica Irlanda, în timp ce restul (imensa majoritate, respectiv protestanții) s-au pronunțat pentru menținerea actualelor legături cu Marea Britanie — n-a adus nici un element nou care să lase să se întrevadă cît de cît perspectiva unei reglementări a situației explozive din Ulster. Dimpotrivă, anunțarea rezultatelor a generat noi și violente incidente. Și mai mult chiar, acestea s-au extins pînă în capitala britanică, unde un comando alcătuit din elemente ale tendinței «dure» a «aripii provizorii» a organizației clandestine Armata Republicană Irlandeză (I.R.A.),

avînd baza la Belfast, a organizat o serie de explozii în plin centrul Londrei (fotografia 1), provocînd moartea unei persoane și rănirea altor 243. Londonezii au fost puși astfel «față în față cu ceea ce în Ulster a devenit de mult un eveniment cotidian». Dar iată că aceste «evenimente cotidiene» — cum definea ziarul «Sun» sîngeroasele incidente zilnice soldate cu numeroase victime, atît din rîndul ambelor comunități nord-irlandeze. cît și din rîndul soldaților britanici — au început să aibă drept efect apeluri tot mai frecvente la reinstaurarea păcii. Ca acest panou, de pildă (imaginea 2), plasat pe o stradă din Belfast, care, prezentînd cifra «la zi» a victimelor violenței în Irlanda de Nord, începînd din august 1969, constituie un dramatic memento ce cheamă la pace.

valori românești în univers

gheorghe zamfir

Cîndva, cu trecerea sa prin Moldova, Franz Liszt a rostit din inimă calde cuvinte de laudă pentru iscusitul cobzar Barbu Lăutarul. În zilele noastre, fără doar și poate că l-ar fi prețuit pe Gheorghe Zamfir naingiul.

Nemaiafindu-l, vai!, la îndemînă pe Liszt, ca ilustrul muzician să-i arate cinstirea lui, Gheorghe Zamfir cucerii lumea întreagă.

Să-i înșirui izbinzile? Treabă de prisos. Căci nu-i suflare în țara asta, de la năpîrstocii claselor elementare pînă la bătrîinii înțelepți, care să nu țină so-coteala premiilor dobîndite de dînsul prin străinătăți, cum și a țărîlor faimoase de pe unde le-a smuls. E o aritmetică ce nu se poate face pe degete și care cere trudă multă, dar care, în schimb, naște cea mai îndreptățită mindrie. Mindria că Gheorghe Zamfir e de-al nostru, dublată de mindria că a ajuns să nu mai fie numai al nostru. De ajuns să amintesc aici că Gheorghe Zamfir și tovarășii săi au urcat scena «Olympiei» din Paris, pe care nu urcă fitecine, și n-a cor-borît decît în entuziasmul sălii.

Pentru noi, cînd Gheorghe Zamfir își duce naiul la buze și începe a sufla măiestrit în țevile de trestie, în timp ce ai lui îi țin hangul, piruie toate cio-cirliile țării; suie dorurile noastre toate; coboară aleanurile din vechi; ride hazul de necaz, tipic românului; tropotesc bătuta, și briul, și hora, și sirba-n cărută; tremură jocul alțițelor și chilimurilor; răsună «primăvara, muma noastră»; hăulește toamna sură cînd, în zăcătorile podgoriilor, fierbe mustul. Și ne suride îngește Ileana Cosînzeana ori ne tulbură privirile prin gene lungi ale Ancuței crișmărița. Și ne izbește zvoana misterioasă a codrilor adinci, în care se trăgeau, cîndva, voinicii setoși de libertate, ridicăți, cu pistoalele la cingători, împotriva împilării. Și auzim clocotișul «Dunării mărețe», altădată sicriu de ape pentru vrăjmași, azi dătătoare de energie și lumină. Într-un cuvînt, din susul vremii și pînă în ceasul de față, chiuie bucuria de a trăi pe aceste pămînturi rodnice și frumoase «de la vileagul mării la crucea brazilor»...

Pentru noi. Dar pentru străinii care l-au îndrăgit și îmbrățișat? Nu ascund că o țiră de pitoresc exotic e amestecat în prețuirea lor înflăcărată, cu aplauze îndelungi și cu răs-bisuri. Însă nu mă indoiesc că naingiul năzdrăvan înaltă în sufletele străine icoana unei țări îndepărtate, știută unora poate din auzite, dar în care talentele și frumusețile nu-s nici puțintele, nici rare. Și mai e ceva. Naiul de azi al lui Gheorghe Zamfir s-a născut, în vechime, din dragoste. Din dragostea marelui Pan pentru nimfa Syrinx. Și dragostea e repede înțeleasă și împărtășită.

Joacă-ți, Zamfire, naiul pe buze, ca să împrăștii în lume dragostea românească!

Lascăr SEBASTIAN

pentru prima dată în lume — o femeie șef de orchestră la operă

O femeie șef de orchestră la operă n-a mai fost niciodată.

Parisul a făcut să cadă și ultimul bastion al supremației băraților. Catherine Comet își va realiza, în sfîrșit, visul de o viață. În robă neagră cu mînici lungi, ea va dirija orchestra Operei din Paris în serile de balet.

Alături de numele lui Boris de Vinogradov și Diego Masson, pe ultima pagină a somptuosului album care prezintă creațiile și titlurile de operă pînă la sfîrșitul anului 1974 va figura în permanență și cel al Catherinei Comet. Slăbuță, brunetă, cu ochii mari și păr pieptănat cuminte, în bluză și pantaloni, Catherine Comet a suit, la numai 27 de ani, pe podium, în fața a 90 de instrumen-tiști cheloși.

La 6 ani și-a dorit să fie «șef de orchestră». Și iată-o — este! Fără a face din cariera sa o suită de competiții sportive, ea a obținut premii de prim rang — patru mari premii la concursuri internaționale.

Scurta carieră a dirijoarei Catherine Comet este deja jalonată de evenimente memorabile: dirijarea operelor «Carmen», «Boema», «Nunta lui Figaro», a «Simfoniei în Do Major» de Bizet și a «Jocurilor» de Debussy.

Pentru prima dată în lume, în robă neagră cu mînici lungi, o femeie tînără și frumoasă va dirija orchestra Operei din Paris.

spania — unturneu al picturii românești

Februarie 1973 — San Sebastian; Martie — Logrono; Aprilie — Valladolid; Mai — Madrid; Iunie — Barcelona, iată etapele prezentării, într-o serie de importante centre ale Spaniei, a unei expoziții cuprinzînd lucrări reprezentative ale pictorilor români contemporani. Publicul spaniol are astfel posibilitatea de a lua contact direct cu pictura lui Corneliu Baba, Henri Catargi, Alexandru Ciucurencu, Aurel Ciupe, Brăduț Covaliu, Dumitru Ghiață, Ligia Macovei, Ion Gheorghiu, Viorel Mărgineanu, Ion Pacea, Gheorghe Șaru ș.a. Imaginea de sus înfățișează coperta caietului expoziției, cuprinzînd și o succintă trecere în revistă a artei picturale românești contemporane și a reprezentanților săi, semnată de criticul de artă Mircea Deac.

mapamond '73

«civilizația» obligatorie

În ciuda aparențelor care îi făceau să arate ca expozite de vii ale unui muzeu etnografic, oamenii aceștia erau deplin autentici. Tatuașele din ocru, panașele din aripi de vultur, lulelele lungi, mărgelele din cosițe de smoolă și, mai ales, bențile colorate legate de-a latul frunții, peste timples, îi situau într-o zonă geografică a trecutului uitat, folosit de atîtea ori drept fundal al unor ineputabile surse de conflicte pentru filmele cu cow-boys. Erau indienii americani. Veniseră din cîteva zeci de triburi, stăpîne altădată peste Far-West, să pledeze la Conferința mondială asupra mediului înconjurător pentru dreptul lor de a fi ei înșiși, de a-și păstra stăpînirea măcar asupra celor citorva «rezervații» ce le fuseseră acceptate de lumea «civilizată», socotind cea mai elementară etică în relațiile contemporane dreptul comunităților de a respinge moduri de viață impuse din afară. «Dacă vrei să salveți natura, nu uitați oamenii» — spuneau ei. «Singur orașul New York poluează mediul înconjurător cît cinci sute de milioane de indienii. Iar noi sintem mai puțini de două milioane».

Veniseră și vreo două duzini de eschimoși din Alaska și Groenlanda. Mici de stat, cu fețele smeade, cu un irezistibil zîmbet în ochi, acești oameni ai zăpezilor veșnice mi s-au părut a fi cele mai curtenitoare ființe din cite am cunoscut pe pămînt. Arareori mai poate fi găsită o limbă omenească în care formulele de politețe să fie atît de măiestrit gîndite și atît de cuceritor grăite, încît vulgaritatea și grosolănia să se rușineze de sine. Se afla printre ei un tînăr din Ammassalik căruia, deși îl chema laeriki, toți îi spuneam Nanuk; bărbat de vreo 30 de ani, cu candori adolescentine, cu o insașabilă curiozitate față de tot ce îi arăta lumea «civilizată» în care poposise, cunoscător al englezei și al limbii pescărușilor deoarece știa să strîngă în jurul lui stoluri nesfîrșite din păsărețel alb al Stockholmului. Nu îi plăcea să i se spună «eschimos», cuvîntul acesta nu exista în limba lui, el nu însemna altceva decît «mîncător de carne crudă» și denumirea aceasta le fusese dată locuitorilor Nordului îndepărtat de către indienii americani. El era, ca toți semenii lui, un «Inuit», adică om, și fiecare dintre noi nu era altceva decît un «Inuit». L-am rugat într-o seară să-mi recite o poezie în limba lui și, ascultîndu-l, l-am întrebat cîți oameni de pe pămînt l-ar putea înțelege? Mi-a răspuns că l-ar înțelege toți locuitorii din ținuturile zăpezilor veșnice, din Alaska pînă în Groenlanda, căci limba lor este una singură, în ciuda distanțelor care îi separă. Mi-a spus că strămoșii lui, o rasă mongoloidă a pămînturilor septentrionale, au pornit de undeva din nordul Siberiei și au ajuns în Groenlanda trecînd prin anul 900 dincolo de strîmtoarea Bering, în Alaska, pentru a popula tot Extremul Nord al continentului American și a da astfel ocol pămîntului pe calota de gheață a Arcticii spre a se convinge înaintea tuturor columbilor că forma planetei noastre este elipsoidală. L-am întrebat ce l-a adus la conferința de la Stockholm? Mi-a răspuns că l-a adus același lucru ca pe orice «Inuit» al pămîntului. Că nu avem decît un singur pămînt și că trebuie să pricepem asta. Și că nimic nu este mai rău pentru conașionalii săi decît «civilizația» obligatorie. Că ei își au cultura, credințele și tehnica lor. Că arta lor este mai veche decît a multor popoare și că întregul ei spirit nu izvorăște decît din respectul față de natură. Că în fiecare primăvară, la vremea cînd focile își aduc pe lume puii, sute de vițători vin din lumea «civilizată» și prind puii de focă pe care îi jupoaie de vii pentru blana lor fină, de un alb imaculat. Că atunci, zăpada Nordului devine roșie de sînge... «Cînd trebuie să judecăm un lucru, noi ne punem întotdeauna în situația celui judecat. La noi, suprema lege este aceea a înțerațuării. Faptul că existăm de mii de ani pe acest pămînt, într-o climă care altora li se pare insuportabilă, arată forța de adaptabilitate a omului și faptul că natura, oricît de aspră ar fi, rămîne umană. Este oare permis ca omul să nu fie uman cu natura?»

În timpul ultimului război, americanii și-au stabilit o bază militară la nord de Ammassalik. Tradiționalul echilibru de viață al localnicilor a fost răsturnat. Civilizația a devenit obligatorie. Șocola a fost dur. Au apărut boli necunoscute de oamenii înghețului veșnic: gripa, bronșita, pneumonita. Apoi, bolile venerice și alcoolismul. Bucuria de a trăi și libertatea de a urma marile ritmuri ale anotimpurilor au fost bulversate. Sufletul unui popor a început să piară. «De ce am venit la Stockholm? Ca să le vorbesc oamenilor despre asta. De la Inuit la Inuit. Căci prima lovitură pe care o capătă natura este atunci cînd sufletul popoarelor e ucis». Așa a grăit Nanuk, dar nimeni nu l-a ascultat.

Ioan GRIGORESCU

cronica de trei secunde

haina mea dragă și groasă

Fără megalomanie dar cu o sănătoasă și necesară împudoare, afirm că haina mea de iarnă, haina mea cea groasă, dintr-o stofă grosolană, cusută trainic și permanent demodată, e citeodată mult mai interesantă decât ziarele universului. Sînt unele zile cînd ea e mai pasionantă și mai captivantă decît toate cărțile care apar în lume.

Am un anume sistem pentru a o citi: mă așez pe scaunul biroului meu, ea stă pe spătarul scaunului. Privesc peretele camerei și încep să o buzunăresc, fără să mă uit la ea, doar simțind-o tandru cum îmi mîngie spatele, brațele, coatele. Încep cu buzunarele din dreapta și stînga. Descopăr în fiecare o viață foșnitoare, fremătătoare, de deltă, de junglă, de bibliotecă și pustiul. Buzunaru din dreapta fiind rupt, cuprinde hîrtiute cu însemnări, știri decupate din presă, uitate acolo, nefolosite, de mult adormite, fără dată, ceea ce le dă o vrajă de mesaj din altă galaxie. Habar n-am de unde și cînd am tăiat dintr-un ziar știrea asta cu două tunuri care au ruginit într-un hambar din Alsacia. Și ce am vrut, la ce m-am gîndit cînd am decupat-o? Sau despre cine era vorba în această frază găsită pe o foaie de calendar — 14 noiembrie: «în mijlocul isteriei — e în el un element de echilibru...» Care el? Care 14 noiembrie? Un fior sumbru — ideea că am ignorat semnele importante ale cuiva, semnăle misterioase ale cerului meu interior — mă străbate din degete pînă pe scoarță. Într-o zi am găsit un plic decolorat, aproape bleu, care conținea refuzul unei cereri adresate către o instituție administrativă. Ce vroiam în cererea aceea?

În buzunaru stîng, niciodată rupt, port obiecte și hîrtiute cu numere de telefon. Am o ascuțitoare, un pieptene, o alifie admirabilă chinezească, din nu știu ce piele de tigru, cu care-ți trece orice migrenă, minunat mirositoare, o gumă, o lentilă de ochelari, mii de fire de tutun scuturate din țigări rătăcite sau rupte într-o clipă de minie împotriva tabacului. O dată am găsit o pereche de zaruri. Altă dată o cutiuță de camfor. Totdeauna — un flacon de extraveral, ca să fie, nu de folosit, ci de știut — de știut că-i acolo. Hîrtiutele cu numere de telefon sînt în cantitate enormă — foarte rar ele au și un nume alături de număr, ceea ce dovedește cît de miserabil mă mai comport în viață. Oricum, numerele acelea, fără nume, dau cea mai exactă dimensiune de mister hainei mele.

Trec la buzunaru de la piept, unde țin portvizitul. Îmi permit un accent pudic și mărturisesc că foarte rar mă uit în portvizit. Îl pipăi doar, aflu că e acolo, îl las să zacă acolo, trec mai departe. Cu mîna stîngă, mă introduc în buzunaru exterior, din stînga reverului stîng, și descopăr acolo pixul de metal. O mare liniște mă cuprinde. Cercetez mai profund, e imposibil să nu găsec în acest simpatic buzunar ceva nostim, ceva surprinzător. Am un instinct de cal care caută zahăr. Scotocesc bine, apare o hîrtie bine mototolită, uzată, gălbuie, scrisă în nemțește — știu imediat ce e, e noaptea aceea din urmă cu cinci ani. la München, cînd schimbam trenul pentru Frankfurt și priveam doi tineri care-și luau rămas bun sărutîndu-se cast și îndelungat pe peron. Îi văd foarte clar, duc mîna la buzunaru interior din stînga, unde nu e decît o certitudine: pachetul imbecil și ticălos de «Snagov»...

...Din cînd în cînd, haina mi se descoase la mînci. O aud cum pîrie din încheieturi, ca un avion, ca un tren, ca un Apollo-13. O dau soției să mi-o coasă. Văd straturile de vatelină, de mătase, de stofă, îi văd măruntaiele și n-am nici un dezgust. Îmi iubesc haina, e a mea. Țin la ea mai mult decît la orice cămașă.

Radu COSAȘU

idei contra idei

din folclorul politicii externe

Politica internațională — ca și orice domeniu al vieții sociale — își are folclorul ei specializat. Cine nu-și amintește de strategii de cafelea (atît de succulent creionați de umoriștii noștri din trecut) care preziceau cu o perfectă certitudine cum va reacționa francezul sau englezul și ce va face neamțul sau americanul — tocmai pe baza imaginilor stereotipe construite în mințile lor de povești și anecdote auzite despre aceștia.

De fapt, din cele mai vechi timpuri, corăbierii și neguțarii care ajungeau pe meleaguri străine erau izbziți de existența unor culturi și obiceiuri diferite la alte popoare și Herodot este primul care face legătura dintre acestea și modalitatea de guvernare al semințiilor respective. În monumental sa operă cu privire la istoria civilizațiilor, Arnold Toynbee susține că o serie de condiții grele (țări aspre, pămînturi virgine, înfrîngeri severe, presiuni la frontieră etc.) au stat la baza marilor realizări ale comunităților umane care au făurit civilizații rămase în istorie. Încercarea maximă însă nu produce în mod mecanic reacția optimă. Polinezienii, după ce au realizat un tur de forță prin expansiunea lor în insulele Pacificului, au obosit și au rămas la o viață primitivă. Eschimoșii au atins «un plafon de civilizație» după ce au reușit extraordinara performanță de a stăpîni ciclul climatic de pe malurile Arcticii. Toynbee însă nu oferă un răspuns explicit cu privire la cauzele «grandoarei și decadentei» civilizațiilor umane.

Lipsa unei viziuni științifice asupra dezvoltării sociale se exprimă deseori în supralicitarea factorilor psihici și spirituali în analiza vieții internaționale. La mare vogă în prezent — în studii occidentale ca și în comentarii de politică externă — sînt speculațiile și predicțiile privind «miracolul japonez». Ignorînd cu desăvîrșire condițiile economice și politice speciale, ca și solul favorabil pe care

l-a găsit revoluția tehnologică în Japonia, psihologii amatori se întrec în a căuta explicația spectaculoasei expansiuni japoneze în «tenacitatea niponă» și în străfundurile tradiției ei — de la codul samurailor, șintoism și zenbudism, la Yamato Damașii (sufletul Japoniei). Avem de-a face cu aceeași școală care tîlmăcea politica Franței în lumina «spiritualității, prudenței și zgîrceniei francezului», hitlerismul ca expresie a «dorinței megalomane de putere a germanilor» etc., etc. Acest gen de literatură se potrivește de minune anecdotei, dar n-are nimic comun cu știința. Fără a ajunge la metoda marxistă de analiză a corelației dintre existență și condițiile sociale, istoricul englez Trevelyan a prins într-o singură frază esența problemei atunci cînd a scris că Anglia și-a descoperit vocația maritimă abia după revoluția industrială.

Desigur, tenacitatea niponă joacă un anumit rol în performanța extraordinară a Japoniei, dar acest rol poate fi înțeles numai în ambianța social-politică generală a Japoniei postbelice — atît ca obiect asupra căruia se reflectă procesele vieții materiale cît și ca factor activ, care la rîndul său își exercită influența asupra acestor procese. I-ar fi greu acestei tenacități, devenite proverbiale, să se manifeste pe piața mondială cu atita vigoare încît a înghesuit pînă și majestatea-sa dolarul, dacă nu ar dispune în acest scop de un formidabil surplus de produse pentru export la prețuri competitive.

Pe scurt, exagerarea rolului factorilor spirituali, ca și orice pierdere a proporțiilor, compromite însăși cauza necesității studierii sale. Pe de o parte deci, comunitatea nu poate fi înfățișată ca un organism înzestrat cu capacitatea de a gîndi, simți și acționa într-un mod similar omului, mai ales că aceasta ar presupune un grad de conformitate și uniformitate socială pe care nici o analiză a vreei comunități naționale nu o confirmă, cu atît mai puțin acolo unde ea este divizată în clase antagonistice. Pe de altă parte, a nu cuprinde în analiza politicii externe viața psihică a națiunii și trăsăturile ei specifice înseamnă a scăpa din vedere o latură esențială a conștiinței sociale, și deci întreaga interacțiune dialectică dintre existență și conștiință — contribuție teoretică majoră a marxismului la descifrarea mecanismului social și politic.

Silviu BRUCAN

oameni despre care se vorbește

GENERALUL EDGARDO JARRIN, primul ministru al Republicii Peru. Referindu-se la obiectivele viitoarei reuniri de la San Salvador a țărilor latino-american, șeful guvernului peruan a declarat că pe prim-plan se va situa adoptarea poziției comune pe care aceste țări urmează s-o opună măsurilor represive ale companiilor nord-americane de pescuit. Premierul Jarrin s-a pronunțat pentru găsirea unui numitor comun al diverselor poziții în apărarea suveranității maritime a țărilor latino-american.

HECTOR J. CAMPORA, candidatul Frontului justițalist de eliberare în alegerile prezidențiale din Argentina. Deși, în ciuda victoriei sale categorice în alegeri (49,04 la sută din voturi), nu a obținut majoritatea absolută (50 la sută plus un vot) este considerat virtualmente noul președinte al țării. În acest sens, președintele Alejandro Lanusse a făcut o declarație publică, precizînd că un al doilea scrutin a devenit inutil, de vreme ce triumful candidatului peronist este evident.

HAFEZ EL ASSAD, președintele Siriei. După ce proiectul constituției permanente a Siriei, aprobat de parlament în luna ianuarie, a întrunit o majoritate de peste 97 la sută în cadrul referendumului ce a avut loc zilele acestea, șeful statului sirian a semnat un decret cu privire la intrarea în vigoare, cu efect imediat, a legii fundamentale a țării. Potrivit noii constituții, în termen de 90 zile de la intrarea ei în vigoare vor fi organizate alegeri generale.

MUJIBUR RAHMAN, liderul partidului de guvernămînt (Liga Awami) din Republica Bangladesh. După alegerile parlamentare ce au avut loc la 7 martie și în cadrul cărora partidul său a obținut o largă majoritate, la cererea președintelui Choudhury a acceptat să îndeplinească sarcinile șefului guvernului pînă la formarea noului cabinet. Primind din nou investitura de premier, Mujibur Rahman a constituit la 16 martie noul guvern al Republicii Bangladesh.

LINUS PAULING, celebrul biochimist american, laureat al Premiului Nobel, își continuă pledoaria sa științifică în legătură cu efectele salutare ale vitaminei C în combaterea gripei. Se pare că, în ciuda controverselor iscate de cartea sa pe această temă, punctul de vedere al lui Pauling cîștigă teren. 1.000 de persoane supuse recent unui test la Universitatea din Toronto au prezentat rezistență la virusul gripei datorită unei cure specifice de vitamina C.

EDITH IRVING, soția scriitorului american Clifford Irving, autorul unei false biografii a celebrului miliardar american Howard Hughes. După ce soțul ei a fost judecat și condamnat pentru fals, un tribunal din Zürich a pus-o sub acuzare pentru că a folosit documente de identitate pe alt nume, cu prilejul depunerii la o bancă elvețiană a 318.000 dolari proveniți din procedeele frauduloase ale lui C. Irving. În același caz, doamna Irving a ispășit anul trecut, în S.U.A., o condamnare de două luni închisoare.

Pe coperta dosarului ce credea în dimensiuni de la o zi la alta, o funcionară a scris: «Vampirul». Nu era doar o exprimare cifrată.

CEAȚA ZVONURILOR

Clujenii își mai amintesc, desigur, despre anul când povestea vampirului plutea în ceața de iarnă timpurie; pătrunde ca o undă de frig ciudat pe sub uși, printre canaturile ferestrelor, tulburând pacea căminelor; întreținea obsesia privirii paralizante a doi ochi de jar, tulburând cugetele înclinare spre superstiții; făcea să se ferece porțile, să se pustiască străzile la lăsarea întunericului.

Se spunea că seara sau spre zori, când Someșul expiră un nor lung de ceață care, încet, învaluia orașul, atunci e ora când... Se vorbea despre o căruță fără vizitiu, cu caii galopând inebuniți... Despre presimțirea animalelor domestice; cinișii ce mirîie, tresar în somn și se incovrigă, despre pisicile cărora li se zbirlește părul, se ascund în unghere, atunci când presimt apropierea... Pe labele picioarelor pârtoase — se spunea — are pernțele moi, de aceea nimeni nu aude apropierea lui; ochii fosforescenți se fixează asupra victimelor anulându-le orice posibilitate de reacție, de salvare, apropiindu-și-le apoi cu bratele lungi, pârtoase, terminate cu gheare în formă de seceră. De aceea victimele lui au membrele retezate și trupul vidat de sînge... de aceea... se spune că... s-a întimplat că... se știe că...

AȘA SE NASC ȘI SE UMFLĂ ZVONURILE SEMNELE CRIMEI

Dacă ar fi fost numai zvonurile; numai alarmele false! Dar erau și faptele! Acele dovezi ale unei oribile crime care au confruntat organele de urmărire penală cu unul dintre cei mai abili și diabolici criminali.

Așteptarea. Familia medicului Leonte era una dintre cele mai respectate din oraș. El, priceput, săritor, atent cu bolnavii; doamna Clara, o femeie deosebit de blîndă și de amabilă. Într-o seară, soția medicului a trimis-o pe Viorica, cea mai mare dintre cele două fetițe pe care le aveau, să cumpere zahăr. Au trecut minute, ore, s-a înnoptat de-a binelea și fetița nu s-a mai întors. Ingrijorarea s-a insinuat treptat în inimile părinților, dar nici unul nu o rostie. Apoi au plecat să o caute. Vinzătorul le-a confirmat că a servit-o; au sunat pe la cunoștințe, la spitale, la miliție. Dimeinea i-a găsit pe cei doi părinți în fața unei realități pe care nu erau capabili să o înțeleagă. Viorica dispăruse. Poate a lovit-o o mașină, iar șoferul, ca să ascundă accidentul, a dus-o și i-a aruncat cadavrul cine știe unde... Poate a răpit-o cineva... Poate... Vecinii spuneau că au văzut trecînd în miez de noapte o căruță ciudată, fără vizitiu, în goana cailor... Nevasta tungiului își amintea că în noaptea aceea a auzit un zgomot ciudat la geam, așa cum ar zgîria cu unghiile o piscă imensă, a văzut doi ochi de flăcări, a tipat și a leșinat... Cinea văzuse prin ceață umbre bizare...

Tatăl era atît de zdrcînat încît — își aminteste procurorul — atunci cînd s-a prezentat la procurorul de serviciu i-a strîns mîna stîngă în care acesta ținea țigara aprinsă și apoi s-a scuzat: «Lertati-mă, bine cu nu era aprinsă». Mama nu mai spera. Avea presimțirile ei. Și cînd nimeni nu mai credea speranța că Viorica e în viață a renăscut într-un mod bizar, datorită unor scrisori.

Anonimele. Erau două: una în limba română și alta în limba maghiară. După câteva zile a sosit și a treia. Vorbeau despre răpirea fetiței, care se află în puterea unor oameni ce au săvîrșit acest act pentru a împlini o răzbunare. Dacă scrisorile nu minteau, Viorica mai era în viață. Pentru a putea fi salvată, trebuia aflat motivul răzburării. Medicul nu își amintea însă nimic de vreun denunț. Nu făcuse în viața sa așa ceva și cu atît mai puțin ar fi putut da informații despre posibilii răzburători. Era oare medicul sincer? Dacă vroia să ascundă un episod negru din viața lui, chiar cu prețul îngreunării cercetărilor? Dacă medicul se teme să dea informații în această direcție de frică să nu pună în pericol viața fetiței? Întrebările acestea se rostiau firesc. Trecutul distinsului și omenosului medic era însă limpede. Dacă, poate, cineva glumește totuși cu aceste anonime? Poate făptașul vrea ca prin aceste anonime să direcționeze cer-

ASTĂ-SEARĂ, MAESTRUL EMYRO NU PRIMEȘTE APLAUZE

cețările într-un anume sens, spre a le determina de la pistele cu șanse.

Umirea din gară. Ion și Vasile, doi tineri moldoveni, lucrau la descărcarea unor vagoane sosite de la abatorul din Luduș. S-au oprit brusc, cu furcile rămase încremenite în aer, privind unul la altul și nevenindu-le să-și creadă ochilor. Apoi au fugit la «domnul Kelemen». Seful nu prea a fost impresionat de relatarea lor cu voce precipitată. «Io zic să vă lăsați de păcăleli!» Băieții s-au jurat și șeful a venit bombănînd la «fața locului». A fost rîndul lui să încremenească de uimire. Oasele acelea nu mai erau de animale.

Geamantanul. Chiș V. făcea parte dintre oamenii care o viață întreagă părăsesc casa la ora cînd pleacă în cursă primele autobuze. Fabrica «lui» era tocmai în celălalt capăt al Clujului. Ieșea din curte și parcurgea drumul pînă la stație somnoroș și, de aceea, nu a observat geamantanul din drum decît în clipa în care s-a împiedicat de el. A privit în dreapta, în stînga. Nimeni. S-a întors acasă. Prea era nou geamantanul și greu. Cînd l-a deschis a dat de un pachet învelit în hirtie de ziar. Apoi i-a venit rău. Nevasta lui, care privea curioasă peste umăr, și-a făcut cruce. Omul a înțeles că trebuie să meargă la miliție, dar prea i se înmuieră picioarele. Se împleticea pe drum, dar nu din cauza gîrii de țuică pe care o băuse ca să prindă putere. Avea impresia că toți oamenii se uită după el și îl arată cu degetul, că mînerul geamantanului care devenise teribil de greu îl arde în palmă. «Am fost de serviciu peste noapte, — își aminteste ofițerul —, tocmai mă pregăteam să plec, cînd am văzut un om clătîndu-se, mirosînd a țuică și tirînd după el un geamantan. Am strigat la el în clipa în care l-am văzut că îmi pune geamantanul pe masă. L-am trimis acasă să se culce dacă e beat, dar în momentul în care a ridicat capacul geamantanului, întorcîndu-se cu spatele, cuvintele mi-au rămas undeva în gît».

URMELE «VAMPIRULUI»

Originea zvonului. Zvonurile despre «vampir» se strecurau șoptite, insinuante, pătrunzătoare. Cînd expertiza a stabilit că trupul fetiței a fost vidat de sînge, iar

membranele i-au fost decupate cu loviturile unei lame tăioase, un ofițer de miliție a exclamat: «Fantastic! Cel care a lansat zvonurile știa prea multe! În orice caz, știa prea devreme!»... Era de aflat cine a lansat zvonul, adică un fel de căutare a acului în carul cu fin.

Se căuta originea zvonului. Era necesar să se selecteze, să se excludă zvonurile apărute ulterior, arborescente, cum erau cele referitoare la unele fete care au rămas gravide din cauza «vampirului» despre studenta răpită în fața căminului și care tipa disperată în timp ce demara mașina (s-a verificat: studenta își exprima cam zgomotos bucuria pentru sosirea neastep-

tată a logodnicului cu mașină), despre căruța care circula fără vizitiu (era vorba despre un transport clandestin de carne furată și vizitiul stătea culcat, să nu fie observat) și multe altele. Poate cel mai interesant raport, în anume fel, l-a dat un tînăr ofițer, instalat pentru a verifica semnalările despre urmele suspecte ce apar pe gheata canalului Someșului. El a raportat că toată noaptea nu a văzut decît litere formate de sloiurile de gheață ce se scurgeau pe canal, litere ce semnificau cuvinte și curgeau așa cum curg toate ale vieții. Investigațiile au avut totuși un oarecare rezultat. A fost localizată o tujungerie, în apropierea locuinței familiei medicului Leonte, unde tungiul era extrem de activ în a întreține zvonul în forma «interesantă». Un ofițer în civil a început să cumpere țigări numai din acel loc, să intre în vorbă și la un moment dat i-a spus tungiului: «la mai slăbește-mă, domnule, cu «vampirul», că de o lună numai cu asta o ții!» «Cum, dumeața nu crezi? Mi-a spus cutare, cutare, chiar și domnul doctor Rován crede. El mi-a spus primul». Deci, medicul stomatolog, mai exact tehnicianul dentar, vecin de apartament cu familia victimei.

«Un bărbat bine». Atît era în stare să spună vinzătoarea de la magazinul unde a fost cumpărat geamantanul care avea încuietorea defectă, motiv pentru care vinzătoarea își amintea de vinzarea lui grăbită. Informație vagă. Orîcît de mult a colindat vînzătoarea străzile, restaurantele și cafenelele, nu a putut face nimic altceva decît să dea diverse alarme false, ca apoi să-și ceară scuze cînd se uita la om mai de aproape.

«Atenție! E înarmat!» «Vampirul» și-a procurat revolverul într-un mod original. Unui milițian care patrula în civil în cartierul suspectat i s-a făcut, brusc, extrem de cald. Simțea în spate pași care se apropie, o prezentă, dar nu era capabil să se întoarcă. Picioarele nu îl mai ascultau. A simțit o durere în ceafă și s-a prăbușit visînd cercuri concentrice, rotitoare. Cînd și-a revenit, nu mai avea armă. «Atenție! Criminalul e înarmat!»

ȘEDINȚELE DE HIPNOZĂ

După ce presimțirile de mamă au dus-o pe doamna Clara din prima clipă cu gîndul spre rău, acum era, poate, singura persoană care mai spera că Viorica nu e moartă. Mai ales că nimeni nu i-a spus ce s-a găsit, spre a o cruța. Slăbită, palidă, disperată, în speranța ei se comporta ciudat. Spre surprinderea tuturor, s-a aflat că în locuința ei se țineau ședințe de hipnoză. Ca hipnotizator a fost solicitat vecinul, tehnicianul dentar Gheorghe Ro-

van, iar ca mediu, un vîr care a fost chemat de la Oradea.

«Ciudată poveste...», au comentat cei ce conduceau ancheta și ale căror lucrări erau tot mai mult aglomerate, îngreunate de informațiile sperioșilor, de alarmele false, de cele mai ciudate și fantastice vesti. Desigur, oamenii erau de bună-credință. Unii erau în stare să jure că au văzut monstrul. Orice umbră în ceață era interpretată în fel și chip, orice întîrziere era semnalată. De multe ori mașina miliției sosea scrișind din cauciucuri să intervină cu maximă rapiditate, ca să constată că fata «răpită» întîrziase cine știe prin ce locuri.

«Ciudat acest hipnotizator, care în prima fază spune cam ceea ce conțineau anonimele și apoi, după descoperirea cadavrului, cam ceea ce susțineau zvonurile lansate».

UN ALIBI PERFECT

Cine era «hipnotizatorul». Înalț, frumos, elegant, umblat prin toată lumea și arborînd un aer de superioritate, dentistul Gh. Rován era solicitat îndeosebi de clientela feminină. Se știa despre el, de pildă, că a fost dat în judecată de către una dintre clientelele căreia îi pusese o plombă, pentru faptul că ar fi violat-o. «De cite ori ați fost la dînsul în cabinet?» — a întrebă-o judecătorul pe reclamantă. «Cam de 8-9 ori». «Și cînd s-a întimplat violul?» «Păi, să vedeți, de fiecare dată» — a susținut reclamanta. Gh. Rován se logodise, și multiplele lui aventuri amoroase s-au rărît.

Bănuielile care s-au ivit au căzut în momentul în care s-a aflat că în noaptea crimei Gh. Rován călătorea de la Deva spre Cluj, afirmație întărită și de logodnica sa și dovedită și cu semnătura depusă în ziua precedentă în registrul de vizitatori ai muzeului din Deva. Deci, nu poate fi el.

S-a întimplat însă că un bătrîn care nu avea altă treabă în ultima vreme decît să stea în parcul din apropiere și să ofere bomboane de ciocolată fetitelor, să o audă pe una spunîndu-i în timp ce îl refuza: «Nu vreau! Faci și tu ca nenea ăla». «Care nene?» — a întrebă-o bătrînul, pornind după fetița cu pași ce au devenit mult prea repezi pentru vîrsta lui. «Ala care ne-a dus la el și a vrut...» — i-a spus fetița, indicîndu-i locuința tehnicianului dentar.

Dentistul atrage în cabinetul lui fetițe, ademenindu-le cu bomboane de ciocolată — raporta peste cîteva minute «bătrînul». În ziua următoare s-a constatat că semnătura din registrul de vizitatori ai muzeului din Deva era așezată cam înghesuit, între altele două. După o sistematică cercetare a întregii gospodării a părinților logodnicei lui Rován, unde acesta stătuse cîteva zile după întoarcerea de la Deva, s-a observat că sub un coteț a fost săpată o groapă și apoi acoperită cu pămînt. Era goală. S-a găsit doar un fragment de ziar. Un fragment banal, care în mîinile experților criminaliști a însemnat o probă decisivă. Era fragmentul rupt dintr-o pagină în care a fost învelit trunchiul fetiței ucise.

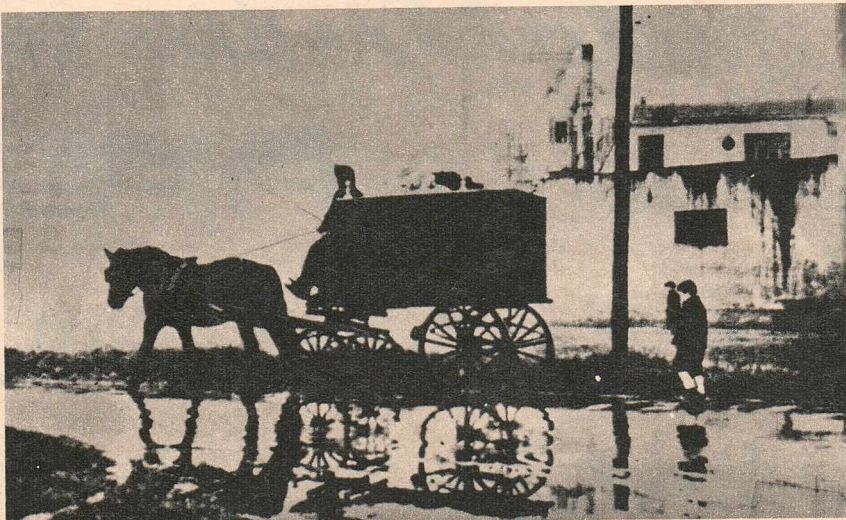
CUM SE STING ZVONURILE

Arestarea nu a fost ușoară. S-a ținut cont că e înarmat și a fost luat prin surprindere. Dar nu s-a avut în vedere, nu s-a crezut capacitatea lui de a hipnotiza. Cei doi milițieni care îl escortau au simțit la un moment dat că picioarele le sînt plumbuite, că privirea li se încetosează... «Vampirul» a scăpat! Pentru a-l prinde a doua oară, un tînăr ofițer de miliție a riscat totul.

Am notat, pentru final, cuvintele judecătorului Orbonaș care a pronunțat sentința în proces: «Maestrul Emyro, căci așa se prezenta Rován «afară», a avut o înaltă școală în lumea gangsterilor. S-a ascuns sub nume fals și certificate de absolvire care îi dădeau dreptul să practice profesiunea de tehnician dentar, folosea capacitatea de a hipnotiza pentru a atrage fetițe în apartamentul său. Viorica, atrasă și ea în același mod, se pare că s-a trezit din starea de hipnoză. În fața pericolului ca fata să nu strige și să alarmeze vecinii, criminalul a dus-o în baie, unde a omorît-o folosindu-se de un brici... Nu este ușor să pronunți o condamnare la moarte. Ai tot felul de ezitări, de frămîntări. În acest caz, nu am stat o clipă pe gînduri».

Zvonurile cu «vampirul» s-au stins. A mai rămas doar o poveste cu un tînăr ofițer de miliție, care privind sloiurile vestitoare de primăvară curgînd pe apele Someșului, descifra în formele lor litere care-i vorbeau despre o moarte prematură survenită în timpul îndeplinirii unei misiuni.

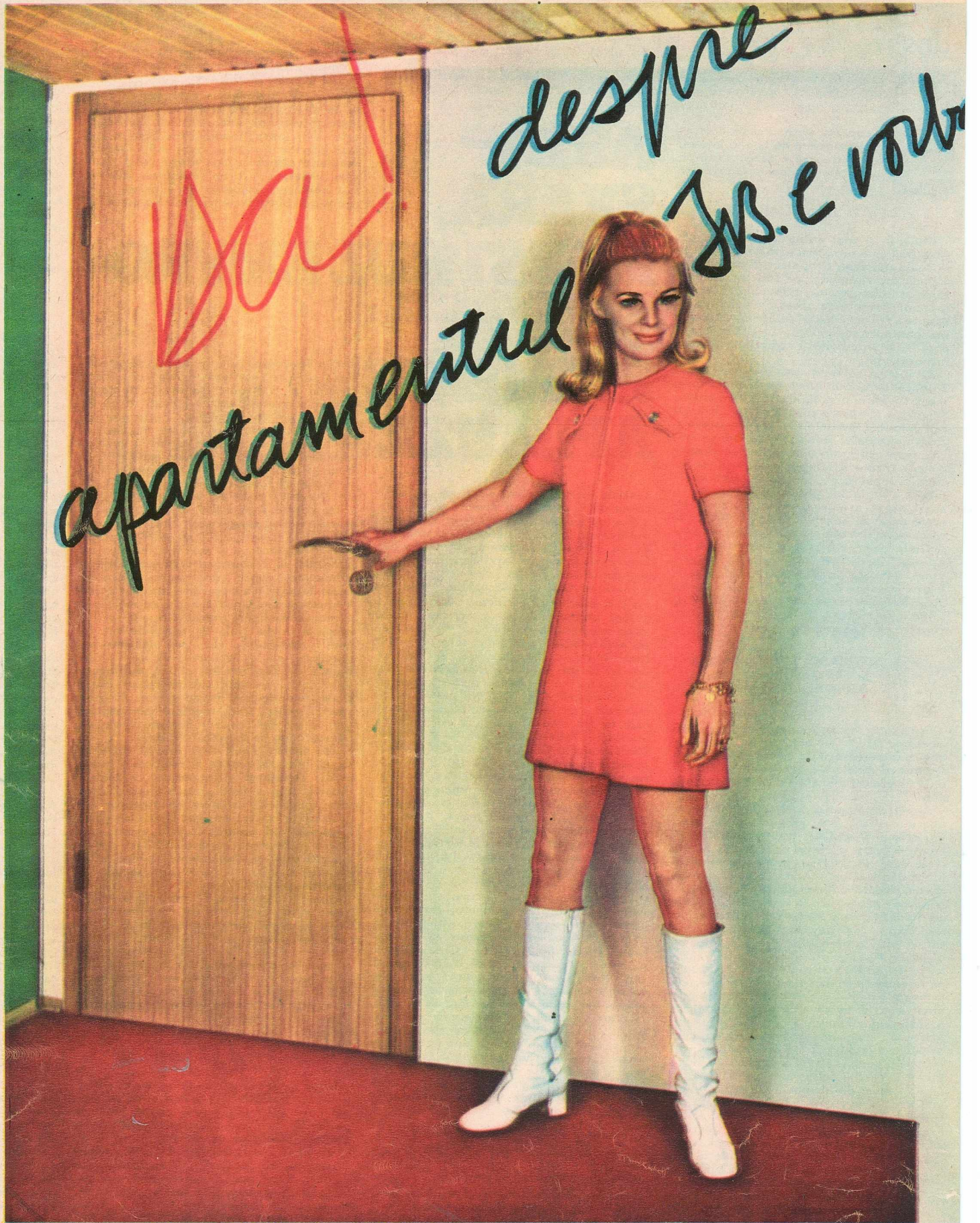
Emil POENARU

COMBINATUL PENTRU INDUSTRIALIZAREA LEMNULUI

PIPERA

BUCUREȘTI, ȘOS. PIPERA 48, TELEFON: 33.00.80; TELEX: 011.230

Instalându-vă
un sistem celular **PIPERA** puteți
deschide casa Dvs. celor mai
pretentiosi oaspeti!

diverse

principii și năravuri

hai să nu mai înjurăm!

«Ați înjurat în public? Vă tai chitanță
25 de lei amendă!»

Preiau cu satisfacție propunerea pe care-am pus-o drept moto, făcută de un cititor (Const. Popescu, str. Cpt. Cuțui 11, Pitești). Pe bună dreptate, omul se plînge că, de prea multe ori, ieșind la... aer curat, dă — de fapt — peste un aer poluat de vorbe murdare, lansate — cu maximă inconștiență — de tipi de... toate tipurile, în prezența copiilor, a femeilor, a bătrînilor și, la urma urmei, a noastră, a tuturor. Dornic să găsească în jurul propriei persoane o atmosferă eradicată de înjurături, de cuvinte triviale, de abjecție în general, omul în cauză arată că a citit pe undeva cum un copil, epuizînd toată «zestrea» de înjurături, adunată probabil din stradă, a căutat un... măsură — forță de «grebla cu care adună Dumnezeu stelele»...

Popescu

restanțe

cinicul birocratism

După cum relatam într-un număr trecut al acestei reviste, în noaptea de 18 spre 19 martie, datorită unei alunecări de teren, cîteva case de la Valea Mare, localitate aparținînd municipiului Pitești, sînt avariate în așa măsură încît se impune evacuarea lor. Alertat, Consiliul popular municipal trimite pe ziua de 20 martie o comisie de specialiști, pe baza constatărilor căreia se iau măsuri urgente pentru punerea la adăpost provizoriu a familiilor sinistrate, printre care pregătirea spațiului de cazare într-un bloc din apropiatul cvartal de locuințe — Ștefănești. Și, bineînțeles, se raportează forurilor superioare că totul este în ordine.

Din cele patru case grav avariate, trei familii au fost puse la adăpost, dar una dintre ele continuă să locuiască în clădirea care nu mai prezintă nici o siguranță.

Cei trei copii, aflați între patru luni și cinci ani, fără îndoială că nu-și dau seama de eventualitatea unei primejdii. Dar ce se întîmplă cu părinții, Dan și Maria Vasilescu? Prima motivație ar fi că alunecarea de teren s-a oprit, ceea ce este adevărat, dar pereții sînt crăpați de jos pînă sus, iar sub talpa casei și pe panta care pornește de aici terenul este adînc fisurat. Unele apropiate, mentar... «se jenează să deranjeze» alte familii, pentru că, oricum, «trei copii înseamnă ceva, nu?» «La urma urmei, ce așteptați dumneavoastră?» îi întreb tran-

...cei doi soți. «Ni s-a promis o locuință

cronica satirică

moțu

La o anumită etapă biologică, din moț foarte înfemeiate, moțul se taie. Deci se taie, nu se cultivă, nu se propagă. Există chiar o festivitate în acest sens care obicei se lasă cu băutura și se numește pe șleau «tăiatul moțului». Dacă moțul se taie înseamnă că, la un moment dat, într-o anumită etapă el nu-și mai dovedește utilitatea.

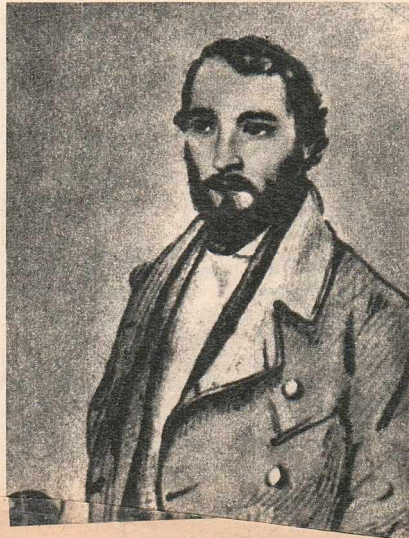
Dar moțul astfel tăiat la unii, apare mod ciudat la alții, moțul nu se resemnează cu pieirea totală. De aici vine și expresia «E el mai cu moț». Prin «mai cu moț» se înțelege un surplus de noroc și inteligență. Adeseori am văzut cum se manifestă în practică aceste surpluse de baffă și cultură. Destul de precis. Chiar cînd întîlnește un individ și are cu un oarecare moț, mă rog, cit de el e și mai cu moț. El e un fel de șef de tuturor moțărilor autentici sau virtuți. Dacă moțatul a fost la Paris, el a fost

trimiși într-o «ghimie» turcească pe Dunăre spre fortul Belgrad.

În primăvara anului 1851 el se afla în exil la Paris. Primind o misiune secretă din partea comitetului revoluționar al emigrației românești, Rosenthal, în drum spre Transilvania, a fost arestat de poliția habsburgică și a murit de pe urma torturilor într-o închisoare din Budapesta în noaptea de 22 spre 23 iunie 1851.

Tabloul «trei revoluționari» înfățișează pe Rosenthal, C.A. Rosetti și Mălinescu.

**DIMITRIE
BOLINTINEANU:**
"ROȘORUL SILVERAN"

Acesta, supus austriac fiind, îndată după fuga lui Bibescu Vodă din țară și-a cerut cetățenia română, care i s-a acordat imediat ca răsplată pentru «talentul său și partea activă ce a luat la revoluție».

AVRAM IANCU:
TRIBUNUL MOTILOR

Luptător pentru drepturile românilor din Transilvania, tribun al moșilor, conducător mele de lupta pentru a se lega nu-român și de încercarea solidarizării tuturor forțelor democratice preconizate de Nicolae